

TRIBUNA

NASSTASYA KINSKI

TRIBUNA

KAZALO

- 2 Ptt
- 4 Dan D - 26. junij
- 7 Robert Brezovšček, ZK
GJ
- 10 Andrej Rot in Slovenec
- 14 Oda slovenski vojski
- 16 Dileme
parlamentarizma
- 18 Brezzoba kitajska
ideologija
- 20 Dnevnik: dr. Matjaž
Kmecl
- 22 Teo faks: dr. Metod
Urbančič
- 24 Fotolabor
- 27 Programi kandidatov
za rektorja Univerze
- 32 Anketa: Študentske
počitnice
- 34 Infofaks
- 38 Film: Ko jagenjčki
obmolknejo
- 40 Gary Gray
- 44 Literatura
- 47 Nagradna križanka
- 48 Pismo iz Casablance

PREBOJ PRI TRSTU

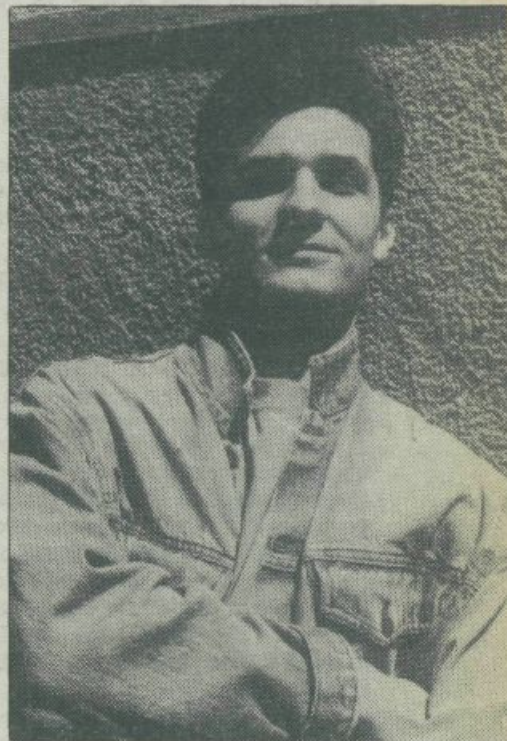
Ameriški diplomat Stephen Pope je svoje kolege označil kot ljudi, ki na eksotičnih otokih Indijskega oceana razpravljajo o problemih Severnega morja in se jim to ne zdi prav nič čudno. Nekaj podobnega lahko rečemo tudi za diplomate "evropske dobre volje", ki imajo v zadnjem času kar precej dela z razpadajočim sfrjotom. Dejstvo, da Avstrija, Italija, Velika Britanija in Vatikan kontaktirajo s slovenskimi in hrvaškimi oblastmi še ne pomeni, da jih tudi (razen načeloma) podpirajo. Načela pa so v zunanji politiki vedno pod udarom pragmatizma in realizma. S takšnimi vljudnostnimi in vedoželjnimi sprejemi izražajo nezadovoljstvo z Miloševićevim pravoslavno-komunističnim fundamentalizmom, ki v mnogočem generira jugoslovansko krizo. Tako skušajo reči reševati z napačnega konca: Miloševića želijo spametovati preko Kučana in Peterleta. Tudi nedavni obisk dveh Jacquesov v Beogradu, s katerim je Zahod prvič neposredno potipal Miloševićev pulz, ni dal kakšnih vidnih rezultatov.

Pričakovanja nestrpnih, da bodo minuto po razglasitvi "absolutne" neodvisnosti od Beograda dosegli višjo raven - priznanje s strani evropskih držav - so jalova. Priznanje je vedno ex post dejanje. Če upoštevamo samo britansko prakso: priznavajo države, ki lahko učinkovito kontrolirajo ozemlje, imajo lastno zunanjo politiko in za katere velja velika verjetnost, da bodo obstale. Nobeni izmed bodočih jugoslovanskih držav (še) ne moremo pripisati teh atributov. V Sloveniji je zadnje iluzije stri š(e)en)šok.

In kako se skuša prebijati slovenska polititka skozi pragmatizem evropske "zunanje politike"? Sodeč po gostoti obiskov v italijanski prestolnici bo opno prebila pri Trstu. Prvi je bil premier Peterle, ki s pridom izrablja demokrščanske povezave, dva dni kasneje pa še predsednik Kučan in šef diplomacije Rupel. Stališča italijanske politike lahko strnemo takole: mi vas že razumemo, toda smo v Evropi in Evropa je za enotno Jugoslavijo.

Še bolj simboličen pa je bil Kučanov obisk v Vatikanu. Poleg dejstva, da se je papež Janez Pavel II. z njim pogovarjal na "štiri oči" kar dvajset minut, ki jih bo lahko Kučan koristno uporabljal v svoji politični biografiji in marketingu, ne smemo pozabiti, da je bila to zasebna avdienza. Papeža zanima predvsem mir in sreča in zanju je pripravljen sprejeti (verjetno) tudi Miloševića. Tolažilne besede, ki so jih namenili slovenski delegaciji, da je potrpežljivost pravica močnih, kažejo na božjo previdnost Svete stolice. Mar to pomeni, da v njihovi politiki globalizma ni prostora za individualne entitete? Slovenska diplomacija bi morala iz italijansko-vatikanske turneje čim več iztržiti pred novimi, verjetno še bolj intenzivnimi pritiski združujoče se Evrope. Na domačem jugu pa se ne bo zmogla izogniti znani obtožbi o komplotu na osi Tirana-Ljubljana-Vatikan. O, sancta simplicitas!

Branko Čakarmiš

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061)319-496 telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Branko Čakarmiš. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 20 din. • Publikacija je obdavčena po 10. alineji 1. točke ter številke 8 Zakona o začasnih ukrepih o davku od prometa proizvodov in storitev (Uradni list SFRJ, št.4/91). • Naslednja številka izide 15. julija 1991.

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje s indeksom kupijo Tribuno po ceni 5 dinarjev.

Spoštovani!

Vsak normalen človek bi se po 38-ih letih bivanja v drugem okolju zelo dobro naučil jezika naroda, med katerim že toliko let živi.

Gospod Aksentijević pa:

- Ali je tak srbofil, da tega noče?

- Ali pa s svojo spakedranščino namerno žali slovenski narod!

Nočem polemike, želim pa odgovor edinega uniformiranca v slovenski skupščini.

Pozdrav,

Drago Ronner

**PLURALIZACIJA MEDIJEV?
NE, HVALA!**

Včeraj je IS Skupščine RS odgovoril na dolgo pred tem zastavljeno vprašanje poslancev Skupščine RS glede proračunske postavke 2.4.17 »pluralizacija medijev« v višini 28.800.000 din. V dopisu IS obvešča poslance in javnost, da je vsa sredstva iz tega naslova razdelil, in sicer: časopisu Slovenec (20 mio din), časopisu Demokracija (7 mio din) in časopisu TV-15 (1 mio 800 tisoč din).

Mladi liberalni demokrati javno protestiramo proti tajnim delitvam denarja davkoplačevalcev. IS je globokoumno kar sam presodil, da javni razpis z objavo meril, po katerih bi razdelil bi razdelili sredstva za »pluralizacijo medijev«, ni nujen. Kot pravi IS v svojem dopisu, ga je pri njegovi odločitvi vodilo »vedenje, kaj je npr. 'Slovenec' pomenil v obdobju pred II. svetovno vojno«, poudarili pa so tudi, da »obuditev tradicij in vloge tega časnika skozi predlagani projekt 'Slovenec' ustreza osnovnemu namenu pobude za pluralizacijo medijev«. MLD v svojih vrstah združujemo mlade, ki nam je prav vseeno, kaj je pomenil nek časopis pred II. svetovno vojno, za nas je pomembno, kaj nas čaka v bodoče: kakšna bo zakonodaja in materialno stanje na področju šolstva, zdravstva, stanovanjske politike, zaposlovanja, sociale itd.; po informacijah sodeč je na tem področju velika finančna luknja, ki bi se jo dalo tudi delno pokriti z zgoraj navedenimi sredstvi.

Nadalje IS opravičuje sredstva, namenjena časopisu Demokracija in pravi, da »je v času svojega izhajanja oral ledino na področju pluralizacije slovenskega medijskega prostora«. Seveda je utemeljitev prav tako smešna, saj so »ledino orali« časopis Mladina, Tribuna in še kdo drug. Zdi se, da IS nima poslušarja za tržno naravnost. Časopis Demokracija je propadel, ker so ga bralci nehali brati, in časopis, ki nima dovolj bralcev, je vreden propada, ne pa da ga financiramo davkoplačevalci.

Izvršni svet tako Mlade liberalne demokrate utrjuje v prepričanju, da je projekt tako

imenovane pluralizacije medijev zgolj krinka za delitev proračunskega denarja po ideoloških kriterijih.

Predsednik

Mladih liberalnih demokratov

Roman Jakič

**Šverc-komerc posli
občine Center**

1. Občina Center je ribarila v kalnem s poslovnimi prostori na Poljanski 14, tako da je bilo 250 prošelj nepotrebnih, saj so bili lastniki znani vnaprej.

2. Občina Center je tako 25. maja dala nov razpis za poslovni prostor na Igriški

3. Pogovarjal sem se z lastnikom, ki je iz iste hiše. Torej ponovno vnaprej oddani prostori.

3. Občina Center je dala Astri na Trubarjevi 7 nezakonito prostor, ki je prazen že tri leta. Dobil pa ga bo sorodnik direktorja Aste. Zato predlagam, da se nekdo vseli pred njimi.

4. Občina Center ima v lasti okrog 30 praznih stanovanj v stari Ljubljani. Nekateri so nezakonito že razdelili, druge pa bodo te dni.

5. Občina Center je dala poslovni prostor (200 m) na Gregorčičevi nekemu privatniku, brez natečaja.

6. Občina Center ima prazno stanovanje na Wolfovi 5 že sedem let, brez znanega lastnika. Zato predlagam, da se nekdo izmed umetnikov takoj vseli.

7. Občina Center ni hotela izgnati Kitajcev iz Nebotičnika - Kavarne, ki je bila srce in ponos Ljubljančanov, pa čeprav so dobivali številna pisma od meščanov.

8. Občina Center ima zakonite »mučke« s podjetjema Imovina d.o.o. in Grattex d.o.o., katerima po višjih cenah oddajajo občinske prostore.

9. Občina Center želi odpreti na Bregu 8 gostilno, čeprav sta že dve v bližini: Zlata ribica in Vitez. To samo zato, ker je lastnik že znan.

10. Občina Center ne želi odvzeti Mercator Invest na Bregu 12 spodnje prostore, čeprav se ve, da jim jih je dodelil bivši predsednik za poslovne prostore. Ta ima danes v Grosupljem bife.

11. Občina Center sama ureja hišo na Starem trgu 22, kjer bo okrog 400 m praznih prostorov. Pozivam meščane,

Med prejetimi pravnimi rešitvami za 10. Krtovo nagradno križanko so bili izžrebani: 1. Jelena Verdnik, Tovarniška 4/a, SLOVENSKE KONJICE (omenjena naj se v roku 10 dni po objavi zglaš pri Založbi KRT na Beethovnovi 10, kjer jo čaka nagradna knjiga); 2. in 3. (polletna naročnina na Tribuno): Skolič Franc, Hotemaže 91, PRED-DVOR in Pavla Čančula, Partizanska 16 a, RAKEK. Čestitke.

naj ne nasedajo občini in naj se dobro pripravijo. Prostore bodo oddajali prihodnje leto. *Zapomnite si: Stari trg 22.*

12. Občina Center ni vzela svojega prostora od Narodne banke Slovenije na Cankarjevi 1, kjer je bila nekoč gostilna Emona. Gostince so nezakonito izselili, prostor pa dali nekemu privatniku. To pomeni, da je banka močnejša od občine. Kar pomeni, da tudi banka ribari v kalnem.

Jože Cvelbar, Ljubljana

Odgovor na odgovor

Uspehi g.Marjana Vidmarja: afera Držanič, afera Magellan, afera Cvelbar, afera Nebotičnik, afera Ljubljanski grad, afera Snaga, afera poslovni prostori, afera Sonce, afera Mikrohit, afera mlatenje prazne slame ...

Uspehi g.Jožeta Strgarja: laganje, podkupovanje, nepoznavanje poslov, primanjkljaj avtoritete...

Uspehi Branka Cvelbarja iz občine Center: nepravilno dodeljevanje poslovnih prostorov (Breg 8 je že vnaprej oddan), "šverc-komerc"...

OBSODBA: Obsojam g.Marjana Vidmarja na zapomo kazni 5 let, ki se začne takoj po volitvah po 26. juniju.

Obsojam g. Jožeta Strgarja na dosmrtni izgon iz mesta Ljubljane. Branku Cvelbarju pa dodeljujem javno priznanje, ker mu je uspelo iz prvih dveh narediti klovne.

Dušan Cunjak,

predsednik Društva za
zaščito stare Ljubljane

Slovenska zveza za svetovno
demokracijo

**USTANOVITEV KRALJEVE
STRANKE,**

1. SLOVENSKEGA KRALJA, BORISA
VALENČIČA, ROJEN 17.VI.1957

Ustanovitev Kraljeve stranke predstavlja poskus in namen preoblikovanja Slovenske republikanske ureditve v monarhijo.

Razglasitev in uradno imenovanje Borisa Valenčiča kot 1. slovenskega Kralja opravi Slovenski parlament na osnovi našega predloga in po privolitvi ljudstva in državljanov Slovenije.

Naša ustanovljena in predstavljena stranka Kraljeve Slovenije si bo svojo uveljavitev in izvolitev zagotovila po demokratični poti in ne mimo volje ljudstva.

Imenovani Kralj postane najvišje telo v hierarhiji političnih in družbenih funkcij v Sloveniji, Kraljeva stranka pa se preoblikuje v kraljeve uslužbenke, člani stranke ostanejo člani in predstavniki kraljeve ureditve. Vsi sprejeti zakoni v parlamentu morajo dobiti potrditev kraljevega

urada. Slovenski parlament mora sprejeti tudi predloge kraljevega urada v obravnavo in tudi o njih dati svoje mnenje ali jih celo osvojiti.

V kolikor Slovenski parlament ne uspe ali noče imenovati Borisa Valenčiča kot 1. Slovenskega kralja, se bo njegova stranka Kraljevine Slovenije udeležila parlamentarnih volitev in bo v primeru večinske izvolitve in zmage na volitvah izstopila iz parlamenta, preoblikovala slovensko ureditev v Kraljevino, svoj program pa bo uresničevala na način potrditve zakonov iz predstavljenega programa.

Kraljevina Slovenija bo obstajala kot oblika civilizacije v svetu in bo ostala kot trajna družbene ureditev po svetovnih in zgodovinskih normativih, ki se jih določijo. Kraljevina Slovenija bo obstajala kot družbena ureditev dotlej, ko bo ljudstvo to hotelo, do takrat, ko bodo ljudstvo oz. državljani Slovenije prepoznali takšno ureditev kot dobro. Torej družbena ureditev Kraljevina Slovenija ne bo absolutizem v odnosu do svojega ljudstva, ampak le kot družbena ureditev prehodnega ali trajnejšega značaja.

- oblikuje se predlog skupščini Slovenije, na osnovi česar se ustanavlja kraljeva stranka Borisa Valenčiča; predlog vsebuje tudi zahtevo za razglasitev, imenovanje;
- oblikuje se program kraljevine Slovenije;
- oblikuje se statut Kraljeve stranke.

SZSD

POZIV

Stranka demokratične preнове v Ljubljani poziva vse, ki so se prijavili na razpise ravnateljskih mest v ljubljanskih osnovnih šolah, da ji posredujejo kopije svojih vlog. Prav tako poziva vse, ki se na te razpise še niso prijavili, izpolnjujejo pa razpisne pogoje in jih tako delo mika, da se prijavijo in nas o svoji vlogi takoj obvestijo.

Posebej pozivamo pedagoške delavce ljubljanskih osnovnih šol, da nam sporočijo svoja mnenja o strokovnosti in primernosti prijavljenih kandidatov.

Stranka demokratične preнове se javno zavezuje, da se bo zavzela za enakopravno obravnavo vseh kandidat in kandidatov, ki izpolnjujejo razpisne pogoje in imajo podporo strokovnega pedagoškega okolja, v katerem naj bi se uveljavili. Pri tem naše stranke ne bo zanimala ne strankarska pripadnost kandidatov ne njihove sorodstvene ali prijateljske vezi.

Prijave in sporočila pošljite Stranki demokratične preнове, Ljubljana, Komenskega 7 (tel. št. 324-189), s pripisom: Za pedagoško projektno skupino.

SDP SLOVENIJE, Ljubljana

Pojasnilo bralcem Tribune glede javnega pisma g. Dušana Cunjaka

V javnem pismu g. Dušana Cunjaka predsedniku Skupščine mesta Ljubljane, ki ste ga objavili 27. maja 1991 pod naslovom »Pakt Strgar + Cunjak« je med drugim navedeno, da je pismo g. Strgarja, ki ga je poslal g. Cunjaku pred mesecem, polno obljub. V nadaljevanju piše, da je sramota, kar počne g. Strgar z g. Cunjakom, ter da ga enako kot mnoge meščane muči. Obljubil naj bi mu poslovni prostor, pri tem pa lagal. Spekuliral naj bi tudi s poslovnimi prostori (omenjenih je pet naslovov hiš v Ljubljani).

G. Jože Strgar, predsednik skupščine mesta Ljubljane, je g. Dušanu Cunjaku ob njegovi gladovni stavki poslal 10. aprila 1991 pismo z naslednjo vsebino:

»Bral sem, da ste se odločili za gladovno stavko. To me ni razveselilo. Sicer cenim Vašo zavzetost, a ta pot ne vodi k cilju.

Hvala, ker ste se telefonično oglasili. Jutri (v četrtek) sem odsoten in se ne morem oglasiti. Zato Vas po tej poti vabim, da se zavzimate za prostor po redni poti in upoštevate, da stvari niso čisto preproste. Sam sem se že zavzel, da Vam prostore dodelijo, več pa ne morem.«

Iz pisma jasno izhaja, da g. Dušanu Cunjaku niso bili obljubljeni poslovni prostori. Tega predsednik mestne skupščine tudi ne more storiti. Oddajanje poslovnih prostorov je v pristojnosti občin, ki imajo za ta namen oblikovane posebne neodvisne komisije za oddajanje poslovnih prostorov.

Sekretariat skupščine

Gospodu Školjču, tov. Trudnu, podpisnikom mirovne deklaracije, pa še komu.

Teško je glušču kaj dopovedati, slepču kaj pokazati in bedaku kaj razložiti. Še težje pa je strahopetcu povedati, kaj je pogum, in izdajalcu govoriti o časti.

Zato bom vsem tistim, ki hočejo izobešati vele zastave, in tistim, ki nameravajo prodajati tisto, za kar nimajo pravice, samo malo osvetliti spomnin, ki jim tudi, poleg vsega ostalega, šepa. Citiral bom le nekaj naslovov, tekstov, proglašov iz začetka okupacije v Ljubljani v aprilu in maju leta 1941. Skorajšnja identičnost s proglašil Školjča, Hrena, Ribičiča..., odredbami Boža Trudna (RSNZ RS), proglašil podpisnikov mirovniške deklaracije je evidentna.

JUTRO, Ljubljana, sobota, 12.4.1941

Bratje, potrpiamo! Predvsem nam je treba treznost, dobrote in potrpljenja v teh dneh... V vsem pa naj nas vodi potrpljenje. Razdražena neučakanost nam v ničemer ne pomore. Z zaupanjem v sebe in dobro usodo potrpiamo ter pričakujemo razvoja

dogodkov, ki preoblikujejo svet. Bodočnost, ki je pred nami, je še vsa negotova, niti za hip pa ne dvomimo, da bo na kraju taka, kakor je je naš narod vreden ter jo zasluži. S to vero mirno potrpiamo razvoja svetovnih dogodkov, ki nam utegnejo prinesiti lepši, mogočnejši dan vstajanja, kakor je ta, ki ga bo krščanski svet pravkar praznoval v trpljenju in žalosti.

JUTRO, 13.4.1941

Italijanska vojska zasedla naše kraje... Naše prebivalstvo jo je povsod sprejelo z mirom in razumevanjem, ki ju nalaga dostojanstvo zgodovinskega trenutka...

PROGLAS: Komanda pešadijske divizije »Isonzo« Generalni štab

ODREJAM: da vsakdo izvzemši policijsko stražo in žandarmerijo, ki poseduje orožje ali municijo kakršne koli vrste, izroči to orožje ali municijo mestnemu poglavarstvu v Ljubljani, oziroma svojemu krajevno pristojnemu občinskemu uradu...

v Ljubljani, 12. aprila 1941, divizijski general, komandant mesta FEDERICO ROMERO

JUTRO, torek, 15.4.1941

Ljubljanci izročili orožje: ... Na veliko nedeljo in ponedeljek so v Mestnem domu magistratni uradniki sprejemali orožje, ki je bilo še v rokah prebivalstva... Proti večeru so prišli še zadnji zamudniki in se je delo z oddajanjem orožja v Ljubljani zaključilo.

JUTRO, 17.4.1941

OPOZORILO VSEM! Opozarjam, da je vsakdo, ki mu je pri srcu blagor našega ljudstva, dolžan skrbno in preudarno delati na to, da se ohranijo dobri odnosi do okupacijskih čet in oblastev ter da se opusti vse, kar bi moglo te odnošaje poslabšati. Vabim naslove, da svoje delovanje usmerijo v ta pravec in s tem obvarujejo narod pred škodo, ki bi lahko nastala.

SLOVENEČ, 12. aprila 1941

SLOVENCII! LJUBLJANČANII! ... Ohranimo pri tej priliki tisti red in mir, ki je pri nas tradicionalen! Bodimo v prisebnosti, zbranosti in disciplini verni potomci svojih prednikov! Na miren način pokažimo svoje dostojanstvo... Zdaj, ko je naša vojska odšla, bi bil največji greh nad narodom, če bi civilni ljudje uporabili orožje proti tuji vojaški sili ali proti domači narodni manjšini ali če bi kakor koli drugače naših rojakov v največjo nevarnost in nesrečo! Rad in mir naj ne bosta nikjer kaljena. Pokažimo v tej uri in v teh dneh, da znamo biti disciplinirani tudi usodni uri!

Ban in Narodni svet za Slovenijo

Vse, ki so pisali te članke, je ne samo slovenska ampak tudi svetovna zgodovina uvrstila med izdajalce in kolaboracionaliste. Učite se iz zgodovine in si sami najдите mesto, kamor brez dvoma sodite in kakor vas bo postavila zgodovina.

SLOVENSKA NACIONALNA STRANKA
Zmago Jelinčič

DNEVI ODŠTEVANJA

Tik pred odhodom Slovenije iz Jugoslavije smo v jugoslovanskih centrih (Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Skopju) povprašali o tem, kakšni bodo odnosi po dnevu D.

BiH

O SAMOSTOJNOSTI...

Tisk v Bosni in Hercegovini ne posveča posebne pozornosti šestindvajsetemu juniju - »dnevu, ko se bo Slovenija osamosvojila.« O tem se občasno pojavljajo prispevki v dnevniku »Oslobodenje«, ki na slovensko uradno politiko ne gleda nič kaj naklonjeno. Da bi pojasnili to, kar hočemo povedati, bomo citirali del komentarja, ki ga je »Oslobodenje« objavilo pred mesecem dni, ob prvi obletnici Slovenske vlade: »...Slovenija je, kljub neplačevanju prispevkov za nerazvite, kljub zadrževanju carin, uvajanju kotizacij za zvezni proračun, oziroma kljub zadrževanju in trošenju sredstev po svojih potrebah postala, vsaj kar zadeva (navadne) državljane, najdražja v Evropi, sodeč po izdajanju iz družbenega prihodka namesto zmanjševanja državnega aparata je prišlo do ogromnega povečanja le-tega. Namesto na vse strani obljubljenе narodne sprave, Slovenci nikoli niso bili med sabo tako sprti kot danes. Zdajšnja vlada ostaja na oblasti le zaradi nenehno pogrete zgodbe o »južni nevarnosti«, vsakodnevni opozarjanja na »vojaški udar«, na potrebo po povečani varnosti, itd. Vedno več ljudi ugotavlja, da so si nekdanji tovariši polnili žepe, da pa današnjim gospodom niso segli niti do kolen. Najboljše bi bilo vprašati

tistih 272 tisoč zaposlenih v podjetjih, ki so pred stečajem. Vendar je kljub vsemu treba čestitati vladi - ogromno je naredila za krepitev slovenske državnosti, suverenosti in samostojnosti.

V letu dni je sprejela tri dokumente, s katerimi vse te državnotvorne atribute proglašala kot končne. Zdaj bo, kot se govori, 26. junija to storila četrtič. (...)

Tako piše Zoran Odić, dopisnik »Oslobodenja« iz Ljubljane. Uradna bosensko-hercegovska politika nima nič proti takim komentarjem, ker bi bila z odhodom Slovenije iz Jugoslavije samo na izgubi. Zakaj? Pravzaprav zato, ker bi s slovensko odcepitvijo Bosna vseeno izgubila zaveznika, brez katerega bi ji bilo vsekakor težje pri obrambi pred »srbsko nevarnostjo«. Razmerje moči bi potem bilo v Jugoslaviji 3:2 v korist BiH, Hrvatske in Makedonije. V vsakem primeru bi bilo bolje, če Slovenija ostane v Jugoslaviji in rezultat ostane 4:2.

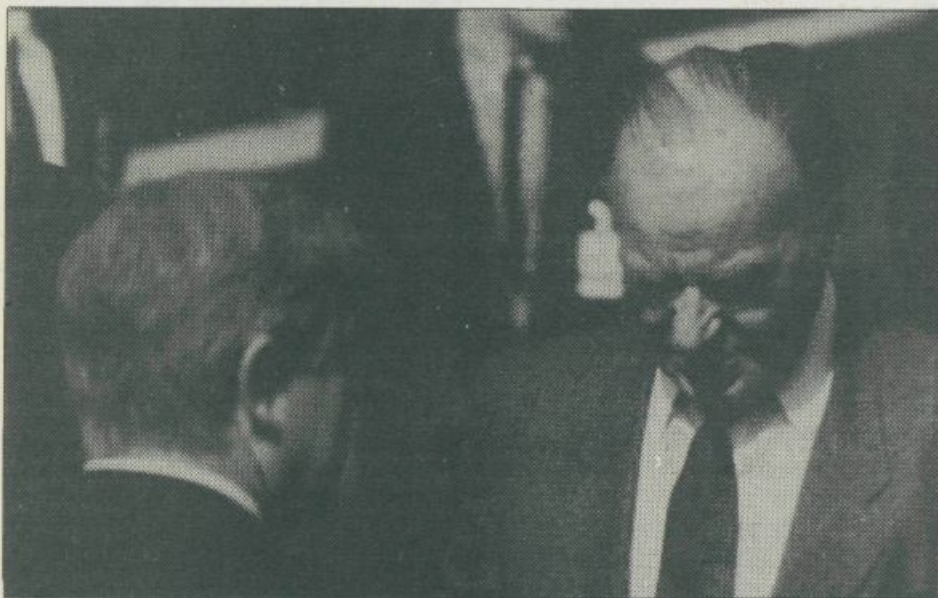
V bosenskih uradnih krogih se ne razburjajo dosti zaradi osamosvajanja Slovenije. Iz izjav politikov se včasih da razbrati mišljenje, da Slovenci glede odcepitve pravzaprav ne mislijo resno. V neformalnih pogovorih med novinarji in politiki vlada prepričanje, da je

največ, kar bi Slovenija lahko dobila, »poseben status« v okviru Jugoslavije kot npr. kanadski Quibec. V tem primeru je zanimiva Velika Britanija, ki je strogo centralizirana država. Nad celo državo ima oblast parlament, istočasno pa obstajajo škotski funt, škotskene neodvisne Univerze, obstajata tudi škotski zakonski sistem, kise znatno razlikuje od angleškega. Britanska vojska ima enega komandanta, obstajajo pa posebne škotske enote, v katerih gojijo posebno tradicijo, zgodovinske simbole...

Konec koncev, Bosna bo po 26. juniju ohranila s Slovenijo take odnose, kot jih je imela pred tem datumom. Vseeno se, kot mislijo Bosanci, po 26. juniju v Sloveniji ne bo zgodilo - nič.

Hajdurin Redžović

26.
JUNIJ

Srbija

MILJON IN POL SOVRAŽNIKOV MANJ

Če so v Srbiji po slovenskem decembrskem plebiscitu različno ocenjevali odločitev o združitvi, danes nihče več ne verjame, da bo ta odločitev tudi 26. junija dokončno izpeljana. Ne zato, ker bi jo nemara blokiral nekdo od zunaj, temveč zato, ker danes Slovenci sami blokirajo realizacijo lastne odločitve. Saj se očitno zavedajo, da bi z izhodom iz Jugoslavije veliko več izgubili, kot pa bi morda dobili z lastno državo. V Srbiji tako oblast kot tudi nacionalistična opozicija bolj ali manj odkrito poudarja, da ne nasprotujejo odhodu Slovencev iz obstoječe skupnosti, ker to ustreza trenutnim srbskim interesom.

Predsednik republike Srbije Slobodan Milošević je takšno stališče vodstva v zvezi s slovensko odcepitvijo jasno predočil slovenski delegaciji med beograjskim obiskom v začetku leta. Ob tem je Kučan vrnil Miloševiću z izjavo, da Slovenija pristaja na zahtevo, da vsi Srbi živijo v eni državi.

Dan, ko bo (?) Slovenija postala formalno samostojna država, se neizogibno približuje, toda v Srbiji ni zaslediti nikakršnih potez, usmerjenih k destabilizaciji slovenskega vodstva, ni glasne medijske kampanije proti vsemu, kar prihaja iz dežele in ni pozivov vojski, naj vendarle intervenira in naredi red v Sloveniji. Takšni so bili še pred nekaj meseci odzivi Srbije že na samo omembo možnosti, da se bo Slovenija odcepila. Očitno je, da se je srbsko stališče do slovenske odcepitve spremenilo zaradi eskalacije hrvaško-srbskega spora, ki je konflikte na relaciji Ljubljana - Beograd potisnil v ozadje.

Mnenje srbskega vodstva v zadnjem času vztrajno ponavlja dr. Vojislav Šešelj, predsednik Srbske radikalne stranke. Vojvoda namreč trdi, da morajo Srbi spodbujati Slovence k takojšnjemu odhodu iz Jugoslavije. »S Slovenci nimamo nikakršnih nerazčiščenih računov,« pravi Šešelj. »Ko bodo odšli, bomo imeli milijon in pol sovražnikov manj in bomo lažje vojevali s Hrvati.«

Toda Šešljevo trditev o čistih računih ne sprejema druga ultra nacionalistična stranka - Srbska narodna obnova iz Stare Pazove. V strankinem časopisu »Otadžbina«, ki je izšel te dni, je objavljen tudi strankin nov program. Program predvideva razdelitev zamišljenih oblasti »Velike Srbije« na tri vojvodstva. Eno izmed

26.
JUNI

teh, po zamisli risarjev iz SNO, obsega tudi kraje, ki pripadajo republiki Sloveniji. Gre namreč za Belo krajino, v kateri - po trditvah SNO - živi nekaj tisoč Srbov.

Srbsko gibanje obnove je bilo od začetka za spoštovanje volje slovenskega naroda in je pristajalo na vsakršno rešitev v zvezi z bodočim statusom Slovenije.

Demokratska stranka in srbski reformisti se zavzemajo za ohranitev integralne jugoslovanske skupnosti in s tem tudi za to, da bi Slovenija ostala v njej. Njim v prid gredo tudi nedvoumna stališča

Washingtona, Bruslja in drugih zahodnih centrov, da je potrebno ohraniti enotnost.

Stališče JLA je ob napovedani slovenski odcepitvi precej nejasno. V zadnjem času se generali ne oglašajo na to temo, vendar so ob predhodnih zagotovilih, da ne bodo dovoljevali oblikovanja republiških armad, precej mirno spremljali zaobljubo prvih slovenskih vojakov. Armada verjetno ne bo povzročala velikih težav v Sloveniji, ker bi bil vsak poskus oborožene intervencije poguben za samega agresorja. Vojaški krogi skušajo z drobnimi provokacijami in verbalnim zastraševanjem upočasniti priprave za osamosvojitve, edini pravi cilj pa je, da iz Slovenije izvlečejo čim več orožja in opreme.

Aleksandar Čotrić

Hrvaška

MEJE SO OSREDNJA TEMA POGAJANJ

S približevanjem slovenskega 26. junija in hrvaškega 30. junija se na dnevni red postavlja tudi vprašanje zdajšnjih republiških in jutrišnjih meddržavnih meja.

Glede na trenutne politične razmere bo imela Hrvaška največ težav pri odrejanju meja s Srbijo. Če sodimo po

Miloševićevi tezi, da morajo vsi Srbi živeti v eni državi in namerah neočetniških grupacij, ki želijo postaviti meje Velike Srbije globoko na hrvaškem ozemlju, se zdi, da bo vprašanje meja najbolj delikatno v samem procesu združevanja. Kot že ničkolikokrat se je tudi sedaj pokazalo, da lahko Hrvaško le s

Foto: Tomi Droz

Hrvaške sta bili tudi Vojvodina in Boka Kotorska, kjer živi še danes veliko Hrvatov. Toda globlji raziskovanje hrvaških meja iz Zagreba bi povzročilo nove mednacionalne konflikte, ki so že danes zastrašujoči. Zato je stališče vrhovništva, da je nespremenljivost notranjih meja temelj za pogovore o demni konfederaciji ali mirni razdružitvi modro in sprejemljivo. Vprašanje pa je, ali bodo v mesecu dni ustvarjeni pogoji za mirno reševanje jugoslovanske krize in s tem tudi vprašanje meja.

Če se opremo na dosedanje izkušnje - pri tem imamo v rokah močne argumente - potem ne moremo biti optimisti. V razmerah, ko razum in diplomacijo zamenjuje divjaštvo, lahko le politični junaki ali naivneži verjamejo v civilizacijski dogovor. Nekaj pa je gotovo. Jugoslavija neizogibno umira. Vprašanje pa je, ali se bo grdi raček spremenil v laboda ali še gršo spako.

Bruno Lopandić

svojo severozahodno sosedo rešuje vse morebitne politične spore po mirni in "evropski poti".

Na tej strani nesporazumov okrog meja ni. V skladu z dogovorom hrvaške in slovenske vlade in po izjavi slovenskega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla je ostalo nejasno samo to, kakšen bo status te meje. Načrtujejo, vsaj tako je slišati na Hrvaškem, odprt tip meje, na kateri ne bodo potrebni potni listi, tako kot na primer na meji med Belgijo in Nizozemsko. V vsakem primeru: zidov, ograj in podobnih ovir ne bo, če bo obstajala carinska unija. Tako lahko realno pričakujemo, da bo Hrvaška vzpostavila prave meje, kar vključuje tudi vojaško varovanje, samo s Srbijo in Bosno.

Na Hrvaškem so ljudje, ki menijo, da je hrvaško ozemlje po drugi svetovni vojni precej zmanjšano in ga pri tem primerjajo z zemljevidom pred vojno. V okvirih takratne

26.
JUNI

Makedonija

VARIANTE PRIHODNOSTI

Bolj kot se bliža 26. junij, dan slovenske osamosvojitve, vse bolj makedonska uradna politika pospešene dela na podobnem projektu. Jugoslavije ne zavrača, zato njeni koraki niso tako radikalni kot slovenski, vendar tudi niso nepomembni. Pred nekaj dnevi je makedonski parlament sprejel odločitev, da lahko o izrednih razmerah v tej republiki odloča le makedonska oblast in nihče drug. To potezo lahko razumemo kot zaščito pred vsem, kar se lahko zgodi po 26. juniju. Prav tako so iz republiškega naziva umaknili pridevnik socialistična.

Socialistična ali ne, Makedonija je danes najbolj mirni kotiček v Jugoslaviji, kjer ni bombnih eksplozij, barikad, konfliktov med policijo in vojsko; zdi se, da tudi makedonsko-albanski odnosi, kljub temu, da so nekoliko napeti, "mirujejo". Takšne razmere pogojujejo tudi uradno makedonsko stališče do hrvaškega in slovenskega združevanja, ki se kaže v Izetbegovičevem in Gligorovem predlogu. Ta predstavlja makedonski nacionalni interes v nacionalni državi, toda v sklopu suverenih jugoslovanskih republik.

Predlog o razdružitvi, ki ga je slovenska vlada poslala makedonski, so v političnih krogih ocenili kot ugodno ponudbo s sprejemljivimi pogoji. Takšno stališče se ni spremenilo niti ob dejstvu, da se je blagovna menjava med Slovenijo in Makedonijo drastično znižala in je slovensko gospodarstvo

dolžno makedonskemu okrog milijardo in sto milijonov dinarjev. To je bila tudi osrednja tema zadnjega pogovora premierov Peterleta in Kljuseva, ki so rezultirali v ugotovitvi, da se v primeru slovenske odceptive gospodarski stiki ne bodo pretrgali. To tudi kaže, da imajo slovensko-makedonski odnosi prihodnost, seveda le v primeru, če makedonsko krizo rešijo po mirni poti.

Rožljanje z orožjem se v južnem delu države še ni začelo in upajmo, da se tudi ne bo. Vse je in bo odvisno od odnosa Srbije do "razdružene" Makedonije. Ko bodo padle vse maske, bo prišlo na dnevi red naslednje vprašanje: lahko Srbija živi ob suvereni Makedoniji?

Vladimir Petreski

Intervju: Robert Brezovšček

V ZK - GJ častniki prevzemajo krmilo

Pogovarjali smo se z Robertom Brezovščekom.

»Kot predsednik ljubljanskega odbora stranke Zveze komunistov - gibanja za Jugoslavijo (ZK-GJ) menim, da vsak posameznik v naši stranki sicer veliko pomeni, vendar pa ni najpomembnejši. Zato o sebi niti ne želim govoriti. S tem intervjujem koristim demokratično pravico državljana, da osebno seznanim slovensko javnost o nekaterih elementih stranke ZK-GJ v Sloveniji. Žal pa vaš časopis nima možnosti, da bi objavil še več gradiva o naši stranki, čeprav bi bila ekskluzivna objava zelo mikavna tako v novinarskem kot politično-ekonomskem smislu.«

TRIBUNA: Kako je sploh prišlo do ustanovitve veje stranke ZK-GJ v Sloveniji?

BREZOVŠČEK: Pobuda za ustanovitev stranke je prišla spontano. Že pred 14. kongresom ZKJ je skupina neodvisnih intelektualcev ustanovila štiričlanski iniciativni odbor ZK v Sloveniji (Pauča, Srdarev, Aničić in Milinkovič). Navezani so bili stalni stiki z ZK v Beogradu in izdelan lastni scenarij za oblikovanje sodobne leve, evropsko-komunistične stranke, ki bi bila očiščena vseh ključnih napak in ideoloških zablod stare KPJ. Že takrat je bila pripravljena analiza temeljnih napak, kar je jasen dokaz, da zmerjanje z restavriranim boljševizmom ter podobnimi nekulturnimi in predvsem strokovno diletantsko podkovanimi izrazi priča o popolnem neznanju in primitivizmu sedanje oblasti. Takšen način razmišljanja nas spominja na tisto staro metodo sklepanja: Marx je mrtev, Engels je mrtev, Lenin je tudi mrtev, pa še sam se ne počutim ravno najbolje.

Ne motimo se, če trdimo, da gre DEMOS-u le za satanizacijo naše

stranke. Ocenjujemo, da so se na slovenski politični sceni stranke razporedile pretežno v centru in na desnici. V zadnjem času nastajajo sicer tudi levo usmerjene stranke. Skupaj z nami bi morale ustvariti levi blok kot učinkovito protiutež vladajoči desnici. Še vedno pa nam ni jasno, čemu bojazen koalicije na oblasti pred našo dejavnostjo, ko pa obenem na ves glas trdi, da je socializem mrtev, komunizem utvara, Marx in Lenin pa šarlatana?!

TRIBUNA: Zavzemate se za preživele floskule. Tako vsaj menijo vaši sovražniki...

BREZOVŠČEK: Temeljni opredelitvi stranke sta, kot je razvidno že iz našega imena, Jugoslavija in socializem. Želimo si Jugoslavijo kot skupnost enakopravnih narodov. Interes enega naroda naj bo omejen le z enakimi interesi drugih narodov. Do nadaljnega pa moramo vsi spoštovati obstoječi pravni red in si prizadevati za sklenitev novega zgodovinskega dogovora po mirni poti. Ta bi moral zajemati večstrankarski politični sis-

tem, enoten trg, tržno gospodarstvo, skupne odnose s tujino, enotno monetarno in fiskalno politiko, skupno in enotno obrambno države ter skupni in enotni sistem notranjih zadev.

Socializem, za katerega se zavzema naša stranka, temelji na odpravljanju zablod t.i. socializma iz preteklosti. Podpiramo pluralizam lastninskih oblik. Vse oblike so enakopravne, niso pa enakovredne. Popačena družbena lastnina brez realnega titularja je spodbujala refedvalizacijo Jugoslavije. Družbena lastnina, ki jo srečamo v manjši ali večji meri v skoraj vseh sistemih sveta, je zakonitost, ki se ji nobena družba ne more izogniti. Imamo dokaze, da je družbena (podružbljena, kolektivizirana, socializirana...) lastnina ne samo ekonomsko najučinkovitejša, ampak tudi najbolj humana, ekološko najprimernejša, ter da edino takšna oblika lastnine terapevtsko deluje na sistem. Seveda je pri tem potreben »kopernikanski preobrat« do dela. Sfera dela ni več posledica neusmiljenega zakona »gorjače in zob« (all

against all). Naj navedem le del kvalitetno popolnoma drugačnega odnosa do pojmovanja sistema dela, ki ga mora imeti človek nove civilizacije in »ne tisti človeček, ki našo družbo poriva v kapitalizem 19. stoletja«, kot pravi Emil-Milan Pintar. Zaradi tega je naša stranka odločno proti ropu stoletja, ki ga sedanja oblast po kapljicah uresničuje in zaključuje s predloženim modelom privatizacije, s katerim bo odkrito razprodala minulo delo delavcev, ne da bi jih povprašala za mnenje.

TRIBUNA: Torej je razredna komponenta ostala bistvo vašega programa?

BREZOVŠČEK: V skladu z znanstvenimi postulati smo se opredelili za razredno koncepcijo družbe kot osnovno analizo družbeno-ekonomskih odnosov in razvoja. Po nekaterih avtorjih (Vojan Rus, Pečujlić) bo razredni boj potekal vse do konca tretjega tisočletja. Pri tem so pretvorbe in spremembe kvalitete razredov vsekakor nujne, ne odpravljajo pa razredne strukture družbe. Njo lahko odpravi le sprememba v proizvodnih odnosih.

Na sedanji stopnji razvoja družbeno-ekonomskih odnosov pa samo razredno pojmovanje ni zadostno. Izpostavljamozlasti dialektično enotnost razrednega in nacionalnega. Naj mi bo dovoljena naslednja, močno poenostavljena in za domačo rabo prirejena prispevka: Slovenija ima veliko število delavcev iz drugih republik oziroma drugih nacionalnosti, ki skupaj s Slovenci s pridom delajo in ustvarjajo slovenski narodni dohodek. Zamislimo si, da tako nacionalno pisana konglomeracija dela v enakem delovnem procesu in ustvarja natanko enak delovni učinek. Ali naj dobi Slovenec večji osebni dohodek od ostalih pač zaradi tega, ker je Slovenec? Ta dilema je za nas razrednega značaja. In ko pridejo domov - kateri jezik naj uporabljajo znotraj svojega družinskega, strogo intimnega kroga? Ta dilema je nacionalnega značaja. Vsak delavec mora imeti možnost, da enakopravno sodeluje v odločanju o presežni vrednosti, ki jo soustvarja z drugimi delavci, in vsak delavec mora imeti možnost popolne nacionalne svobode.

Oblast izganja delavce na cesto, ustvarja množice nezaposlenih, ob besedah humanost in sociala pa sedi na ušesih ter spušča veke.

TRIBUNA: Menda ste edina stranka v Sloveniji, ki je proti odcepitvi?

BREZOVŠČEK: Stranka meni, da je pojav, ki je danes prisoten v Jugoslaviji, ko posamezne republike z enostranskimi in protiustavnimi odločitvami menjujejo pravni red, za katerega niso pristojne, nedopusten. Ustvarjajo le pravni kaos. Nič ne pomaga, če zganjajo vik in krik na tiste druge, ki počenjajo enake neumnosti v upanju, da njihovih nihče ne bo kaznoval, ali celo v upanju, da eni lahko počno tisto, kar drugim ni dovoljeno. Če je del pravnega reda neustrezen, preživel, zastarel... menjajmo ga po predpisani in demokratični poti!

Samostojnost Slovenije pa razumemo kot odločanje brez umetno ustvarjenih pritiskov in prepovedi ter pogojevanj. Tudi o tem, koliko in kakšne pristojnosti naj Slovenija prenese na bodočo Jugoslavijo. Vsekakor pa moramo pravico do enake samostojnosti brez-pogojno spoštovati tudi pri drugih narodih. O odcepitvi (razdružitvi) Slovenije naj poleg že znanih stališč

Če želite postati član stranke ZK - Gibanja za Jugoslavijo pišite v Beograd (Bulevar Lenina 6). V pristopnici med drugim piše, da je stranka odprta za vse ljudi, ki sprejemajo in uresničujejo temeljne programske opredelitve.

(od dr. Bajta naprej in nazaj) omenimo, da za nas pravica do samoodločbe, vključno z odcepitvijo, načeloma ni vprašljiva. Vendar realnost kaže na to, da bi bila odcepitev pol stoletja prezgodaj. Toliko let potrebuje Slovenija za neboleče doseganje evropskih standardov. V prehodnem obdobju Slovenija potrebuje jugoslovanski trg - vsaj za "trening". Celotno ta skrajni egoizem priča o neusmiljeni sedanjosti. Drugače pa bi bila Slovenija prisiljena poceni razprodajati narodno bogastvo, kar bi jo potisnilo v polkolonialni položaj.

TRIBUNA: Kar šestdeset odstotkov vaših članov naj bi bilo častnikov JLA?

BREZOVŠČEK: Če smo iskreni: prava »nevarnost« ni v številčnosti delavcev iz vrst JLA v naši stranki, ampak v vsebini obnašanja in metodah dela, ki jih prinašajo iz prejšnje armadne ZK. Naša nova stranka želi biti resnično leva stranka evropskega tipa. Prizadevamo si slovenski družbi dokazati, da komunizem oziroma socializem ni noben »bav-bav«, ki žre majhne otroke. Žal pa marsikaj od objektivno pogojenih specifičnosti ZK v JLA ne ustreza demokratičnemu slogu sodobne evropske levice, ki se na planetarni ravni še kako bori hkrati proti črni in zeleni internacionali. Globalna razsežnost tega procesa je

popolnoma jasna, ne glede na maske, ki si jih ti dve internacionali nadevata, da bi prikrili prave razloge boja.

Nevarnost vračanja na uporabo metod iz zakladnice Stalina, kar objektivno nosi s seboj množično vključevanje starešinskega kadra iz vrst JLA, je realna. Gre enostavno za inercijo v obnašanju, ki je pogojena s strogo vojaško nadrejenostjo in podrejenostjo ter kot taka retrogradna. V Sloveniji ima lahko omenjena nevarnost močno negativne posledice. Opozorilo slovenske družbe stranki ZK-GJ je bilo že jasno in enopomensko sproženo v slogu tistega: »Razumemo, da je JLA po svoji naravi okorna tvorba in ji je potrebno nekaj več časa za prilagajanje novim demokratičnim razmeram.« JLA ima zdaj enkratno priložnost, da se prilagodi civilnim procesom demokratizacije, ne pa da poskuša povleči civilno družbo v preživele vode realsocializma.

Njene delavce v ničemer ne razlikujemo od ostalih. Menda pa ja imajo osnovno demokratično pravico proste izbire političnega udejstvovanja, razen če želi sedanja oblast ustvarjati kaste ter tako »plebejem« iz vrst JLA določati dovoljene

oziroma nedovoljene stranke. »Aristokratom« in drugim slojem pa prepustiti prosto izbiro?!

Žal pa poteze, ki jih pravkar glede kadrovske politike vleče sedanja vrhuška v stranki ZK-GJ, pričajo o tem, da je v slovenski veji stranke na vidiku dokaj močno trčenje med avtokratičnim in demokratičnim delom. Možna posledica je predvsem ta, da bodo demokratično usmerjeni člani kar se da hitro zapuščali stranko. To se pravzaprav že dogaja. Bojazen, ki jo je (nekoliko pretirano hrupno sicer) izrazila slovenska družba, da gre za generalsko partijo, očitno ni bila brez osnove.

TRIBUNA: Z JLA ste prav zato na nek način povezani?

BREZOVŠČEK: Ustava SFRJ daje JLA jasne naloge, ki jih je dolžna spoštovati in izvajati. Dokler se tega drži, jo podpiramo. V javnosti se pojavljajo dileme o posredovanju JLA v pravnem in vsakem drugem (ne)redu. JLA ni zlorabila svojih pooblastil, ampak povelja vrhovnega komandanta oboroženih sil Jugoslavije ni izpeljala do konca. Obrazložitev take ocene je več kot očitna: paravojaške organizacije niso razorožene, državljanska vojna je v bistvu že sprožena, sindrom kninske krajine počasi prihaja v Slovenijo, vsaka republika dela po svoje in s tem ustvar-

ja kaos... JLA je izmed možnih oblik spametovanja izbrala mehkejšo oziroma tisto, ki ji pravijo *tako kot kača žabo stiska - puding metodo*. Opustila pa je nasilno, surovo, z žrtvami. Navzven je sprva sicer manj blesteča, je pa dolgoročno bolj učinkovita, predvsem pa bolj humana. To se v popolnosti ujema z besedo *ljudska* v sredini njenega imena.

TRIBUNA: *Kdo nas bo v prehodnem obdobju branil pred zunanjimi sovražniki?*

BREZOVŠČEK: Slovenska vojska že ne! Še ustrašila ne bi nobenega zunanjega sovražnika. Strašila bi le lastne državljane. Sicer pa nam meje varuje JLA, glede demilitarizacije pa takole: načeloma je to zelo pozitivno stanje

neke družbe, vendar pa ne more biti enostranski in izoliran proces. Podpiramo demilitarizacijo Slovenije v okviru demilitarizirane Evrope, če pa so sosednje države do zob oborožene, je razorožitev nepredvidno in nespametno dejanje.

TRIBUNA: *Kako se boste prebili v slovenski politični vrh. Morda tudi s profesionalno organizacijo stranke?*

BREZOVŠČEK: Organizirani smo po načelu osnovnih organizacij v KS in občinah, ki se na višjih nivojih združujejo v mestne in regionalne odbore, na republiškem vrhu pa v koordinacijsko telo. Regionalni odbori so najvišje samostojne enote organiziranosti v SFRJ in se samostojno

povezujejo med seboj. Bivši republiški CK torej ne obstaja! Stalnih profesionalnih delavcev še nimamo, v prihodnosti pa načrtujemo na vrhu poslovno-informacijske piramide naše stranke štiri do pet profesionalnih delavcev. Trenutno delujemo le prostovoljno. Občasno ali permanentno se bomo povezovali z različnimi strokovnjaki in jih vključevali v strokovne svete, npr. za politični in ekonomski sistem, marketing, stike z javnostjo... Naš član lahko postane vsak, ki sprejme dva temeljna principa našega političnega programa: *Jugoslavijo in socializem kot sodobni družbeno-ekonomski sistem ljudi nove civilizacije*.

Naša stranka ni noben »debatni klub« in se je s sprejemom pravil igre zahodne demokracije pripravljena vključiti v boj za volilce, oziroma v volitve na katerikoli ravni. Glede domnevne povezave z JLA - enkrat za vselej je treba prenehati s tako iracionalnimi in neutemeljenimi trditvami.

Čeprav se v marsičem ne strinjamo (ali v popolnosti ne strinjamo) s SDP in LDS, ne moremo mimo čestitk njihovi »rovovski« borbi in predvsem politični in moralni pokončni drži v trenutkih, ki jim niso bili naklonjeni. Ti trenutki (hvala bogu!) že minevajo, vse se počasi postavlja na pravo mesto. Slovenski narod zasluži veliko več (samo)spoštovanja, da bi dovolil, da ga tako nekvalitetna koalicija vodi na tej resni, strokovno in moralno zahtevni poti v Evropo. Otroške bolezni je pač potrebno preboleti. Toda ozdravitev je blizu.

Gregor Preac

**NAROČITE TRIBUNO NA
DOM.
HITREJE,
DA BO CENEJE!**

STARO IME - NOVA VSEBINA

Po 51 letih molka se nam vrača nekoč najbolj brani slovenski časopis - Slovenec, vendar očiščen vsakršnih ideoloških predznakov, z novo vsebino in novimi cilji. O vsem tem smo se pogovarjali z Andrejem Rotom, glavnim in odgovornim urednikom »novega« Slovenca.

Fotodokumentacija Dela

TRIBUNA: Nam lahko na kratko predstavite Slovenca? Komu je namenjen?

ROT: Naša želja je, da bi ustvarili berljiv časopis, ki bo primeren za vse Slovence. Tak je tudi naš moto »Slovenec za vse Slovence«. Zato smo ubrali nekakšno sredinsko smer novinarskega poročanja. Slovenec bo časopis evropskega formata, ki bo temeljil na krščanskem etosu. Pri tem moram opozoriti, da krščanski etos ni isto kot katolištvo, kot si to nekateri razlagajo. Ne nameravamo ustvarjati katoliški, verski časopis. V našem uredništvu imamo ljudi različnih prepričanj, od desnice do levice, večina naših novinarjev pa je neopredeljenih, torej ne pripadajo nobeni stranki.

TRIBUNA: Častniki, kot so Delo, Dnevnik, so si že ustvarili svoj krog bralcev. Na kakšno strukturo bralstva računa Slovenec?

ROT: Dnevnik je bolj osredotočen na dogodke v Ljubljani in okolici. Gre torej za neke vrste lokalni časopis in menim, da je Dnevnik edini narodni časopis v Sloveniji. Delo ima odlično uredniško politiko, ne more pa se otresti negativnih prizvokov, ki izhajajo iz preteklosti, zato je umestno, da nastane nov časopis - Slovenec. Pričakujemo, da se bodo bralci polarizirali - med Slovenca in Delo.

TRIBUNA: Slovenec naj bi bil torej neke vrste protiutež Delu. Pričakujete, da boste vzeli Delu določeno število bralstva?

ROT: Ne, to ni naš namen. Seveda bodo dnevniki kot so Delo, Dnevnik pa

tudi tedniki, izgubili nekaj bralstva. To je povsem logično.

TRIBUNA: Projekt, kot je Slovenec, je seveda dolgotrajen. Ideja o izdajanju novega časopisa pa starejša kot nekaj mesecev.

ROT: O projektu smo se prvič pogovarjali maja lani. Razpravljali smo o možnosti, da bi izdali nek nov časopis, ki bi bil drugačen od Dela ali Dnevnika. Seveda pa takrat še nismo imeli imena časopisa. O tem, kako naj bi se novi časopis imenoval, so imeli več dolgotrajnih pogovorov in polemik. Jaz pri tem sploh nisem sodeloval. Sčasoma je ideja pričela dobivati neko konkretno obliko. Najzaslužnejši zato je Hansi Tomažič, koroški Slovenec, ki je pripravil prve osnutke, sicer zelo osnovne, pa vendar. Kasneje smo jih dopolnjevali in prišli do tu, kjer smo danes. Mnogi me sprašujejo, kdaj bo časopis izšel. V javnosti kroži datum 17. junij. Sam zelo nerad govorim o konkretnih datumih, ki se jih nato iz raznoraznih razlogov ni mogoče držati. Zato vedno pravim, da bo časopis izšel enkrat junija, kdaj točno, pa je zelo nevhvaležno napovedovati.

TRIBUNA: Ali lahko tako majhno področje, kot je Slovenija, pogoltno še peti dnevni časopis?

ROT: Nekdo je predlagal, da bi preprosto kupili nek časopis in ga nato preoblikovali. Vendar to ni bilo izvedljivo, in sicer iz več razlogov. Teoretično lahko naše področje pogoltno še en časopis. Seveda pa je

vprašanje, kako bo to videti v praksi, saj vemo, da kupna moč upada in večina ljudi kupi kvečjemu po en časopis. Imamo pa pravico do poskusa - lahko uspemo ali ne.

TRIBUNA: Reklamni slogan pravi »kmalu bo 80.000 Slovencev več«. Ali je realno pričakovati tako naklado?

ROT: Da, menim da je to realna številka. To je naš cilj. Seveda pričakujemo pri tem tudi zastoje. Običajno pridejo kmalu po začetku izhajanja, ko naklada pade. Zato nameravamo s kvaliteto in primernim dostopom do bralcev poskusiti to naklado spet dvigniti do te številke in če nam to uspe, je tudi 80.000 pravzaprav majhna številka...

TRIBUNA: V javnosti kroži več ugibanj v zvezi s financiranjem. Obtožujejo vas, da oživljate klerikalizem, da ste »Peterletov časopis«.

ROT: To so povsem neutemeljene obtožbe. Ni mi jasno, odkod ljudem ideja, da smo »Peterletov časopis«. To je smešno. Vse, kar smo dobili od vlade, je 20 milijonov dinarjev, to pa zadostuje kvečjemu za začetni zagon. Vsota je majhna protiutež vsemu tistemu, kar so dobivali drugi časopisi v zadnjih petih letih - okoli 10 milijonov dolarjev. Če smo mi »Peterletov časopis«, potem so bili tudi vsi ostali časopisi vladni in potemtakem »neodvisnih časopisov« sploh ni. Slovenec to ne bo in ne sme biti. Če bi bili vladni, bi bili s tem omejeni. Mi pa se trudimo, da ne bi bili omejeni z nobene strani. To je naš cilj.

TRIBUNA: Slovenec je zasebni časopis. Kako se financira?

ROT: Da, Slovenec je zasebni časopis s petimi lastniki. Jaz sem jim podal svoj koncept, ki so ga sprejeli. Tako imam zdaj proste roke, da ga tudi praktično izvajam. Financirajo nas naši prijatelji iz zamejstva in Slovenije, dobivamo pa tudi pisma s prijaznimi željami in manjšimi denarnimi prispevki kot spodbudo. Vse dotacije nameravam že v kratkem spremeniti v delnice.

TRIBUNA: Bi lahko primerjali »novega« Slovenca s tistim nekdanjim, ki je izhajal dolga leta pred vojno, danes

pa se ga spominjajo le še dedki in babice?

ROT: Naš namen je ustvariti povsem nov, sodoben, zmeren, vljuden in - to

poudarjam - nepristranski časopis, ki se ne bo zgledoval po tem ali onem.

Seveda pa to ne pomeni, da ne bomo vsak dan povzeli kak zanimivejši članek izpred stotih let, ki so ga nekoč objavili v Slovincu. Malokateri časnik v Evropi se lahko pohvali s tako letnico izida - 1865 in škoda bi bilo vse to povsem zavreči. Še danes, ko obiščem čitalnico, vidim študente, ki prebirajo stare izvode tistega predvojnega Slovenca. To priča, da ni pozabljen in se ljudje - tudi mlajši - še vedno zanimajo zanj.

Marko Hribar

HELLOUUL!

RADIO STUDENT

looney FM
dabl MONO

POLITIKI VSEH REPUBLIK

Medtem ko starši, združeni v dobor za vrnitev slovenskih fantov iz JLA poizkušajo vse, da bi dobili svoje fante domov, v vojski pa še naprej prihaja do nesreč s tragičnimi posledicami, politiki le molčijo in potujejo po Evropi.

Iz malega raste veliko, pravijo. V zvezi z odborom staršev za varstvo in vrnitev slovenskih vojakov to vsekakor drži. Nastali so kot neformalna organizacija, ki jo je ustanovila manjša skupina prizadetih staršev, čigar sinovi se trenutno »po sili razmer« igraje vojake raztreseni vsepovsod po nemirni Jugi. Tisti srečnejši v kasarnah, tisti manj srečni pa v tankih in drugih oklepnih sredstvih veskozi v bojni pripravljenosti, čakajoč na neznanega sovražnika. Študentska organizacija Univerze v Ljubljani je staršem odstopila svoje prostore na Kersnikovi 4. Sčasoma se je delo odbora širilo in preraslo v vsesplošno gibanje staršev za povratek slovenskih vojakov domov. Odbor danes združuje vsaj »dvanajst tisoč neposredno prizadetih staršev,« temu pa je treba prišteti še sorodnike, prijatelje in ostale znance vseh »neprostovoljnih« vojakov. Takih je trenutno še vedno okoli 6000, od tega je okoli 1900 takih, ki

jim vojaški rok preteče junija. Kaj bo s preostalimi 4000, ki bi morali ostati v JLA, vse dokler ne odslužijo 12-mesečni rok, danes ne ve nihče, ali pa odgovorni o tem nočejo govoriti. Starši so se sestali skoraj z vsemi slovenskimi politiki, pisali so predsedniku skupščine Bučarju, predsedniku Kučanu in slovenskemu metropolitu dr. Alojziju Šuštarju. Vsi navedeni so jih tudi sprejeli na razgovore, vendar pa vsi ti pogovori - tudi z Janšo - niso dali kakih konkretnih smernic, kaj namerava storiti slovenska vlada v zvezi z vprašanjem slovenskih nabornikov, ki

- STREZNITE SE!

Foto: Lucas

služijo vojaški rok v JLA, niti kaj bo s temi fanti po 26. juniju. Člani odbora se niso zadržali samo pri slovenskih politikih, temveč so stopili v stik tudi z JLA in zveznimi politiki - Markovičem (ob njegovem obisku v Ljubljani) ter Mesičem, nesojenim predsednikom te Jugo- zmede. V svojem pismu so ga med drugim tudi opozorili, da je od 15. maja dalje, torej od tistega nesrečnega datuma, ko mu je pričel teči mandat kot predsedniku predsedstva Jugoslavije in s tem tudi kot vrhovnemu poveljniku jugoslovanskih oboroženih sil, soodgovoren za vse postopke, ki jih

JLA izvaja, in s tem tudi za življenje vsakega izmed fantov, ki trenutno služijo vojaški rok. V stikih z vojaškimi oblastmi so naleteli na presenetljivo ugoden odziv, kar vsaj v preteklosti ni bila odlika »naše« JLA. Na nedavni tiskovni konferenci v Cankarjevem domu je kot predstavnik armade sodeloval Ciril Zabret, pomočnik poveljnika 5. vojaškega območja. Le nekaj dni kasneje pa je delegacijo staršev sprejel tudi sam poveljnik 5. VO s sedežem v Zagrebu generalpolkovnik Konrad Kolšek. Le od najodgovornejših - zveznega sekretarja za ljudsko obrambo generala armade Veljka Kadrijeviča in načelnika generalštaba oboroženih sil generalpolkovnika Blagoja Adžiča zaenkrat niso uspeli dobiti odgovora na svoje pismo. Koliko so vsi ti pogovori prizadetih staršev s predstavniki armade pripomogli k »liberalizaciji« stališč vojske v zvezi z naborniki, ni mogoče točno reči. Pa vendar se stvari v zadnjem času po pričevanju staršev obračajo na bolje. Vojaške oblasti so pričele skrbeti za rednejše stike staršev s svojimi varovanci, ki služijo vojaški rok. Tako pisma zdaj prihajajo pogosteje in redneje kot poprej, ponekod po državi so pričeli uveljavljati pred časom sprejete spremembe v zakonu o ljudski obrambi, ki vojakom dovoljuje uporabo civilnih oblačil ob vsakem izhodu v mesto. Žal teh sprememb ne spoštujejo povsod po državi (v Srbiji so izhodi možni še vedno le v uniformah), pa vendar. V zadnjem obdobju so spet pričeli tudi s spuščanjem vojakov na redne ali nagradne dopuste, resda šele po predhodnem podpisovanju izjave, v kateri se obvezujejo, da se bodo po izteku dopusta vrnili v kasarno. V zvezi s tem se poraja vprašanje, kako bo s sprejemnimi izpiti na fakultetah za vse fante, ki so trenutno v vojski. Vojaške oblasti so sicer obljubile (generalpolkovnik

\$TIPENDIJA !!!

Kolšek), da bodo vsi, ki bodo nadaljevali s študijem in morajo poprej opraviti sprejemni izpit, dobili enotedenski dopust. Kljub temu pa ostaja vprašanje, kako lahko vsi ti fantje, ki so bili v preteklih mesecih večkrat izpostavljeni hudim psihičnim pritiskom, enakovredno konkurirajo vsem tistim kandidatom, ki so imeli več mesecev časa za priprave na izpit, da ne govorimo o tem, da bi po stari navadi znalo priti tudi do zapletov pri samem vpisu na fakultete, saj vemo, da je vpis že zdaj večji, kot je prostih mest. V zvezi s tem je odbor staršev že poslal pismo rektorjema obeh slovenskih univerz in ministru za šolstvo - Venclju. Rektor Mariborske univerze prof. Križman je že obljubil vso pomoč pri tem vprašanju in meni, da bi morali

omogočiti vsem vojakom opravljanje sprejemnega izpita v septemborskem roku z vsemi pravicami, kot jih imajo ostali. S strani rektorja Ljubljanske univerze in ministrstva za šolstvo zaenkrat še ni prišel odgovor. Starši, ki so povezani v odbor, pa se zavedajo, da v vojski niso le slovenski fantje, temveč fantje iz vseh delov Jugoslavije, ki jih prav tako doma pričakujejo starši, prijatelji in sorodniki. Zato bodo poskušali svojo dejavnost razširiti tudi na druge konce Jugoslavije, kolikor je to pač ob vseh nagradenih nasprotjih sploh mogoče. Da bi svoje delo enako predstavljali po vseh koncih Slovenije,

so pričeli z ustanavljanjem raznih pododborov, ki so pričeli delovati v Mariboru, Postojni, Lenartu in na Primorskem, v kratkem pa upajo, da bodo uspeli organizirati kak pododbor tudi onkraj Kolpe.

In medtem ko se starši trudijo, da bi dobili svoje sinove nazaj, politiki pa molčijo ali pa nočejo govoriti, je prišlo do nove nesreče, ki je zahtevala življenje še enega slovenskega vojaka. Le koliko takih nedolžnih žrtev je še potrebno, da se bodo politiki povsod v Jugoslaviji vendarle pričeli zavedati, da s takim molkom položaj le še otežujejo...

Marko Hribar

RGL

TNT

nedeljski program od 8.00 do 13.00
(Ta Nori Teden)

Odlična glasba - Igor Ivanič
Javno mnenjska oddaja -

Kako ocenjujete delo Svobodnih sindikatov ob 10.00

»v živo na telefonih 328-944; 328-954

Gost programa TNT - DUŠAN SEMOLIČ

(novi predsednik SSS - Semolič po Ravniku)

ob 11.00

Korita ostajajo, le živina se menja

ob 11.45

ODA SLOVENSKI VOJSKI

Kako je slovenska vojska navdušila
Tribunine novinarje...

Kljub trditvam, da bo Slovenija v Evropo stopila skozi odprta vrata demilitariziranosti, se je celotna zadeva obrnila malce drugače. Dobili smo našo, slovensko vojsko, ki bo v teh nemirnih in negotovih časih sedem mesecev (Predsedstvo RS bo imelo pravico ta rok skrajšati za 30 dni) pripravljala in urila slovenske fante potrebnih vojaških veščin. To je prva generacija nabornikov, ki ne bodo več odhajali na služenje v tuje vojske, ampak med slovenske teritorialce. Zato si velja zgodovinski datum 2. junij 1991 si velja vsekakor zapomniti, saj je tega dopoldneva iz 150 grl na Igu in iz 120 v Pekrah močno odmevalo: »Slovesno prisegam, da bom branil samostojnost, neodvisnost, svobodo in ozemeljsko celovitost moje domovine Republike Slovenije ter vestno in odgovorno izvrševal svoje dolžnosti pri njeni obrambi.«

Vsekakor pa je bilo to nedeljsko dopoldne na Igu precej nenavadno: kolone avtomobilov in ljudi, ki so se ponavadi v teh ranih jutranjih urah pomikale k maši in cerkvi, so bile tokrat usmerjene proti učnemu centru, kjer poteka usposabljanje vojakov teritorialne obrambe. Očitno je, da so nacionalna čustva in ponos, ki so bila dolga leta potlačena zaradi prežvečenega gesla »bratstvo i jedinstvo svih naroda in narodnosti«, zopet privrela na plan, saj je bil malodane vsak drugi obiskovalec učnega centra na Igu slovesno oblečen, kot da odhaja na poroko ali kakšno drugo težko pričakovano in dolgo časa predlagano slovesnost. Atmosfera je bila prijetna, domača, mogoče malce nestrpna in napeta v pričakovanju velikega dneva za slovensko državo. Že takoj na začetku nam je bil všeč prost vstop v nekaj misteriozno in skrivnostno območje vojašnice brez nepotrebnega maltretiranja in preverjanja, čemur smo bili priča na nekaterih drugih zaobljubah v nekem drugem obdobju. Predvsem moškemu delu občinstva so »padla v oči« spomladansko, brhko in izzivalno oblečena dekleta, ki so prišla pozdraviti svoje fante, brate in prijatelje. In ob tem vsem je nas, »stare vojne veterane«, ki smo imeli čast služiti domovini kar precej južneje od Kolpe, zvijalo v želodcu, ko smo nostalgično obujali spomine, kako smo plesali kolo, jedli specialitete »ruske« vojaške kuhinje ter složno prepevali »Druže Tito, mi ti se kunemo«... Stari dobri časi, ki so zdaj mimo, in upamo, da za dobro bodoče slovenske mladeži tudi večna in pokopana preteklost. Sicer pa so prekaljeni bivši vojaki takoj opazili nekaj najbolj zaznavnih sprememb v primerjavi s služenjem vojaškega roka v JLA: novejša in udobnejše uniforme, spremenjena povelja (za primerjavo je povelje »na mestu voljno« zamenjal ukaz »na mestu odmor«, kar je zaradi same novosti izvajalo blage in nezlonamerne nasmeške pri obiskovalcih), oficirji so se preimenovali v častnike, desetarji v desetnike ter kapetani v stotnike, skovanko »druže vojniče« je zamenjala primernejša oblika za čas demokracije - gospod vojak. Ideološki simboli, kot sta Titova slika in peterokrata na kapi, v slovenski kasarni nimajo svojega mesta. Slednjo je zamenjal ščit v slovenskih nacionalnih barvah, ki simbolizira Triglav, v katerem se križata dva meča.

Foto: Lucas

Teritorialci se urijo za mir

Sama slovesnost, kjer sta za zvočno kuliso poskrbela vevška pihalna godba ter oktet teritorialne obrambe iz Kočevske reke, je bila kratka in jedrnata. Po prihodu častnih gostov ter predstavnikov visoke slovenske politike predsednika predsedstva Milana Kučana, obrambnega ministra Janeza Janše, ministra za notranje zadeve Igorja Bavčarja, ministra za informiranje Jelka Kacina in vršilca dolžnosti načelnika štaba teritorialne obrambe Janeza Slaparja so seveda sledili priložnostni govori, v katerih so vsi brez izjeme poudarjali, da se prva generacija vojakov TO uri za mir.

Ob vsem tem bi se naključnemu opazovalcu in prišleku najbrž zazdelo, da se nahaja celo na nekakšnem mirovnem shodu pripadnikov zelenih, če ne bi na bližnjih postojankah stražarili in budno opazovali okolico pripadniki Teritorialne obrambe z ostrostelskimi puškami in avtomati. Zanimiv je bil tudi sam ritual podpisovanja zaprisege. Na srečo nismo bili priča preživelim neumnostim iz JLA, ko je moral »gušter« s tresočimi koleno ter pozdravom vprašati prisotnega nadrejenega oficirja: »Druže poručniče, dovolite mi da podpišem svečanu obavezu... Tokrat so »fazani« enostavno stopili k pripravljeni mizi, z levo roko prijeli belo polje slovenske zastave, z desnico pa »udarili pečat« svoje vojaške bodočnosti. Šele takrat so nastopili najtežji trenutki za slovenske teritorialce, saj so jih domači skoraj pomendrali in zadušili zaradi silnega objemanja, čestitanja in nekontroliranih emocij. Najbolj srečna in vesela pa so bila dekleta in žene, saj so njihovi vojaki dobili izhod do 22. ure. Torej je po tolažilnih pismih ter izlivih čustev po telefonskih aparatih prišla tudi možnost za konkretne stike. Kdo ve, mogoče pa je po štirinajstdnevem »postu« nastala nova generacija slovenskih teritorialcev?

»Gospodje« vojaki

Po slovenski zaprisegi so nam uslužbenci učnega centra razkazali prostore, v katerih bivajo vojaki. Ko smo vstopili v zgradbo, ki je prej spominjala na počitniški dom kot na vojaški objekt, smo se skoraj zaleteli v predsednika slovenske države. Nato smo si ogledali spalnice. Komaj smo verjeli, da v njih spi običajno po šest in največ deset vojakov. Postelje, opremljene z jogiji in čisto posteljnino, neonske luči, prijeten vonj in še marsikaj se ne morejo primerjati s svinjarijo, v kateri so prisiljeni živeti njihovi vrstniki v JLA. Prav tako so tudi nove in lepo urejene omarice pravo nasprotje razpadajočim JLA-jevskim »kasetam«. Kovčki pod posteljami, v katerih imajo vojaki spravljene »kalašnikovke«, plastične čelade, maske in ostale za »uzbuno« potrebne stvari, pa so bistveno pametnejša zamisel kot zmeda v JLA. Svoja oblačila vojaki obešajo na hodniku, kjer spravljajo tudi škornje ali čevlje, ki so tukaj rjave barve. Adidaske in trenerke so bile za nas, nekdanje vojake »nostalgija« za civilnimi dnevi. V teritorialni obrambi pa so nekaj vsakdanjega, kot tudi civilne obleke, s katerimi smejo vojaki v mesto ali domov. Pridobitev slovenske vojske so tudi straniščne školjke, ki so v jugoslovanskih kasarnah samo v komandni stavbi. Tuširanje ni več skupinska zadeva enkrat na dva tedna, saj je v vsaki enoti kar nekaj individualnih tušev. Podobno je tudi s perilom, ki ga lahko vojak zamenja vsak teden.

Eden izmed komandirjev voda nam je zagotovil, da kraj v enoti ni, saj pravzaprav niso potrebne. Fantje očitno ne vedo, kako je biti brez večine stvari po tednu dni »letovanja« v JLA. Tudi odnosi med vojaki in častniki ter vojaki samimi so drugačni kot v prej omenjeni instituciji. Vsakdo natančno pozna svoje pravice in dolžnosti. V primeru duševnih stisk pa bi vojakom priskočil na pomoč psiholog. Podporočnik, ki nas je

spremljal, nam je povedal, da so kvaliteto vojaškega usposabljanja prevzeli od zahodnoevropskih držav. Vojake tako urijo posebni inštruktorji in ne slabo izučeni deseterji, ki samo čakajo na konec vojske. Bistvenega pomena za vojake je tudi odprtost kasarne, saj lahko vsak vikend tretjina vojakov odide domov, tretjina pa ima dovoljenje za izhod v mesto. Domotožja torej ne more biti, ker so blizu doma in jih lahko starši ali prijatelji obiščejo kadarkoli. Zanimivost so tudi čini na častniških delovnih uniformah, ki jih nosijo na prsih, poleg čina pa je označen tudi položaj častnika, npr. komandir čete, član štaba itd.

V novo zgrajenih objektih so uredili učilnice, v katerih se vojaki izobražujejo tudi s pomočjo video-rekorderja. Zato pa bodo imeli pouk kar šest mesecev in pravzaprav ne bodo nikoli »džombe«. Novi vojaki bodo pričeli prihajati šele potem, ko bodo stari začeli odhajati domov. Tako naj bi preprečili maltretiranja in izživljanja starih vojakov nad mladimi. Negativne navade iz JLA bodo tako povsem izginile iz vojaškega življenja. Seveda pa se tudi »cifra« 365 ne more primerjati z okoli 200 (to je v JLA že »sitno«).

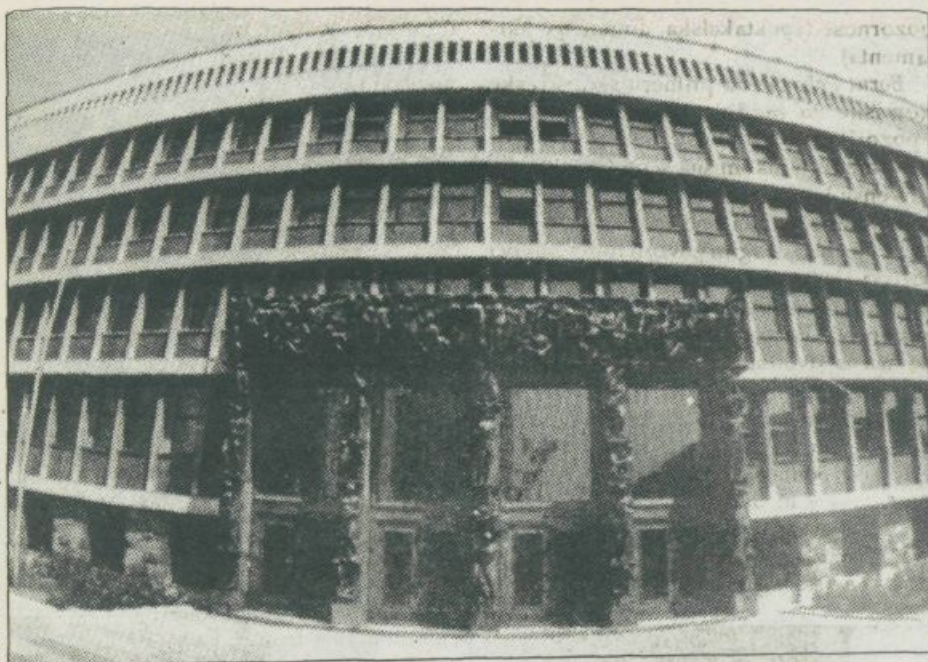
Slovenski golaž namesto srbskega pasulja

Tudi vojaki so potrdili, da je v kasarni pravzaprav lepo. Red sicer mora biti, toda tako hudo kot v JLA spet ni, so povedali. Ni vpitja »fazan«, »remo«, »gušter« ali podobno, ne »obveznega« poslušanja južnjaških narodnjakov, prav tako tudi ne prekomernih »ostavov«, ki so v slovenski kasarni »povrat«. Glede na zaostrovanje odnosov z JLA pa so fantje rekli, da se tukaj počutijo popolnoma varno in se ne bojijo, čeprav je dan prej preletaval učni center jugoslovanski vojaški helikopter. Fant, ki je s svojimi starši sedel v »kantini«, je povedal, kako so na začetku služenja dobili prav vse osebne stvari, celo ščipalke za nohte, zobne ščetke in opremo za čiščenje čevljev. Mati je pohvalila vojaško kuhinjo, oče pa ni mogel skriti zadovoljstva, da njegov sin služi v slovenski vojski in ne kje v kriznih žariščih Jugoslavije.

Srečali smo tudi nekaj prijateljev, ki so končali študij obramboslovja na FSPN in se zaposlili in Igu kot komandirji voda ali oddelka. Povedali so nam, da so bili v preteklih dnevih velikokrat dežurni. Zaradi pomanjšanja prostorov pa častniki, ki ostanejo v kasarnah čez noč, spijo na žimnicah in v spalnih vrečah. Pravo nasprotje od JLA! Na koncu prireditve so bili vsi obiskovalci in vojaki povabljeni še na slovenski golaž. »Namesto srbskega pasulja,« so pripomnili starejši teritorialci. Zastonj kosilu pa se nista mogla odreči niti naš novinar in fotograf, ki sta doma na Gorenjskem.

Domen Rant
Igor Kršinar

Foto: Matjaž Mazzini

DILEME IN PERSPEKTIVE PARLAMENTARIZMA

Letošnji tretji politološki dnevi v Ankaranu so skušali razvozlati dileme in nakazati perspektive parlamentarizma pri nas in v svetu. Slovenskim politologom so se pridružili tudi kolegi iz Hrvaške in Srbije, gostili pa so tudi politologe iz Italije, Avstrije in Norveške. Ene izmed okroglih miz, na kateri je tekla beseda o slovenskem parlamentu, so se udeležili tudi predstavniki političnih strank oziroma poslanskih klubov.

Dvodnevni posvetje odprl predsednik slovenske skupščine in predavatelj na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo dr. France Bučar, ki je med drugim dejal, da so se v zgodovini vsi poskusi znanstvenega upravljanja družbe izjalovili in končali katastrofalno. Značilnost parlamenta je stanje, ki ga je označil za impotentnost ob potentnosti - kljub formalno najvišji oblasti lahko določamo le realne cilje. Dr. Bučar je dodal, da je parlament le ena izmed točk v procesu odločanja in da dejansko odločajo tisti, ki določajo premise odločitev. To so strokovnjaki, tehnokrati, ki postavljajo pod vprašaj sam predstavniški sistem.

Razvoj, razsežnosti in kontroverze parlamentarizma

Prva okrogla miza je skušala pojasniti razvoj, razsežnosti in kontroverze parlamentarizma. Uvodničar dr. Mitja Žagar je dejal, da je demokracija proces, katerega

vsebinska se v času in prostoru spreminja. Povzel je tudi družbene predpogoje parlamentarizma: določena stopnja družbenega razvoja, družbeni mir in politična stabilnost, pravni red in politični pluralizem. Žagar je še opozoril na probleme parlamentarizma v novih demokracijah, ki se kažejo v odsotnost demokratične kulture in demokratičnih postopkov, v socialno neutemeljenem strankarskem pluralizmu, samozadostnosti, izključnosti politik, nestabilnem socialnem položaju.

Dr. Vučina Vasović z beograjske univerze je med drugim dejal, da je parlament matica demokratičnega razvoja. Vprašanje pa je, ali lahko parlament ob tem, da je mesto politične artikulacije, postane tudi faktor razvoja demokracije. Vasović ugotavlja, da parlament pri nas nima te vloge, ker obstaja odsotnost širše demokratične vizije, že oblikovana hierarhija reda in razmerij ter parlamentarni idealizem.

Mag. Milan Zver se je osredotočil na protiparlamentarni fundamentalizem, ki se je v zgodovini pojavljal ciklično. Od obdobja med obema vojnama (komunistična in leva socialistična gibanja, katoliška socialna gibanja, ter fašizem in nacizem) do obdobja 1965-85 (protestna gibanja, neokorporativizem, socialistično samoupravljanje, nova družbena gibanja).

Dr. Adolf Bibič, ki je bil tudi moderator okrogle mize, je svojo razpravo posvetil opoziciji kot nujnemu elementu parlamentarne demokracije. Opozicija opravlja funkcijo kritike, nadzora in postavljanja političnih alternativ nasproti vladajoči politiki. Poleg teh temeljnih funkcij opravlja opozicija po Bibičevem mnenju še druge pomembne naloge: predstavlja interese marginalnih skupin, izvaja selekcijo kadrov in vpliva na oblikovanje javnega mnenja in demokratične politične kulture. Bibič je opozoril, da ne moremo govoriti o zatonu opozicije, temveč o zatonu nekaterih vrst opozicije. Tako imenovana opozicija iz principa (fundamentalna) postaja vse bolj obrobna. Nove opozicije v postsocialističnih sistemih so relativno šibke, saj so heterogene, imajo nizko stopnjo koalicijske sposobnosti in močno poudarjajo nacionalno komponento, je zaključil dr. Bibič.

Mag. Drago Zajc je v razpravi opozoril na prevelik optimizem, ki preveva razmišljanja o parlamentarizmu. Proces politične modernizacije v postsocialističnih državah je bistveno povezan z drugimi procesi modernizacije. Dr. Smiljko Sokol iz Zagreba je opozoril na realni domet in vsebino parlamentarizma, ki se kaže v transformaciji predlogov izvršne oblasti v zakone in kontroli vlade. Parlament je po naravi opozicija, meni Sokol, in moč parlamenta je povezana z močjo opozicije.

Dr. Boštjan Markič je opozoril na vpliv politične (ne)stabilnosti na vlogo in položaj parlamenta, še posebno v napetih jugoslovanskih razmerah. Na vprašanje, kako meriti stopnjo parlamentarizacije, je odgovoril dr. Vasović, ki je nakazal parametre merjenja: moč opozicije, javnost delovanja, toleranca in svoboda poslanskih odločitev.

Mag. Andrej Lukšič je govoril o vlogi znanstvene elite v demokraciji. Če je bila vlada nekoč odvisna od parlamenta, je danes odvisna predvsem od strokovnega aparata. Lukšič ugotavlja, da dejansko odločajo tisti, ki so zunaj demokratične kontrole (strokovnjaki).

Slovenski parlament 1990-91

Najzanimivejša, predvsem zaradi aktualnosti teme, je bila okrogla miza o enoletnem obdobju slovenskega parlamenta. Mag. Drago Zajc je že na začetku dejal, da se transformacija iz skupščine v parlament še ni končala in smo še vedno

priča nekonsistentnosti delegatskega in reprezentativnega sistema. Eden izmed pogojev učinkovitosti parlamenta, meni Zajc, je institucionalizirana opozicija. Dr. Danica Hafner Fink je opozorila na težave, s katerimi se srečujejo raziskovalci pri raziskovanju slovenskega parlamenta. Predlagala je, da je potrebno začeti razpravo o metodologiji in sodelovanju med objekti (poslanci) in subjekti raziskovanja in okrepitvi sodelovanje med raziskovalci in službami v parlamentu.

Dr. Albin Igličar je govoril o zakonodajnih vidikih slovenske parlamentarnosti in dejal, da parlament ne bi smel nasediti pritiskom po vseobsežni regulaciji družbenega življenja, temveč morajo sprejemati le sistemske, načelne zakone. Igličar je še pripomnil, da velja spoštovati načela zakonodajnega postopka, kot so načelo javnosti, stopnjevitosti in samostojnosti.

Te okrogle mize so se udeležili tudi nekateri predstavniki slovenskih političnih strank, med njimi Mile Šetinc (SDP), Tone Peršak (SDZ), Anton Tomažič (DEMOS), Borut Pahor, Ciril Ribičič (SDP), Vitodrag Pukl (social-demokrati), Andrej Magajna in drugi.

Mile Šetinc je dejal, da je shema delegatskega sistema napolnjena z večstrankarsko vsebino. Z navzkrižnim suspenzivnim vetom, ki velja v razmerjih med posameznimi zbori, Demos pridobiva čas za discipliniranje svojih poslancev. Šetinc je svoje razmišljanje zaključil s tezo, da tridomna sestava parlamenta krepi eksekutivo nasproti parlamenta. Andrej Magajna je mnenja, da je parlament center, iz katerega se distributira celotna družbena moč. Zanj pa je problematičen prenos kompetenc iz parlamenta v vlado, kar počenja vladajoča koalicija. Magajna je prepričan, da je neučinkovitost delovanja parlamenta oziroma amaterizem povsem politično, ne pa tehnično vprašanje. Tone Peršak je razčlenil vzroke precej negativne ocene o enoletnem delu skupščine. Prvi je ta, da se sam parlament ne zaveda vloge in narave, ne drži se pravil, s katerimi izražamo sublimirane oblike družbenega konflikta. Drugi vzrok zadeva usposobljenost javnosti za spremljanje parlamentarnega življenja. Zanimanje javnosti je osredotočeno predvsem v velike teme, javnost pa nima izkušenj za sprejemanje »normalnih« političnih tem. Med zadnje vzroke pa sodi neusposobljenost poslancev in političnih strank, ki imajo izključujoče ideološke koncepte. Mile Šetinc je zatem opozoril, da se javnost podcenjuje in hkrati precenjuje »katastrofalne« posledice starega političnega sistema. To, da mediji izbirajo transparentne politične teme, je v njihovi naravi, pravi Šetinc, prav tako kot je v naravi opozicije, da vzbuja

pozornost (spektakelska dimenzija parlamenta).

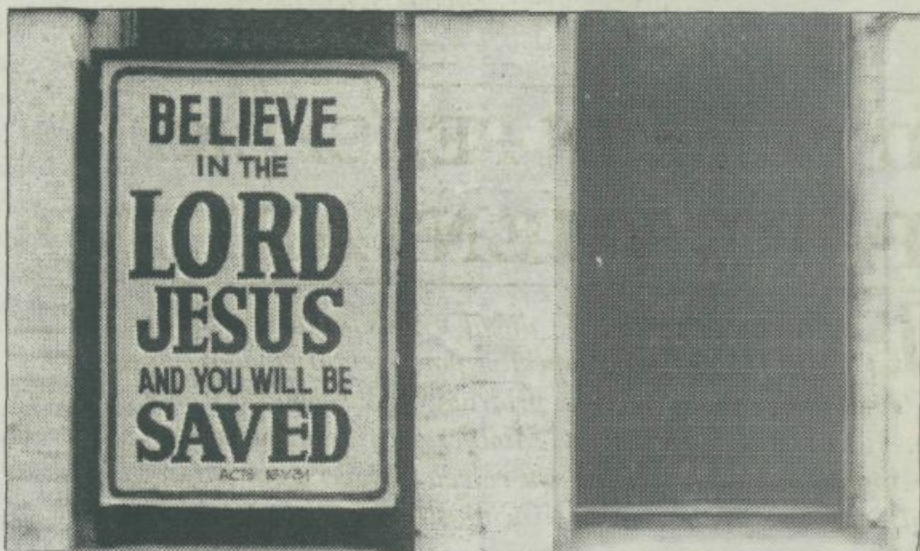
Borut Pahor je na primeru skupščinske komisije za mednarodno sodelovanje opozoril na obrobnost, neavtonomnost parlamenta. Ta komisija je od 102 obiskov slovenskih vladnih delegacij in obiskov tujih doma dobila le štiri poročila. Ciril Ribičič je med drugim govoril tudi o bodoči sestavi slovenskega parlamenta, ki mora zagotoviti zastopnost interesov lokalne skupnosti. Po njegovem mnenju je za to primerna dvodomna sestava, z manjšimi pristojnostmi zboru regij in poudarjeno vlogo državnega zbora. Eno izmed temeljnih vprašanj demokracije je, kje se vrši koncentracija politične moči na Slovenskem. Dr. France Vreg je dejal, da na Slovenskem nimamo takšne analize. Je pa postavil tezo, ki jo je treba še preveriti: parlament izgublja, vlada pa pridobiva na moči.

opozicije, temveč tudi element splošna državljanske kulture in v tem smislu tudi pozicije.

Stari in novi parlamentarizem v Evropi

Tretjega in zadnjega panela so se udeležili tudi gostje iz tujine: dr. Stein Kuhmle iz Osla, dr. Luigi Graziano iz Milana in dr. Peter Gerlich z Dunaja. Dr. Graziano je govoril predvsem o pomenu lobiranja v parlamentarnem življenju. Ugotavlja, da ima lobiranje bolj negativen kot pozitiven vpliv, ki se med drugim kaže tudi v tem, da je v ameriškem Kongresu zelo nizka stopnja kadrovskih zamenjav. Tudi dejstvo, da je v Washingtonu 12 tisoč lobistov, v Bruslju pa štiri tisoč, kaže na naraščajoči pomen lobiranja v parlamentih, ki ga politična znanost ne sme zanemariti.

Norveški gost Stein Kuhmle je dejal, da je

V okviru ankaranskih politoloških dni so predstavili tudi nekatere knjižne novitete s tega področja. Gre za knjigo Igorja Lukšiča (*Demokracija v pluralni družbi*), Adolfa Bibiča (*Civilno društvo i politički pluralizem*), Antona Beblerja in Jima Seroke (*Contemporary Political Systems*). Politološko društvo pa je izdalo zbornik *Parlamentarizem: dileme in perspektive*, v katerem so zbrani prispevki z letošnjega srečanja.

Dr. Zdravko Tomac iz Zagreba je naštel razloge za slabo funkcioniranje parlamenta na Hrvaškem in v Sloveniji: ni konsenza o relevantnih družbenih vprašanjih, ločitve med gospodarstvom in državo, svobode javnosti in tiska. V Jugoslaviji skušamo v nenormalnih pogojih vzpostaviti demokratični parlamentarni sistem brez predpogojev takšnega sistema. Politična kultura kot sestavni del političnega življenja vsebuje tudi element parlamentarne kulture.

Dr. Adolf Bibič je dejal, da opozicijska politična kultura ni samo politična kultura

vloga parlamenta v skandinavskih deželah v vzponu, kar se med drugim kaže tudi v tem, da demonstranti protestirajo neposredno pred parlamentom. S tem ga legitimirajo kot organ z najvišjo politično močjo. Dr. Gerlich pa je izrazil prepričanje, da ima povprečen državljan omenjeno razumevanje in znanje o parlamentarizmu. V Avstriji gredo v spreminjanje tradicionalne pozicije parlamenta, ki je bil doslej zreduciran na politiko strank. Parlament mora biti samozavesten in učinkovit.

Branko Čakarmiš

Dve leti po krvavih dogodkih na Tiananmenu:

Fotodokumentacija Dela

BREZZOBA KITAJSKA IDEOLOGIJA

4 junija 1989 so kitajske oblasti z zadnjimi sredstvi, ki so jim bila na razpolago, krvavo zaorale na Trgu nebeškega miru in zadušile eno izmed prvih pomladi, ki so kasneje po vrsti spodnesle množico monolitnih sistemov evropskega Vzhoda. Mediji so v svet poslali slike (poleg romunskih) verjetno najbolj realističnih prizorov brutalnega obračunavanja za zgled in v opozorilo tistim, ki bi jih morda še kdaj zamikalo, da bi se odvrnili od uradne ideologije, ki v službi politike - kako iluzorno - združuje tisoč milijonski narod v istomisleče. Po dveh letih je kitajska poleg Castrove Kube in nemirne Albanije, ki vendarle počasi trga okove, zadnja na seznamu komunističnih trdnjav, ki ji je uspelo preživeti močan poskus političnega prevrata.

pekinške univerze pa so se kljub temu spomnili več kot 2000 golorokih demonstrantov, ki jih je pred dvema letoma vojska hladnokrvno pobila. Varnostne sile so tudi letos posvetile največjo pozornost sloviti kitajski univerzi Beidi, ki je igrala najpomembnejšo vlogo v gibanju za demokratizacijo države. Toda kljub policijskim grožnjam in prizadevanjem, da bi obletnica minila brez incidentov, se je ob polnoči 4. junija slišalo glasno žvenketanje razbitega stekla, kar je na Kitajskem simboličen protest proti najvišjemu političnemu voditelju Deng Xiaopingu, čigar ime izgovarjajo enako kot steklenička. Najbolj množično pa so se dogodkov na Tiananmenu spomnili v Honkongu, kjer se je pohoda po ulicah udeležilo 10.000 ljudi.

Rdeča zgodovina

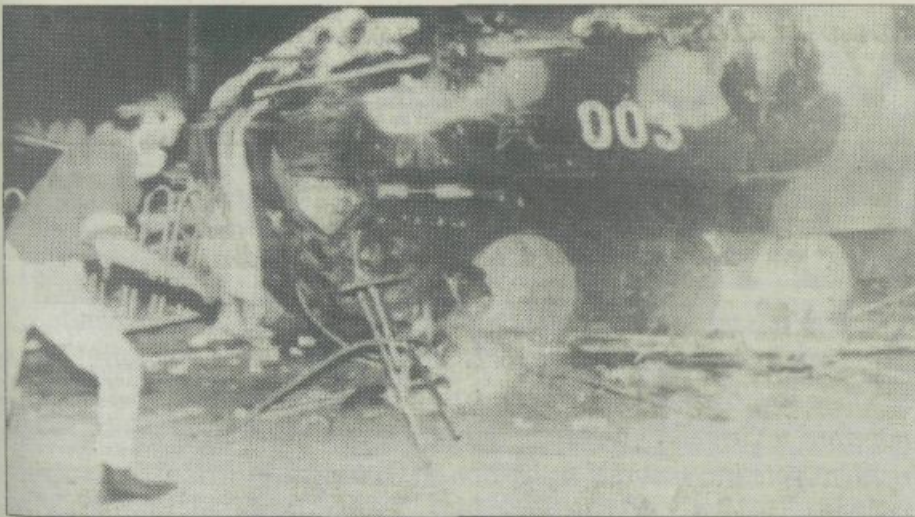
Komunisti so na Kitajskem prišli na oblast že leta 1949 po zmagi nad Guomindangom v znani državljanski vojni. Že pred temi dogodki pa sta kitajski socializem opredeljevali močno hierarhično organizirana partija in vojska, ki sta ves čas držali na vajetih celoten razvoj kitajske družbe. In prav ta dva elementa, močna vojaška in partijska struktura, sta še vedno pglavitni značilnosti današnjega kitajskega političnega zakulisja. Za obdobje do sredine petdesetih let je bila

predvsem značilna avtonomnost partije in strategija nihanja med Vzhodom in Zahodom, kar je bilo posledica tega, da so številni najpomembnejši politiki tega obdobja kot na primer Deng Xiaoping in Zhao Ziyang

študirali na zahodnih univerzah. To jih ni motilo, da ne bi do reforme konec sedemdesetih let slepo sledili stalinističnemu gospodarskemu in političnemu modelu, za katerega je značilno nezadržno bohotenje birokracije in neučinkovitost celotnega sistema. Drugo polovico šestdesetih let pa je zaznamovala Mao Zedongova kulturna revolucija, boj za oblast in uveljavitev kitajske koncepcije socializma, ki se največjega problema - birokracije - ni lotila pri glavi ampak repu. Problemov ni rešila, kar je skorajda pravilo realsocialističnih metod, posledice pa so bile dolgoročne in za marsikoga pogubne. Svoja vrata v svet je Kitajska začela odpirati šele v začetku sedemdesetih let in bila konec leta 1971 sprejeta v Združene narode.

Po Maovi in Zhou Enlajjevi smrti leta 1976 je politično prizorišče obvladovala zmerna partijska linija, osrednja osebnost kitajskega političnega življenja pa je postal Deng Xiaoping, današnji šestinosemdesetletnik in hkrati najbolj znameniti upokojeni politični funkcionar na svetu. Njegovo ime je prav-

Tiananmen je bil verjetno eden izmed največjih šokov, ki jim je bila v zadnjem času na političnem prizorišču priča svetovna javnost. Toda bil je tudi dokaz, da se takšne stvari, kljub vsesplošnemu ogorčenju in mednarodnim političnim sankcijam, ki redkokdaj dosežejo svoj namen, še vedno dogajajo. Danes uradna politika še vedno vztraja na svoji začrtani poti, študenti

zaprav zaščitni znak za tisto obdobje v kitajski zgodovini, ki mu pravijo reformistično. Njegove reforme ob koncu sedemdesetih let niso obšle praktično nobenega segmenta kitajskega gospodarskega in družbenega življenja. Na vasi so izvedli dekolektivizacijo in postavili družino kot temeljno produkcijsko enoto, gospodarske enote so postale bolj avtonomne in odgovorne za dobičke in izgube, podjetja so oddajali v najem, močno sta se razmahnila tudi privatni in delniški sektor. Hkrati z reformiranjem kmetijstva in gospodarstva so spreminjali tudi politični, pravni in obrambno vojaški sistem. Rezultati takšnih obsežnih reform so se pokazali predvsem na tistih območjih, ki so bila bolj odprta za tuji kapital in predvsem tam, kjer so zmanjšali vpliv komunistične partije v podjetjih. To so predvsem južne kitajske province, kjer živi približno 200 milijonov ljudi, ki ustvari skoraj polovico kitajskega narodnega dohodka.

Reforma pa ni imela le velikih uspehov, ampak tudi nezaželene stranske učinke, kot so postopna rast inflacije, vedno večja razlika med bogatimi in revnimi in širjenje gospodarskega kriminala. Kitajsko partijsko vodstvo se je spričo takšnih posledic in deljenih mnenj glede uveljavljanja nadaljnjih reform notranje razcepilo na tiste, ki so zagovarjali le spremembe na gospodarskem področju in drugo polovico, ki so hoteli reformirati tudi vsa druga področja, med njimi tudi samo partijo. Leta 1987 so na trinajstem partijskem kongresu zmagali radikalni reformisti in s tem odločno zaprli pota drugače mislečih. Zaustavili so številne procese, ki bi verjetno po evolutijski poti prinesli tisto, kar je Tiananmen še bolj zavrl.

Gerontološko društvo

Pravijo, da je prva postava kitajskega državnega in partijskega vodstva, ki ima v resnici v rokah vse vrvice oblasti, naslednja: Deng Xiaoping, star 86 let, Chen Yun, 86 let, Peng Džen, star 88 let, Nie Žongdžen, star 91 let in najmlajša med njimi, dvainosemdesletna Van Džen in Li Hsiannien. Vsakršen

komentar k takšni četici mladincev, ki verjetno niso več na višku svojih fizičnih, in kar je še huje, mentalnih sposobnosti, je verjetno odveč, ker so njihove letnice rojstva same po sebi dovolj zgovorne.

Če izvzamemo Van Džena in Li Hsianniena, nihče izmed šesterice nima nikakršnega visokega formalnega položaja znotraj državne in partijske strukture in kar je še bolj presenetljivo, niso niti člani politbiroja CK KPK. Na Kitajskem vladajo torej nemočni starci v globokih foteljih izza nevidne zavese.

V sredini osemdesetih letje tedanji kitajski lider Deng Xiaoping pozval krog partijskih in vojaških veteranov, naj se upokojijo in prepustijo svoje mesto mlajšim. Toda utrujeni starci so pokazali, da v sebi še vedno premorejo zavidanja vredno mladeniško upornost in vzdržljivost.

Kdo je tisti, ki je najmočnejši med močnimi, je težko z gotovostjo trditi. Tega ne vedo niti Kitajci sami. Največ je takšnih, ki bi stavili na Deng Xiaopinga, skrivnostnega starčka, ki je zdaj viden, zdaj spet neviden, enkrat na smrt bolan, drugič zdrav kot dren. Kako iluzionistične so lahko včasih politične

igrice, še posebno pri narodu, ki ima verjetno najbogatejšo tovrstno tradicijo.

Deng je dolga leta veljal za največjo kitajsko avtoriteto. Xiaoping je bil leta in leta za Kitajce zakon. Oče kitajskih reform je desetletja pomikal najpomembnejše figure na veliki kitajski politični šahovnici. Od Tiananmena naprej pa je le prvi med enakimi, o čemer priča zastoj političnih reform.

Razkol v kitajskem političnem vodstvu izhaja predvsem iz globokega nesoglasja pri vprašanih o nadaljnjem razvoju kitajske verzije socializma, kar se v tej državi ciklično pojavlja v vseh zadnjih desetih letih v obliki ideoloških kampanj. Kot po pravilu so bile te kampanje vedno spremljane s popolnim zaviranjem reformne politike in kitajskim zapiranjem pred svetom. Zgodovina se ponavlja tudi danes, le da je do sedaj Deng Xiaoping s pomočjo svoje neomajane avtoritete uspeval amortizirati udarce z različnih strani. Včasih je bil za to ceno prisiljen žrtvovati najglasnejše reformatorje svojega obdobja kot na primer Hu Jaobanga ali Džao Cijanga. V zadnjem času pa se zdi, da so mu moči vendarle opešale. Prvi, ki je to opazil in izkoristil svoj politični trenutek, je bil veteran Čen Jun, ki je upal glasno priznati, da so reforme oddaljile Kitajsko od njene socialistične smeri. Deng je v javnosti ostal brez odkritega zaveznika.

Vrnitev odpisanih

Navsezadnje pa brezzobe čeljusti vendarle uspejo prežvečiti tudi kakšno konstruktivno politično odločitev. Nazadnje jim je to uspelo na samo obletnico tragičnih dogodkov na Trgu nebeškega miru, ko je kitajska vlada rehabilitirala trojico uglednih politikov, ki so jih zamenjali po zadržanju prodeokračnih demonstracij. Gre za Hu Qilija, Rui Xingwena in Yan Mingfua, ki so jih v začetku meseca imenovali za namestnike ministrov v različnih vladnih resorjih.

Takšna politična odločitev na prvi pogled kaže le določeno popuščanje, ki pa samo po sebi ne bi še nič pomenilo, če rehabilitirani politiki svoje čase ne bi imeli močne naveze z odstavljenim generalnim sekretarjem partije Zhao Ziyangom. Poznavalci razmer sklepajo, da za to odločitvijo (še vedno) stoji Deng Xiaoping, kajti brez njegove privolitve bi bile takšne rehabilitacije skorajda nemogoče.

Čprav je vrnitev odpisanih na svojevrsten način tradicija v kitajskem političnem življenju, kajti tudi sam Deng Xiaoping se je po padcu uspel kar trikrat pobrati, je bila takšna odločitev za mnoge veliko presenečenje. Toda sama vrnitev v politično življenje in na veliko nižje položaje od prejšnjih še ne pomeni tudi rehabilitacijo ideje, za katero so se borili. Kaj takega bi bilo v današnji Kitajski resnično presenečenje.

Erika Repovž

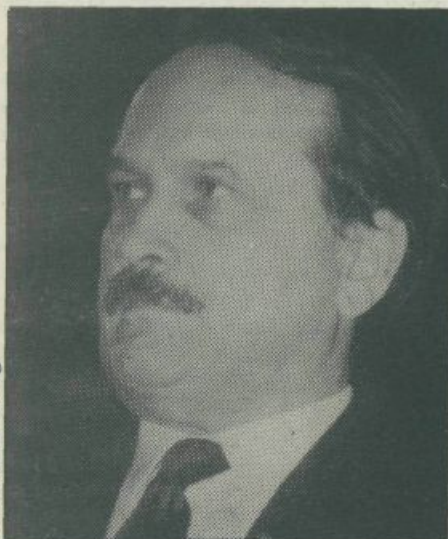

Foto: Tomi Drozg

dr. MATJAŽ KMECL

Sreda, 5. junij

Mimo običajnih zadev (različna vabila, telefonski pogovori, pošta, bilteni) ob 10. seja pri podpredsedniku vlade zaradi botaničnega vrta, ob 11.30 diskusijski sestanek v ožjem krogu glede novega zakona o slovenskih odlikovanjih, ob 13. Valvasorjev odbor (z muko poskušamo obelodaniti izjemno dragoceno in neznano Valvasorjevo zapuščino, med drugim veliko knjigo grbov); potem skok domov in različni opravi, ob 21. razširjena seja predsedstva o tem, kar sta povedala Marković in Kadijevič slovenskim odposlancem.

Četrtek, 6. junij

Ob 9. nekoliko daljši nagovor izobraževalcem odraslih (andragogom) na njihovem letnem shodu, ob 10.30 velik shod upokojskih društev v Hali Tivoli (z nagovorom), nato nekaj drugih, internih pogovorov, odpis slovenskemu planinskemu društvu v Švici ipd., popoldne in zvečer priprava na dvojbo sobotnih nalog; še posebej obnovil in razširil znanje o Josipu Vandotu.

Petek, 7. junij

Tudi v petek po psih, petelinih, perunikah in voluharjih služba v znani obliki; ob 8.45 posvet s predsednikom o novih predlogih za ustavne sodnike, ob 9.15 seja komisije za organizacijska in kadrovska vprašanja, potem kratka Janina anketa, uskladitev koledarja za naprej, branje različnih pomembnih in tudi manj pomembnih papirjev, ki se jih je nabralo, ob 13. srečanje s starimi sodelavci z nekdanjega republiškega komiteja za kulturo, popoldne hvalabogu nekaj časa za vrt in branje.

Sobota, 8. junij

Podaljšano jutro doma, pregled obeh nagovorov, ob 10. v Cankarjevem domu shod zdravnikov, darovalk krvi in mater ob 15-letnici preprečevanja nevšečnosti in nevarnosti pri rh-negativnih materah (izjemno pomembna dejavnost slovenskega zdravstva); zaradi slabe usklajenosti umika, pravzaprav nesporazuma sem lahko ostal samo pol ure, potem pa z opravičilom in slabo vestjo odšel v Kranjsko goro, tam ob 11.30 odprtje Vandotove spominske sobe in začetek Vandotovih dnevov

V POLITIKI NI PRIJATELJEV

Prelen sem, da bi pisal dnevnik. Še nikoli ga nisem. Tudi zdaj zamujam. Nedelja je in iz spomina z veliko muko praskam, kaj vse se mi je te dni zgodilo. Vstajanje vse dni brez posebnosti, tatov ni bilo nobenih; v Črnuški gmajni že navsezgodaj, o jutranjem mraku, pojejo različni petelini, tenorski in baritonski, kolerični in lirični, psi rutinsko polajavajo v gozd, z vrta dišijo perunike; največji strah so voluharji, ki žro podtalno, ampak z voluharji je povesod enako. Nato služba po voznem redu in neredu.

(lepo pripravljeno), nato kosilo, pozno popoldne vrtnice in nekaj vrta.

Nedelja, 9. junij

V nedeljo poskrbiva z ženo za 88-letnega tasta in taščo, sledi zelo trden namen pisati dnevnik, vendar namen podleže lepemu vremenu in komodnosti.

Ponedeljek, 10. junij

To pišem že kasneje; zjutraj izpiti na fakulteti, ob 10.30 kolegij predsedstva pred predsednikovim odhodom v Italijo, več pogovorov, med drugim s predsednikom ustavnega sodišča, popoldne pogreb starega in ljubelega znanca (v Črnučah), potem nadaljevanje izpiti, ob 19. v CD predstavitev Triglavskega narodnega parka ob 10-letnici uzakonitve.

Torek, 11. junij

Popoldne izpiti, potem konsultacija o dveh disertacijah, kratek sestanek v zvezi z gmočnim položajem revije 2000 in neke zasebne založbe, različne drobnarije, popoldne korektura predavanja za letošnji poletni seminar slovenskega jezika, literature in kulture za tuje slaviste, izdelava poročila o (že prej prebrani) disertaciji, zvečer pri podelitvi Sovretove nagrade, prevajalskega priznanja kolegu dr. Tonetu Pretnarju v Društvu slovenskih pisateljev.

Tako torej (bolj iz aviona) teh sedem dni, vmes še množica drobnarij, srečanj, pošte, telefonov, pomislekov (ali se na primer slovenski televiziji 25 let sijajnega in modernega reševanja rh-negativnih mater res ne zdi pohanjanja vredno; kakšna je nova generacija študentov - na prvi pogled kot vse doslej, po Gaussu, tretjina odličnih ali blizu tega, celo izjemnih, tretjina kar brihtnih, pa nevajenih dela - ali obratno, tretjina za obojestransko, proforsko in študentsko resignacijo; anonimno upokojsko pismo, da sem na tivolskem shodu sadil rožice, namesto da bi poskrbel za pokojnino - rad bi odgovoril o blišču in bedi uzakonjenega predsedstva, ki še s čim drugim ne more nič, kje neki s pokojninami; cestno srečanje s prof. T.J., ki vodi odbor za poživitev Trente, sijajen človek, na hitro sva se zmenila, da se povežejo s podobnim odborom v koritniškem Logu - vsi pa pod streho Triglavskega

narodnega parka, kjer se na vse kripnje trudimo, da bi te kraje porinili naprej; in podobno.)

In vendar ves ta teden živim pravzaprav za eno samo vprašanje: stanje in prihodnost mojih Slovenčkov. Zadnji čas sem bil nekajkrat »na terenu«; publika je bila na teh javnih pogovorih približno ista kot prejšnja leta (le da je je bilo malo manj), poskrbel pa je za domala nezgrešljiv vtis popadljive deprimiranosti, v svojevrstni apatičnosti bi krvavo grizla vse okrog sebe, ne da bi vedela ali spraševala, zakaj. Prostor je napolnjevala z nekakšno nevrotičnostjo. V soboški Zvezdi je bilo na ekološkem forumu, kjer sva se skupaj trudila s prijateljem Tonetom Partličem, nekaj razboritih pijancev, ki so kar naprej hrupno izjavljali, da je vse »drek in sranje«, ko je beseda nanesla na prekmursko samomorilstvo, pa so začeli skandirati »Živeli Prekmurci!« in podobno. Včasih bi se mi zdelo nujna folklorna orkestracija, zdaj se je bolj slišalo kot pijanska odkritost, slačenje kolektivne zavesti, glas iracionalnega sovraštva - ali pa se je meni zdelo tako. Hitro sem preveril, tudi Partlič je bil istih misli. Niso več redki, ki govorijo o poplavi nove prepirljivosti, zlobe nergaštva, neprijaznosti, neskončnega pogrevanja starih zamer brez resničnih motivacij. Znamenita sprava se je spremenila v kregavski substrat. Izšel je nekakšen domobranski časopis, ki pogojuje spravo s priznanjem, da sta bila med zadnjo vojno Hitler in Stalin slovenskemu narodu enako nevarna - torej tudi kolaboracionizem in partizanstvo. Zelo velikopotezno se zamenjujejo vzroki s posledicami. Sedanji predsednik skupščine je sicer v nastopnem govoru razglasil konec državljanske vojne, vendar se zdi vsaj v tem slab prerok: ne bi želel, da je ta vtis utemeljen, ponuja pa se z neskončno vsiljivostjo - da se je namreč omenjena državljanska vojna iz dolgoletne latence zdaj šele začela pošteno prebujati v aktualnost - in to z nenavadnim sukanjem zgodovine nazaj. Nešmiselno je namreč pričakovati, da bo drugi del naše skupnosti, tisti, ki je mišljen kot komunistični, gre pa za vso levico in še za kaj več, prav dolgo ostajal tiho. Odgovoril pa bo, kot je ogovorjen: z visokim ce užaljenosti, razžaljenosti in še česa podobnega, kar seveda glede prihodnosti ne more naznanjati nič dobrega. Kolikor bolj napadalen bo revanšizem, toliko bolj bo stopnjeval

koleričnost, nerazumnost in popadljivost celotnega prostora. Trenutno je zgodovinska odgovornost t. im. komunizma manjša: zaradi predolgega vztrajanja pri oblastveni radutosti se je moral sam, kakor nerad, pahnuti v purgatorij, vice, očiščevalnico ponižnosti; tu mora odslužiti stare grehe; odslužil pa jih bo toliko prej, kolikor bolj bodo pljuvali po njem, kolikor bolj ga bodo zasramovali in kolikor manj bodo do tega upravičeni ljudje, ki bodo to počeli. To ve že biblija. Resničen občutek za zgodovino in prihodnost bi to upošteval, ampak kaj ko je v današnji slovenski politiki preveč tiste usmeritve, ki je vsaj že enkrat (ali pa celo nekajkrat) doslej dokazala, da ji takega občutka katastrofalno manjka. Ali pa pač brez lastnih vizij ali resnične odgovornosti, zato pa s toliko večjo mero prilagojevalskih sposobnosti surfa (deska) na konjunkturizmu.

Ta pa tudi boli. Ker je izpridila eno najlepših vrednot, nacionalno, celo racionalizem. Zmeraj sem bil prepričan in pri tem ostajam, da je nacionalnost še zmeraj pomemben vir družbene energije in rodovitnosti. Jugoslovanska tragika je v tem, da nihče nikoli ni znal te moči naravnati v pozitivno, človeku prijazno smer; da pa so jo kar naprej izrabljali, manipulirali v nasilje. Zdašnjje stanje je za to značilno: Srbi in Hrvatje se sredi grmenja rodoljubnih parol streljajo med seboj, nekakšni vojvode ali karambaše s četicami junakov vihrajo po balkanskih deželah, duhovni in kulturni nivo vsega tega je prozorno (do ogabnosti) razviden iz njihovega patetično floskularnega časopisja in novih idolomanij; Slovenci se v skladu s svojo samomorilnostjo trudimo pokončevati navznoter, sami sebe. Vpitje o ponosu in dostojanstvu je zelo slaba, od zgodovinskih moljev razžrta kulisa, prepevanje pesmi, kot je »Slovenec sem!«, je žal tercijski, to je tretjeredni, manjvredni nadomestek prave samozavesti, surogatna žlobudravost. Kdor ne

zna in ne zmore živeti pravega Boga, pač v nedogled naklada o njem - v mrzličnem in prestrašenem upanju, da ga bodo posvečenci opazili in vzeli zares, morda celo povzdignili v nebo (kot Ignacijo Kanacijo v raztrgani košari mežnar pod cerkveni stolp).

V tem adventnem, pričakovalnem letu smo najprej iz novooblastne ošabnosti, potem iz naraščajoče nerazume odprli toliko ran, toliko bolečin, izzvali toliko alergij in srbečic, toliko novih nepravilnosti in negotovosti, da jih zlepa ne bo preneslo niti najbolj zdravo telo - kje neki organizem, ki se pripravlja - po nosečniško - na novo življenje. Rodnim ženskam dajejo krepkejšo hrano, veliko morajo počivati, imeti morajo mir, razburjenja in naporu lahko povzročijo, da bo otrok nevrotičen in kilav. Mi pa udri po tej revi Sloveniji, kaj vse je morala to leto prestati! Poslanci in kar lep del javnosti kar tekmujejo, kdo bo na njen račun večji in bojevitejši Slovenec (niti enega se iz prejšnjih časov ne spomnim, da bi kdaj kaj pisnil o tem). Vladi nalagajo nemogoče, kot bi objestni otroci pisali Miklavžu. Ko sta jih dva modra vladna moža dovolj blago in mило opozarjala, da reči niso tako preproste, niso in nočejo razumeti. Še naprej živijo v otročji veri, ker je to udobno in lepo, da je vse mogoče. Ministroma ni preostalo drugega, kot da sta se od takšnega pravljicaškega krožka poslovila; ko pride nov mož, takoj reče bobu bob in kropu krop, ukine zadnji sled pravljice in s tem pove, da je lahko minister samo za izvedljive reči, povzroči pa veliko užaljenost in potres. Užaljeni in hrupni so zaradi nečesa, kar so vsi dovolj dobro poznali in se zraven delali, da niso. O pokončnih izjavah, resolucijah, emblemih, ki imajo vsi eno in isto skupno lastnost, da je namreč njihova realnost v obratnem sorazmerju z izraženim »ponosom in zgodovinskim dostojanstvom«, niti ne razmišljam. Tudi o naknadnem popravljanju sej z zapisniki ne. Sploh ne razmišljam več, strah me je.

Potem srečam kolega, ki ga zelo cenim, izobraženca velikega formata, spomni me na neko moje nekdanje predavanje o Levstiku, češ Levstik je očitno arhetipsko posebej Slovenstva. Ne zapopadem dobro, potem pa me hipoma spreleti: O bog, Levstik! Majhen, pegast, rdečelas, neskončno bister in sposoben, toda tudi brezmejno prepirljiv in gospodovalen, še smejal se je zadrženo. Govekar je zapisal, da kot razjarjen petelin, v elementarnem čustvenem življenju sfrustriran, vendar s strašno energijo, ki mu niti umreti ni dala - tri tedne pred smrtjo je kričal od hudega, da se je slišalo nekaj ulic daleč. Bog ne daj, da bi to bila naša oblika skupinske zavesti, naš arhetip, naj smo še tako majhni - ker bomo nesrečni, če je res tako. Res pa je, da to, kar se nam dogaja zdaj, ne kaže dosti boljše podobe.

Kmalu nato berem o slovenskem črtomirstvu; »Tak se zažene, se kasneje ustavi mladenič,« kakor je zapisal Župančič in nekaj podobnega ob njem Etbin Kristan: vnaprej smo obsojeni na poraz, ker se zaganjamo zoper nemogoče, potem pa

po velikem navdušenju zmeraj spet omagamo. Bralo se je kot resna skrb - toda ali ne bi nastavili ušes in radovednosti še Kocbeku, ki je - kristjan! - vse življenje svaril pred preveliko vdanostjo absolutnim in globalnim »črtomirskim« idejam, saj vendar živimo svoje lastno zgodovinsko, konkretno, neponovljivo življenje? Ali je res nujno graditi svojo prihodnost po državnih vzorcih globalnih, velikodravnih idej, v znamenju samozadostnosti in (danes) sterilne patetike mladonacionalnega 19. stoletja? Do kod smo sploh prišli s svojimi predstavami?

In tako vprašanja v dolgi vrsti naprej - V starih časih bi se mogoče našel kak pridigar, kak Tobija Lionelli ali Basar, in bi nam rekel, če bi kaj pomagalo, seveda: Zdravniki in učitelji, sijajni ste, samo še malo potrpite; dijaki, ni boljših otrok, kot ste vi, samo še nekaj malega več verjemite staršem; v pekel bi pri živem telesu poslal vse gosposke, finobesedne tatove, ki so se kot oznanjevalci blagostanja ušivo in celo nekako zaslužno razpasli, obenem bi obljubil pravičen kos kruha vsem, četudi reven; dopovedal bi, da ni treba z vojsko in policijo pretiravati in da kľofuta prikljče kľofuto, da smrt ni dobra njiva za življenje; vsevprek bi predlagal zaupanje in strpnost in da je treba iz zgodovine klicati samo dobro, priporočal bi pamet, saj je bog tudi Slovincem ni dal tako malo; zabal bi vztrajnost, če smo že začeli. - Jaz ne bi bil za kaj takega, še za pol prsta Tobije me ni, ker sem tudi Slovenec in mi gre obtoževanje bolj z jezika.

Tako se na koncu, kot že tolikokrat, sprašujem, kaj sploh delam v politiki. V žepu nosim listek, na katerem piše, kako je Jurij Bajc iz Miloševičeve ekipe odgovoril novinarju: V politiki ni prijatelj. To je prva lekcija, ko začneš s tem poslom. - Če že drugega ne, je že to neznosno in v popolnem neskladju vrednot, ki mi kaj pomenijo. - Gospa iz Sežane bo spet doživela toplotni udar, če bo tole prebrala. Zelo logično in temu primerno glasno in obsežno se bo retorično in kakšnem časopisu vprašala: Kdo ti pa kaj hoče?! Pa jo pusti, politiko! - Saj bi, pa bi se v teh tako zelo zaribanih časih zdelo kot izdajalstvo, še Rupel je svojo zamero prestavil na čas »potem«. Mogoče bom kdaj (ali pa tudi nikoli, ker ni tako zelo pomembno) razložil, kako sem še enkrat, po številnih drugačnih in nasprotnih sklepih, ob zadnjih volitvah spet padel vanjo: zdaj bi se zagotovo zdelo cimerava varianta »črtomirstva«. Toda po drugi strani je vztrajanje v soodgovornosti strašen in jalov napor: za stvar in odločitve, ki jim je predsedstvo republike samo prazen okras - ustava mu ne daje v večini bistvenih stvari prav nobenih pooblastil. Ne maram se voziti z avionom, prav zato se mi večkrat zdi, da se peljem privezan na prestižno lep sedež, prepuščen na milost in nemilost pilotom, za katere ne vem, koliko znajo in kaj bodo storili, da ne zgrmimo dol; vem le to, da mi bo v takem primeru preostala samo groza čudenja in srkanje zadnjih vtisov v zavest, ki se ne bo ohranila.

Zato ob slehernem petelinjem petju in lajanju črnuških psov mukoma zbiram ostanke moči in prepričanja za nadaljevanje tega bolj ali manj uglednega »lerlaufa«. Trudim se biti korekten. Trudim se verjeti. Trudim se kaj pametnega dodati. (V predalih pa se mi na sesut način nabira gradivo za slovensko literarno zgodovino drugačne vrste - in ne vem, ali jo bom kdaj spravil skupaj - dnevi se kot pesek sesipljejo skozi prste).

P.s. Kakšen teden sem vseeno v boljši formi.

Intervju: dr. Metod BENEDIK

ROMANJE TEOLOŠKE FAKULTETE NA UNIVERZO

TRIBUNA: *Gospod Benedik, napovedana vrnitev Teološke fakultete v sklop Univerze v Ljubljani se vleče že kar nekaj časa. Pobuda za to je bila dana če pred letom in pol, vendar je očitno prišlo do nekakšnega zastoja v "pogajanjih". Na kateri stopnji so pogovori?*

BENEDIK: Ta pobuda je res že malce starejša stvar. Že moj predhodnik, profesor Valenčič se je glede tega večkrat osebno pogovarjal z rektorjem ljubljanske Univerze. Neposredno, konkretno pobudo pa smo dali 20. marca letos. Takrat smo vložili vlogo, ki nosi naslovo 'Ponovna vključitev TF v Univerzo v Ljubljani'. Sicer je pred to vlogo večkrat prišlo do pogovorov s prejšnjim rektorjem, gospodom Pekenikom, ki je bil vrnitvi zelo naklonjen, vendar do kakih konkretnih rezultatov nisimo prišli. Zanimivo je, da je prišel odgovor na vlogo, vloženo 20. marca šele 24. aprila. V odgovoru, ki nam ga je poslal rektorat, je mogoče zanimiv začetek dopisa, ki se začena z, citiram: 'Zahvaljujemo se vam za nedavno poslano gradivo...' Se pravi, mesec in štiri dni od dne, ko smo ga poslali. V nadaljevanju pa nas opozarjajo, da je bila vloga naslovljena na napačen način. Naslovili smo jo namreč na vse fakultete in jim poslali

fotokopije.

Kot smo v pogovorih z rektorjem Sketom in prorektorjem Zupančičem ugotavljali, je njuno osebno stališče odklonilno. To smo v vlogi tudi navedli. Verjetno je tudi to eden od vzrokov za pripombo o nepravilni naslovljenosti.

TRIBUNA: *To pomeni, da zadeva v tem času dejansko miruje?*

BENEDIK: Seveda. Zanimivo pa je, da je bilo nekaj dni pred tem, ko smo poslali vlogo zasedanje Študentske organizacije v Ljubljani, s katere so nam poslali dopis, v katerem nam sporočajo, da predlagajo vključitev TF v Univerzo. Podobne dopise smo dobili tudi z Akademije za glasbo in Medicinske fakultete.

TRIBUNA: *Mogoče bo vprašanje zvenelo absurdno, vendar vseeno: Zakaj je za TF potrebno državno in akademsko priznanje, ko pa je zadnjih štirideset let dobro shajala tudi brez tega in jo kot visoko šolo priznavajo tudi po svetu?*

BENEDIK: Ne gre za neko nujno potrebo. Fakulteta je in ostaja cerkvena ustanova. Zgodovinsko gledano je študij teologije začetek visokošolskega študija v zahodnem svetu in se zato zdi normalno, da je kot tak priznan s strani države. Mogoče drži, da v skrajni kon-

sekvenci ni nekih velikih praktičnih koristi. Ta korist se sicer kaže na več področjih. Nazoren primer je dogajanje s prof. dr. Krašovcem, ki je pred nedavnim postal dopisni član SAZU in obenem s tem dobil priznanja za vsa spričevala. Do tega trenutka je bil kljub doktorskemu naslovu samo osnovnošolec. Priznavanje naslovov je tako prvo področje, kjer se delno kažejo tudi praktične koristi. Problem s priznavanjem diplom se je s spremembo zakona o pravnem položaju verskih skupnosti usedel. Vendar je tu še pomembnejša zadeva, ki se bo rešila s vključitvijo. Naši študentje bodo namreč s tem postali enakopravni z vsemi drugimi študenti ljubljanske Univerze. To pa je pomembna stvar. Res je, da se je na tem področju že marsikaj urejalo tudi v preteklosti, predvsem s Komisijo za odnose z verskimi skupnostmi, vendar nikjer ni bilo zakonsko urejeno.

TRIBUNA: *Kolikor je znano, se je Znanstveno-pedagoški svet Univerze pri obravnavi vaše vloge spotaknil predvsem ob določilo statuta TF, ki pravi, da je za vsakega profesorja, ki predava na TF potrebna izpoved njegove vere. To pa naj bi bilo za sprejetje TF v sklop Univerze kot enakopravne članice nesprejemljivo...*

BENEDIK: Pravzaprav se svet ni spotaknil zgolj ob to. Vsaj kolikor vem iz osebnih pogovorov z gospodom Sketom in prorektorjem Zupančičem. Najbolj je izpostavljeno vprašanje, da je to cerkvena ustanova in seveda vprašanje Velikega kanclerja. To pa so predvsem vprašanja avtonomije TF. To druge univerze v Evropi ne moti.

Poudariti je potrebno, da je fakulteta glede svojega znanstvenega dela popolnoma avtonomna, razume pa se, da je avtonomna v okvirih cerkvenega nauka. To je namreč katoliška Teološka fakulteta, kar se vedno znova pozablja. Ali si lahko predstavljate teologije brez vere? Seveda to ne pomeni, da so študentje pri svojem delu ne seznanjajo z drugimi, nekatoliškimi verstvi in modernim ateizmom. Pri tem ne gre za zaprtost. Nasprotno, TF je odprta za sodobna gibanja, pri tem pa daje poudarek predvsem na okolje, v katerem se nahaja.

TRIBUNA: *Kakšno vlogo opravlja sporni Veliki kancler in kdo je pravzaprav to?*

BENEDIK: To je pravzaprav tisto vprašanje, ki so ga na Univerzi vedno znova načenjali, češ Veliki kancler krni avtonomijo TF. On odloča o tem, kaj in kako se bo učilo, odstavlja in postavlja profesorje. To sploh ni res. Njegova poglavitna in več ali manj edina naloga je, da našo fakulteto, ki je, še enkrat poudarjam, cerkvena ustanova, povezuje z Rimom, se pravi z rimsko

kongregacijo za katoliško vzgojo. On je s tem stalna vez med fakulteto in kongregacijo. Dejansko to pomeni, da gredo vsi dopisi s fakultete v Rim in obratno preko njega.

TRIBUNA: Ali s tem kancler ne opravlja neke vrste nadzor, lahko bi rekli celo cenzuro?

BENEDIK: Sploh ne gre za cenzuro! V statutu TF je točno določena vloga Velikega kanclerja. Ljubljanski nadškof je obenem tudi oseba, ki opravlja to funkcijo. On predstavlja fakulteto pri svetem sedežu in podpira njeno delovanje. Po statutu nima nobene moči urejati kadrovske zadeve. Edino dejanje, ki ga opravi pri namestitvi ali razrešitvi profesorja, je formalna potrditev kandidata, ki ga je na tajnih volitvah izvolil redni fakultetni svet.

TRIBUNA: Ali lahko fakulteta mimo njega komunicira s Sveto stolico?

BENEDIK: Dalo bi se najbrž tudi, vendar to poteka normalno preko njega.

TRIBUNA: V osnutku novega zakona o Univerzi je menda tudi določba, ki daje dekanu fakultete zelo široka pooblastila pri nastavljanju in razreševanju profesorjev. Kako vaša fakulteta sprejema takšne predloge?

BENEDIK: TF je tudi glede tega vedno ohranjala široko avtonomijo. Tako bo tudi v bodoče. Glede vseh teh vprašanj je kompetenten zgolj redni fakultetni svet. Dekan sam pri tem nima ničesar. Postopek nastavitve in razrešitve profesorjev je jasno določen s statutom. Po njem pa dekan nima nikakršnih komeptenc ne za nastavitve ne za razrešitve. V tem je TF očitno bolj demokratična.

Glede tovrstnih stvari smo tudi v

prejšnjih časih ohranjali svojo avtonomijo in tudi v prihodnje avtonomnost ostaja.

TRIBUNA: Vprašanja, ki se glede na naravo TF postavlja samo po sebi: ker gre za predvsem »moško« ustanovo, me zanima kako je urejen študij deklet in kakšne so možnosti za njihovo zaposlitev po končani fakulteti?

BENEDIK: Zaenkrat je bilo možnosti za zaposlitev res izredno malo. Nekatera dekleta, ki so končala TF, so zaposlena kot katehetinje ali pa so dobile zaposlitev v škofijskih službah. Upamo pa, da bo sedaj, ko se bodo stvari z novim zakonom o verskih skupnostih bolj odpirale, več možnosti za zaposlitev v socialnih ustanovah, npr. v Caritas-u. V primeru, da bi bil v osnovne in srednje šole uveden nov predmet, za katerega sicer še ni jasno, kako se bo imenoval, ki bi dijake seznanjal z verstvom, bo tudi tu odprtih precej mest, za katera nudi visoko strokovno izobrazbo ravno naša fakulteta. Tu gre predvsem za tako imenovani B študij teologije, za katerega imamo izdelan program, ki sicer še ni stekel, verjetno pa bo letos. Omenjeni študij bo dajal visoko izobražene učitelje, namenjene ravno seznanjanju otrok in dijakov z verstvom.

TRIBUNA: Kako kot aktivni član tistega dela družbe, ki je bil do sedaj zapostavljen, gledate na nove, v nekaterih primerih absurdne spremembe?

BENEDIK: Pri tem zastopam mnenje, ki na splošno velja v Cerkvi: ne gre za vsiljevanje verouka na način, kot je določena ideološka vzgoja v preteklosti. Poudarjam, da nikakor ne gre za to.

TRIBUNA: Vendar pa obstajajo v krogih blizu Cerkvi predlogi, ki vodijo v to smer?

BENEDIK: Mislim, da je tega zelo malo. Veliko več je podtikanja v smislu: sedaj nam pa hočejo vsiliti verouk, podobno kot nekoč marksizem.

Ne gre za to, da bi nekdo hotel v šolo vsiliti verouk. Gre za nov predmet, ki se mu bo mogoče reklo »veroslovje«, zgolj zaradi tega, da dobe otroci neke informacije. Ne gre pa za verouk. Celo zelo resni duhovniki so proti temu, saj verouk sam po sebi ni zgolj informacija, temveč je to verska vzgoja. Ta pa je nujno vezana na življenje krščanske skupnosti in ne more obstajati ločeno sam zase.

TRIBUNA: Ali to pomeni, da bo ta predmet in tudi vernost vezana na prostovoljnost in ne obveza?

BENEDIK: Na vsak način.

TRIBUNA: In vendar je iz izjave TF in Cirilskega društva razvidno, da se zavzimate za spremembo formulacije v ustavi. Namesto »svoboda življenja po veri« se zavzimate za »pravico življenja po veri«. Ker pa je vsaka pravica za razliko od

svobode precej bolj obvezujoča, je s tem izjava v nasprotju z vaši trditvijo o prostovoljnosti.

BENEDIK: Mogoče je potrebno razumeti izjavo v tem smislu, da se za razliko od prejšnjih določb vrste ustav, kjer se je vedno poudarjalo, da je izpovedovanje vere svobodno, vendar samo v osebnih okvirih, formulacija s pravico postane mnogo širša. Podobno, kot ima vsakdo do osnovnih človeških potreb pravico in ne samo svobodo. Tako je tudi verovanje in zunanje izpovedovanje pravica vsakogar. To ni nekaj, kar ti dovoli nekdo drug. Je pravica vsakega pozameznika, ki je nihče ne sme omejevati. Gotovo je to precej širši, globlji in intenzivnejši pojem.

TRIBUNA: Enormno povečanje števila vernikov v zadnjem času verjetno ne sovpadajo z iskrenostjo verovanja pri nas. Kako gledate osebno na to spremembo?

BENEDIK: Kot zgodovinar gledam na to v širšem zgodovinskem kontekstu. Podobne stvari so se v zgodovini ponavljale velikokrat. Vsakič, ko je bila Cerkev stisnjena, so pri njej vztrajali samo prepričani kristjani. Kakor hitro pa pride do sprostitve, se število tistih, ki izkazujejo zunanje izpovedovanje vere, poveča.

Presojati nove vernike je težko. Med njimi je mnogo takih, ki so bili verni, vendar iz takih ali drugačnih razlogov tega niso javno izpovedovali.

Mogoče pa je med novimi verniki tudi nekaj takih, ki razmišljajo predvsem o tem, da bi sedaj pač bilo bolje hoditi v cerkev. Ne moremo pa dajati pavšalnih ocen. Kdo lahko o tem sodi? Sem pa prepričan, da sedanje ozračje svobode bolj pospešuje iskrenost kot prejšnji avtoritativni režim.

TRIBUNA: Kakšni so vaši stiki s pravoslavnimi ustanovami iste vrste?

BENEDIK: Od leta 1974 imamo redne stike z beograjsko Teološko fakulteto v okviru rednih ekumenskih simpozijev vsaki dve leti izmenično v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Poleg tega ob dnevu sv. Tomaža, zavetnika naše fakultete, povabimo predstavnike TF iz Beograda in oni povabijo nas ob svojem prazniku na dan sv. Save.

TRIBUNA: Verjetno sem bil zaradi vzgoje kar malce presenečen, ko sem pred pogovorom opazoval študente teologije, ki pred kabinetom čakajo na opravljanje izpita. Med njimi in njihovimi vrstniki namreč nisem opazil nobene razlike. Celo žargon je isti - študentski.

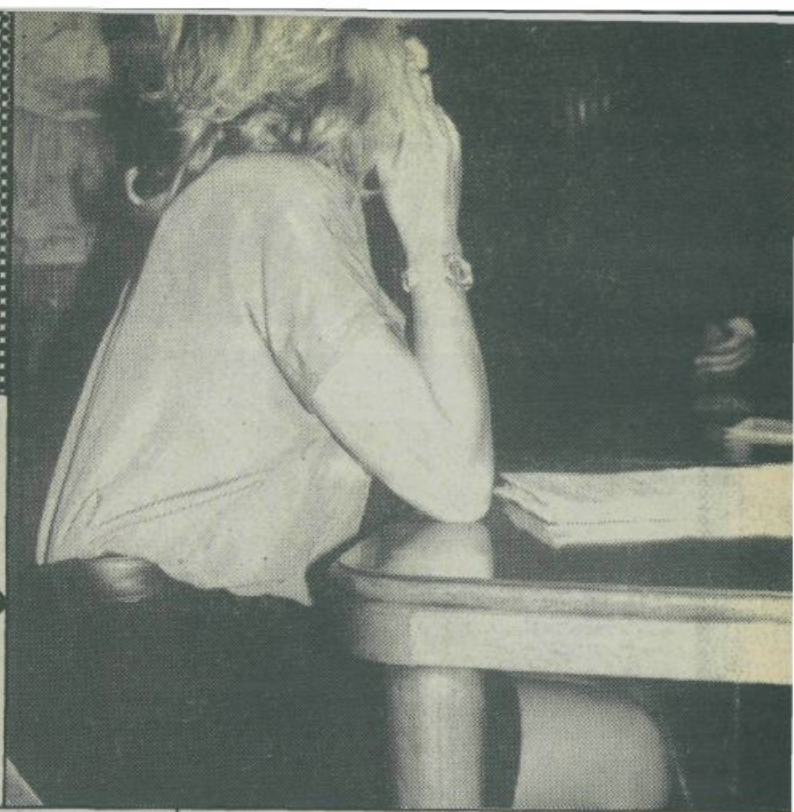
BENEDIK: To so pač mladi fantje kot vsi ostali pri dvajsetih. Tudi to je dokaz več, da so sedanje pregrade med TF in univerzo zastarele.

Peter Žnidaršič

Kdor vidi Janšo, Bavčarja in Kacina na ločenem sprehodu, dobi pivo. Iz siamskih dvojčkov smo dobili siamske trojčke! Prej smo vsaj vedeli, kdo je Don Kihot in kdo Sančo Pansa, sedaj bomo morali ugotoviti še, kdo je osel in kdo konj?!

ROBUNIN O DOBOR

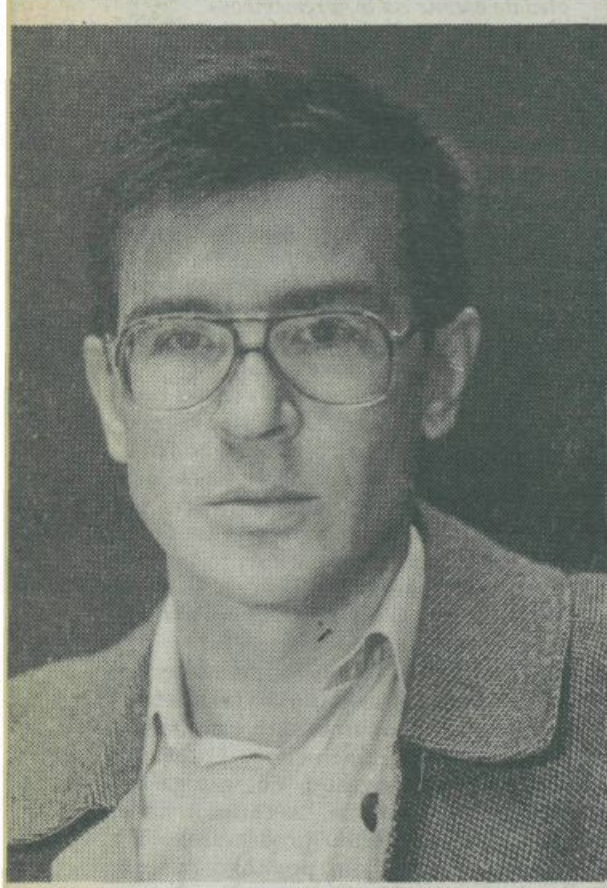

O izjavah Dušana Šešoka v parlamentu je premier dejal, da je govoril v svojem privatnem imenu. To je nekaj takega, kot če bi papež izjavil, da je pribijanje Jezusa na križ njegov privatni problem.

"Ne čujem dobro!"

TV dnevnikova Miss Piggy (Rozika) pije čaj patra Ašiča!

Ob nastopu Lojzeka Peterševskega v slovenskem parlamentu v prisotnosti slovenski moneti spremstva je ob pojasnjevanju gospod Gaspari (Narodna Jugoslavije) zavijal z očmi in izmenično gledal ali tla. Razlago Vam prepuščamo!

Bučar je danes zjutraj na račun skupščine naročil 250 izvodov Šircljevega žepnega bontona. Bojda zaradi barbarskega vedenja poslancev ob nastopu Ante Markovića v slovenskem parlamentu. Ploskanje Ocvirku je spominjalo na Slobove mitinge.

Dnevnik Slovenec še zmeraj išče odgovornega urednika. Ponujajo 40.000,00 din plače. Prijavite se! Novinarske ali uredniške izkušnje? Niso zaželeni! Tudi ostali jih nimajo.

Da oblast ni kar tako, je jasno vsakomur, če se je kdaj na cesti srečal s kakšno avtomobilsko povorko, ki je spremljala kakšnega politika pri »švercanju« z enega konca Slovenije na drugi. Tako je to spoznal tudi nek voznik Audiya 90 prejšnjo soboto na avtocesti Maribor-Celje pred izstopno postajo Hoče. Ker ni bil pripravljen podpreti objestnega prehitjevanja Jansinega spremstva (Alfa 75) z umikom na travnik, je pač prišlo do trčenja. Dokaz več, da tudi na svoji polovici ceste niste sami. Ko se je vozil Maršal, so vsaj spraznili ceste!

Sedi i čuti!

Šuklje je odstopil. Gledanje TV dnevnika pa postja vedno večja avantura. V zadnjih desetih dneh ni bilo dnevnika brez vsaj enega kapitalnega spodrslljaja. Narod je bil vaje vsega hudega, Tanko piva, Terček pa pogrebov. Vsi se bodo torej izvlekli.

IZBERIMO

Foto: Tomi Drozg

REKTORJA

Izkazalo se je, da je zanimanje za novega rektorja precejšnje. Udeležba članov ZPS je bila množica, zadnje vrste pa so zasedli člani Študentske vlade in parlamenta.

Pred pričetkom predstavitve je sedanjí rektor dr. Sket prebral skupno izjavo vseh petih kandidatov. Obnovljena bi se slišala približno takole: kandidati v sklopu svojih programov ne morejo predlagati prorektorjev, zato ker:

- je število kandidatov enako številu mest za rektorje;
- nobeden izmed kandidatov nima vnaprej zagotovljene možnosti, da bo izvoljen;
- kandidati za prorektorje ne pokrivajo vseh resorjev.

Predlagali so podaljšanje roka kandidiranja: za prorektorje do septembra in v začetku oktobra izvolitev.

Po abecednem vrstnem redu se je prvi predstavil Rudi Rizman, FF. Svoj program je naslovil *Program za boljšo Univerzo*. Cilj, ki bi mu posvetil največ pozornosti, je seveda avtonomija Univerze, kar pomeni tudi popolno finančno avtonomijo. Sem spada tudi intelektualna avtonomija oz. svobodne misli sploh. Vse te vrste avtonomije bi Univerzo varovale pred kulturnimi, političnimi in ideološkimi pritiski zunaj nje, včasih pa tudi znotraj nje same. Simbolna funkcija Univerze bi ostala na nivoju podeljevanja nazivov in predpisovanja pogojev za njihovo doseganje.

Na koncu svojega programa je opredelil še sedem strateških ciljev oziroma iniciativ, ki bi opredelile statusno stanje Univerze.

Mimogrede je omenil še skrb za standard študentov.

Naslednji se je predstavil Veljko Rus, FSPN. V svojem programu na prvo mesto postavlja revitalizacijo Univerze. Izhaja iz tega, da je Univerza živ organizem, ki vsebuje dovolj intelektualnih kapacitet. Tudi on vztraja na avtonomiji. Glede institutov, ki zadnje čase pomenijo trn v peti vodstvu Univerze, predlaga ustanovitev enotnega sveta in fonda za raziskovalno in izobraževalno delo. Poudarek velja tudi intenzivaciji podiplomskega študija kot rednega študija, ki bi bil vir inovacij. Predlaga nov institut - stalni redni Univerzi - letni profesorji, ki bi sestavljali tudi ZPS.

Sledil je Branko Stanovnik, FNT, ki je podal primerjavo med stanjem Univerze v preteklosti in tem, kar bi se lahko iz nje naredilo. Omenil je tudi sodelovanje Univerze pri pripravi programov za osnovne in srednje šole. Zaveda se pomembnosti svoje funkcije.

Miha Tišler, FNT. Govoril je o avtonomiji in urejenih odnosih na Univerzi,

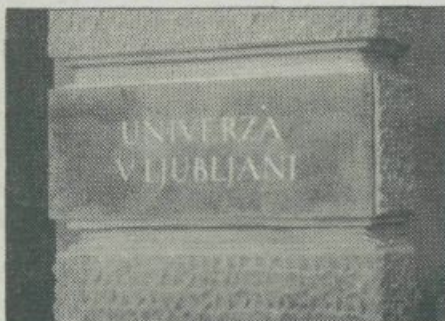

Foto: Blaž Samec

Postopek za izbor novega rektorja se nadaljuje. Medtem ko so kandidati pred dnevi oddali svoje programe (preberete jih lahko na naslednji strani), so se v sredo, 12.6. na razširjeni seji Znanstveno pedagoškega sveta predstavili javnosti.

podiplomskem študiju v integraciji z dodiplomskim. Zavzema se za sodelovanje z Univerzami in instituti v tujini. Glavno nalogo vidi v spodbujanju strokovnega razvoja in kreativnosti študentov. Omenil je tudi sodelovanje s študenti. Zaključil je z besedami: »Nerad dajem obljube. Raje imam manj obljub in več rezultatov.«

Boštjan Žekš, MF pravi, da je brez revolucionarnega duha. Zavzema se za ustvarjanje znanja svetovnega merila. Glede dolžine študija pravi, naj se dodiplomski skrajša, v podiplomski pa naj se vključijo mednarodno priznani strokovnjaki. Instituti, ki so nekakšen zgodovinski nesporazum, naj postanejo del Univerze.

Sledila je razprava oz. neke vrste tiskovna konferenca, na kateri je prišlo tudi do majhnega spopada s predstavniki študentov. Ker rektorji v svojih programih zelo malo ali celo sploh ne omenjajo sodelovanja s študenti, se je izkazalo, da bi ta del svoje odgovornosti preneseli na prorektorje. Pravzaprav se je izkazalo, da je odnos rektor - študentje za obe strani precej nejasen. Končalo se je z vprašanjem, ali je Univerza ustanova profesorjev ali mogoče tudi študentov.

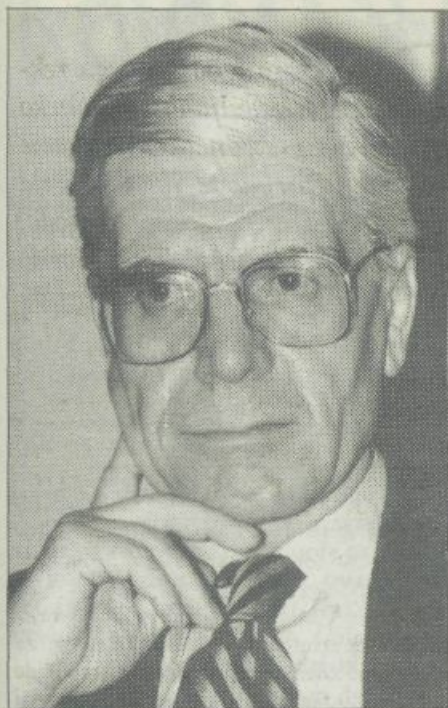
IZBERIMO REKTORJA (II. del)

Do imenovanja rektorja je še dobrih štirinajst dni (28. junij). Tako se je v poteku imenovanja zgodil tudi tako imenovani razgovor s študenti. Člani Študentske vlade in parlamenta so se 13.6. sestali z rektorjem Sketom in podali svoje ugotovitve in stališča. Kot najbolj dovetnega za študentske zadeve so podprli Miho Tišlerja, takoj za njim pa je Boštjan Žekš. Oblikovali so tudi predlog, ki ga bodo posredovali ZPS: kandidat, ki bo predlagan Univerzitetnemu svetu, naj se zaveže, da bo pri imenovanju prorektorja za študentske zadeve upošteval mnenje študentov.

Mnenju rektorja, da bi bilo pri izbiri rektorja potrebno upoštevati dejstvo, da je bila humanistična sociološka sfera zadnja leta zapostavljena, je sledila replika študentov: ni važno, iz katere sfere rektor prihaja, važno je, kaj ponuja.

Tako. Ostane še naloga ZPS, da 17. junija predlaga kandidata Univerzitetnemu svetu - 28. junija naj se zgodi imenovanje.

S.H.

dr. Veljko Rus

PROGRAM REVITALIZACIJE LJUBLJANSKE UNIVERZE

UVOD

Univerza je živ organizem, zato ne prenese nasilnih posegov bodisi od zunaj bodisi od znotraj. Revitalizacija naj potemtakem temelji na aktiviranju že prisotnih potencialov, samoiniciativi, podpiranju inovacij ne pa nasilnem odstranjevanju preživelega. Samo na ta način je mogoče zagotoviti benigni značaj sprememb.

UNIVERZA IN ŠIRŠE DRUŽBENO OKOLJE

1. Univerza v zadnjih dveh desetletjih ni imela statusa enakopravnega partnerja. Zaradi tega je prihajalo do večjih zablod v razvojni politiki slovenske države. V prihodnje bi morala uveljaviti večji vpliv na javno življenje in uresničiti bolj intenzivno sodelovanje med Univerzo, vlado in zbornico.

2. Univerza si mora zagotoviti enakopraven partnerski položaj v trikotniku vlada-zbornica-Univerza z avtonomijo. To pa si zagotavlja s

PROGRAM KANDIDATA

samoregulacijo, oziroma s tem, da je odločanje o dejavnosti znotraj nje izključno v pristojnosti univerzitetnih organov. Odgovornost do širše družbe se zagotavlja s pravico vladnih organov do informiranja, iniciranje in veta na tiste odločitve, ki imajo širše družbene učinke.

3. Omenjeno ravnovesje med samostojnostjo in odgovornostjo Univerze bi morali uresničevati:

- s konstituiranjem Univerze kot javne korporacije in ne kot javnega zavoda;
- s sistemom javnega financiranja, kot ga predvideva Predlog zakona o raziskovalni dejavnosti;
- s politično nevtralnostjo Univerze, ki preprečuje delovanje političnih strank na Univerzi.

MEDNARODNO SODELOVANJE

4. Pri tem nosi prav Univerza največjo odgovornost:

- za ustrezen transfer znanja in tehnologije v slovenski prostor;
- za omejevanje odtoka možganov in preusmerjanje enostranskega odtoka v kroženje vrhunskih kadrov med Slovenijo in širšim mednarodnim prostorom.

5. Internacionalizacijo raziskovalne dejavnosti je treba zagotoviti z privilegiranjem mednarodnih raziskav, internacionalizacijo podiplomskega študija pa s financiranjem gostujočih profesorjev, občasnim študijem podiplomcev na tujih univerzah in s koncentracijo mednarodno uveljavljenih profesorjev na podiplomskih kurzih.

INTEGRACIJA RAZISKOVALNEGA IN IZOBRAŽEVALNEGA DELA

6. V zvezi s tem bi morali uveljaviti kroženje univerzitetnih sodelavcev iz raziskovalnega v izobraževalno delo in obratno. Potrebno bi bilo uvesti enotno plačo za ti dve vrsti dejavnosti.

7. Iz načela integracije raziskovalne in izobraževalne dejavnosti sledijo tudi naslednji koraki:

- inštituti, ki se ukvarjajo z znanstveno-raziskovalno dejavnostjo (Inštitut Jožef Štefan, Kemijski inštitut Borisa Kidriča itd.) naj postanejo polnopravne članice Univerze z vsemi pravicami in obveznostmi;
- Sekretariat za raziskovalno dejavnost in tehnologijo naj se razširi v Sek-

retariat za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo;

- Nacionalni raziskovalni program naj se razširi v Nacionalni program za visoko šolstvo in raziskovalno dejavnost.

IZOBRAŽEVALNA DEJAVNOST

8. Ljubljanska Univerza bi morala sprejeti model ameriških univerz, se pravi, da bi načelno omejila dodiplomski študij na osem semestrov (izjema velja za tiste fakultete, ki so že doslej imele več kot osem semestrski študij) in postopoma uveljavila redni podiplomski študij.

9. Podiplomski študij bi moral biti zaradi interdisciplinarnega značaja in zaradi internacionalizacije tega študija organiziran zelo fleksibilno.

ORGANIZACIJA UNIVERZE

10. Organizacija Univerze naj bi temeljila na dveh načelih:

- na konfederalnem razmerju med fakultetami (oziroma članicami) in vodstvom Univerze;
- na kolegijem načelu upravljanja Univerze.

11. Konfederalno načelo predpostavlja, da je celotno odločanje o raziskovalnih, izobraževalnih, kadrovskih in finančnih zadevah locirano na raven fakultet oziroma članic, medtem ko vodstvu Univerze pripada predvsem usklajevalna funkcija in zastopanje članic v širšem družbenem okolju.

V zvezi z intenziviranjem predstavniške vloge rektorata v širši družbi bi moral rektorat dobiti prorektorja za mednarodne odnose in službo za odnose z javnostjo (Public Relation).

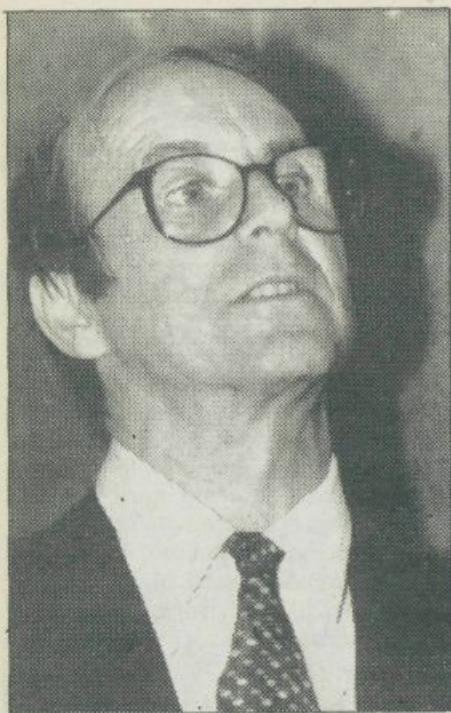
12. Kolegijsko upravljanje pomeni, da se odločanje na vseh ravneh koncentriira v rokah rednih univerzitetnih profesorjev. S tem se uveljavlja načelo strokovne hierarhije, ki je bistveni pogoj za uveljavljanje avtonomije Univerze v širšem družbenem okolju.

Zaradi inflacije statusa rednega univerzitetnega profesorja, do katere je prišlo v zadnjih dveh desetletjih, naj bi se uvedel nov status Stalnega rednega profesorja. Stalni redni profesor naj ne bi bil več podvržen reelekciji.

Celotno odločanje na vseh ravneh naj bi bilo v rokah stalnih rednih profesorjev, medtem ko bi imeli drugi sodelavci v sistemu upravljanja Univerze le svetovalno funkcijo.

(povzetek)

PROGRAM KANDIDA

dr. RUDI RIZMAN
Redni profesor za Občo
sociologijo
na Filozofski fakulteti

PROGRAM ZA BOLJŠO UNIVERZO

A. Načela

Ljubljanska Univerza, kot mi dopovedujejo moji mednarodni kolegi in druga empirična dokazila, se lahko v poenostavljenih delitvah univerz na dobre in slabe uvršča med prve. Ne ravno pretirano visoko v vrhu dobrih, vendar še vedno dovolj visoko, da lahko streže novim izzivom, ki jih prinašata s seboj eksponencialna rast znanja in revolucija v načinih njegove diseminacije.

V tem času, ki se vsaj deklarativno podpisuje pod bolj liberalna načela, stoji pred novo priložnostjo in dolgom, da času primerno redefinira svojo identiteto in kaj hoče iz sebe narediti, da bi zadostila svojim dvema najvišjima ciljema: nenehni produkciji in posredovanju novega znanja.

Še posebej pa smo dolžni spregovoriti o njeni avtonomiji. Univerza sploh ni ali pa ne bi smela biti le nekaj, kar se zunanjemu opazovalcu kaže kot in-

stitucija, temveč je to v prvi vrsti »Universitas magistrorum et scholarium«, to je skupnost, ki jo motivirajo tako racionalna dejanja kot subjektivna občutja pripadnosti (po Maxu Weberu *Vergesellschaftung* in *Vergemeinschaftung*). Če bi že morali imenovati nekaj, čemur naj bi služila, potem je ta služabnik lahko intelektualni progres. Univerze črpajo svojo avtonomijo iz narave svojega kulturnega in znanstvenega delovanja, ki transcendirata vsakršno politično strukturo ali dogmo. Gledano z ozkega političnega stališča se intelektualno početje zdi v bistvu kot nekaj anarhičnega.

Avtonomija pomeni tisto doslej najbolj učinkovito in trajno veljavno zdravilo, ki je prave univerze varovalo pred samovoljo poljubnih političnih moči zunaj nje, včasih pa tudi znotraj nje same. Brez intelektualne avtonomije oz. svobode misli sploh ne bi moglo obstajati nekaj tako enkratnega in veličastnega, kot je univerza.

Pomemben, če ne najpomembnejši segment univerzitetne avtonomije, pomeni finančna avtonomija.

Ta ji ni bila enkrat za vselej dana in si jo mora vedno znova izboriti in jo varovati. Če pod avtonomijo univerze ne razumemo zvestobe resnici in intelektualni kreposti, ki jo je Aristotel poimenoval dianoetično krepost, jo lahko prepustimo le še vdoru vsakokratnih pustolovcev, ki bi univerzo uporabili za pragmatične hitro minljive cilje aktualnih družbenih potreb. Centralni državni načrtovalci običajno ne izhajajo iz humanističnih vrst, zato največkrat prezrejo njeno kulturno in civilizacijsko poslanstvo in ima pri njih »output«, ki ga daje univerza, bistveno večjo težko kot kvaliteta.

Pri nekaj bistvenih rečeh ne sme popustiti pred pritiski tako ali drugače organizirane države. Poleg tistega, kar smo že omenili, ne sme izpustiti iz rok pravice do podeljevanja nazivov in pogojev za njihovo doseganje, kar imamo za važen simbol pedagoške avtonomije.

Dosedaj prevladujočemu nacionalnemu poslanstvu bo morala dodati ali pa že prispeva bolj manifestno evropsko komponento. Bolj pogosto kot doslej se bo morala vprašati, kaj lahko prispeva k sestavljeni evropski in-

tegraciji duha in ljudi in kaj lahko iz nje izvleče? So pa še drugi problemi: problem racionalnosti izrabljanja racionalnih resursov na univerzi in širše v družbi, problem dohitevanja razvoja znanosti in tehnologije v svetu, problem prestiža univerze v družbi in nenazadnje problem nemobilnih univerzitetnih učiteljev in raziskovalcev, itd.

B. Cilji

Cilji, ki jih bomo zapisali v nadaljevanju, izhajajo iz spoznanja, da mora Univerza stopiti pred slovensko družbo in državo s takimi neodložljivimi strateškimi iniciativami, ki bodo prispevale k njenemu eksistencialnemu in intelektualnemu preživetju.

1. V dveh mesecih mora novo vodstvo ljubljanske Univerze priti pred slovensko družbo in državo, upoštevajoč gnotne okvire slovenske družbe, z razumno finančno konstrukcijo, ki bo mednarodno primerljiva in ki bo Univerzi in univerzitetnemu poklicu omogočala družbeni prestiž, normalno delo in aplikacijo mednarodnih standardov.

2. Skrajni čas je, da si ljubljanska Univerza s pomočjo slovenske in mednarodne pameti postavi vprašanje, kakšna hoče ali bi morala biti čez na primer deset let, ko bo vstopila v tretje tisočletje.

3. Mednarodno akademsko mobilnost, ki vključuje tako profesorje kot študentje, je mogoče že sedaj bolj izrabiti, kot je bil to primer dosedaj.

4. Treba je okrepiti mednarodni znanstveni pretok predvsem v okviru resornih ministrstev. Po drugi strani pa bi bilo najverjetneje pomembno ZAMTES spremeniti v nacionalno fondacijo po vzoru francoske CNRS.

5. Rektor imenuje ad hoc komisijo članov, sestavljeno iz vidnih strokovnjakov za organizacijo in poslovanje, ki naj posodobiti in morebiti centralizira finančno in eventualno drugo poslovanje Univerze in fakultet.

6. Uveljavitev sobotnega leta za vse univerzitetne učitelje.

7. Rektorja Univerze, ki si potem sam sestavi prorektorsko ekipo, izvolijo na predlog fakultetnih PZS na tajnih volitvah vsi redni (in izredni?) profesorji ljubljanske Univerze.

(povzetek)

TOV ZA REKTORJA

Spoštovani zbor,

V času, ko doživljamo raznovrstne pretese in navzkrižja, gospodarske in socialne stiske, je prišla tudi Univerza v Ljubljani do točke, ko je potrebno celovito ovrednotiti njen delež in s tem mesto, ki ji pripada v sodobni demokratični družbi. Univerza kot vir pameti, poglobljanja znanja in njenega razdajanja, je del kulturne dediščine slovenskega naroda. Ima pa še posebno nalogo, ko mora zagotavljati kontinuiteto rasti slovenske narodne zavesti in izobrazbe mladine in tako prispeva k razvoju narodne kulture. Spričo povedanega mora biti uspešna ne samo zaradi trmastih navdušencev, ki so med drugim kljubovali razmeram iz polpretekle dobe, ampak ker lahko celovito in učinkovito deluje le v urejenem sistemu.

Bistven element učinkovitosti Univerze mora biti njena avtonomija. Glede te je Univerza že izrazila svoje poglede. Prek avtonomije je v prvi vrsti omogočena svoboda ustvarjanja, komuniciranja in sodelovanja z drugimi sorodnimi ustanovami in inštituti. Po drugi strani mora biti urejeno tudi razmerje med Univerzo in ustanoviteljem ob upoštevanju načela enakopravnosti in dialoga. Ni nobenega dvoma, da velja tako za sedanji trenutek kot tudi bodočnost pravilo, da je narod, ki ne ceni visoko usposobljenega izobraženstva, obsojen na nazadovanje. Univerzi nalagajo njen delež odgovornosti prav njena visoka profesionalnost, lastni kriteriji za ocenjevanje njene učinkovitosti in kvalitete njenih sodelavcev. Vzdrževanje in posredovanje vrhunskega znanja je mogoče le v popolni odprtosti, dopuščanju konkurence, poleg tega pa mora biti Univerza aktivna tudi pri uveljavljanju demokratičnih načel v okviru samostojne Slovenije in evropskih kultur.

Univerza kot nacionalna ustanova mora združevati izobraževalno in znanstveno-raziskovalno delo kot neločljivo celoto. Le tako lahko posreduje znanja in najnovejše dosežke študentom, istočasno pa omogoča tudi profesorjem držati korak s sodobnim

razvojem ved. Enakopravnost dodiplomskega in podiplomskega študija je sicer v načelu sprejeta, vendar bo potrebno to dosledno uveljavljati prek financiranja, kar bo nedvomno vplivalo tudi na dvig kvalitete. Na splošno morajo biti študijski programi predmet stalnih izboljšav in prenavljanja vsebine. Pri tem moramo upoštevati bistven premik glede stopnje izobrazbe, ki ga današnji čas zahteva. Za nadarjene študente ne sme biti dodiplomski študij konec formalnega izobraževanja in zadostna osnova za kariero. Za tiste, ki bodo prevzeli vodilne položaje v naši družbi, bi moralo biti izobraževanje dosmrten proces. Ne nazadnje potrebujejo mnoga odgovorna delovna mesta predhoden interdisciplinaren študij. Spričo tega moramo na Univerzi dopuščati popolno prehodnost pri interdisciplinarnem študiju.

Nedvomno je glavna naloga Univerze spodbujati strokovni razvoj in ustvarjalnost študentov, vendar morajo biti študentje tudi seznanjeni z vprašanji, ki so za njih pomembna. Normativno ureditev sodelovanja študentov pri vseh tistih vprašanih, ki so za študente pomembna, naj bi uredilo vodstvo Univerze v sedanjem sestavu.

Zaradi še nespremenjenih kriterijev financiranja fakultet iz obdobja usmerjenega izobraževanja po številu študentov in številu ur v učnih načrtih, imamo še vedno marsikje predimenzionirane učne programe in spričo tega preobremenjene študente in profesorje. V mnogih primerih so učne obveznosti pedagoških delavcev skoraj tako visoke kot v srednjih šolah. Razumljivo je, da tak način »šolanja« ne spodbuja kvalitetnega dela, individualnega dela s študenti, ša menj pa njihove ustvarjalnosti, samoiniciativnosti in širše razgledanosti. Po drugi strani pa masovnost visokošolskega študija ob prevelikih obremenitvah pedagoških delavcev in velikih skupinah študentov vodi do devalvacije sistema izobraževanja. To pa spet vodi do razhajanj med tem, kaj družba od Univerze pričakuje in kakšne kvalificirane strokovnjake Univerza daje.

Nedvomno bo morala Univerza v bodoče prek večine profesorjev potrjevati svojo kvaliteto v mednarodni konkurenci. Na ta način se odpirajo

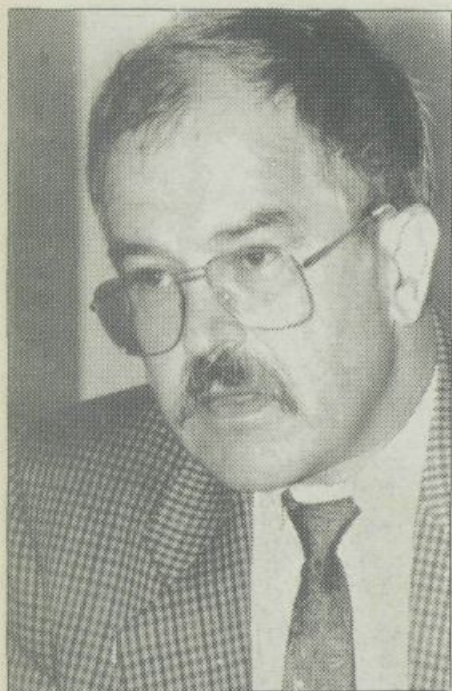
Akademik, prof.dr.Miha Tišler

tudi povezave z drugimi univerzami v tujini, kar pomeni, da se bomo morali v prihodnosti vključiti v evropskih prostor, ki obsega različne kulture. Nekatere povezave že delujejo, razširiti bi jih bilo smotno predvsem na tista razvojna področja, kjer zaostajamo. Predvsem bi bilo zelo koristno vključiti v študijske procese slovenske znanstvenike in strokovnjake, ki delajo v inozemstvu. Ne nazadnje je vse to pomembno tudi iz vidika potrjevanja identitet slovenskega naroda v širšem evropskem prostoru. V današnjem času velikih nasprotij sta namreč humanizem in znanost tista dejavnika, ki povezujeta ljudi in narode ter omogočata sporazumevanje.

Naj bo teh nekaj misli bežen odsev hotenj ob velikem številu odprtih vprašanj za urejeno in učinkovito delovanje Univerze po etičnih načelih, za njen napredek in uveljavitev ugleda in dostojanstva. Za uresničitev idej, želja in načrtov pa ni dovolj samo dobra volja in odločnost demokratično izvoljenega rektorja, ampak usklajeno delovanje vseh članic Univerze in aktivna pomoč posameznih univerzitetnih profesorjev in sodelavcev.

Verjetno je prav Univerza tisto, za kar bi lahko uporabil misel Ivana Cankarja, ki je zapisal: »Vsak narod ima v hiši svojega življenja posebno kamrico, v katero je skrbljivo spravil, kar je bil kdaj pridobil dragocenega...«.

PROGRAM KANDIDA

prof. dr. Boštjan Žekš
Medicinska fakulteta

Program dela

ob kandidaturi za rektorja Univerze v Ljubljani

Težko je pisati program vodenja tako razvejane in raznolike organizacije, kot je Univerza v Ljubljani, še posebej zato, ker jo vsak posameznik pač pozna le iz svojih zornih kotov. Moje poznavanje Univerze izvira predvsem z Medicinske fakultete, kjer sem habilitiran za profesorja biofizike in redno zaposlen, poleg tega pa tudi z Oddelka za fiziko FNT, kjer sem diplomiral, magistriral in doktoriral in kjer sem prav tako habilitiran, in z Inštituta Jožef Štefan, kjer sodelujem pri raziskovalnem delu v Odseku za teorijsko fiziko. Čutim pa, da bi se moral v začetnem obdobju natančneje spoznati z delom Univerze kot celote in njenih posameznih članic.

Na splošno so mnenja o stanju na naši Univerzi zelo različna. Tako je raznolika, da se o njeni »povprečni« vrednosti enostavno ne da govoriti, ker obstajajo posamezniki in skupine, ki so nedvomno na svetovnem nivoju, obenem pa tudi taki, ki ne spadajo na Univerzo. Ena od prvih nalog nove vodilne garniture bi zato morala biti, da z mednarodnimi primerjavami pridemo do realne ocene vrednosti posameznih članic Univerze oziroma oddelkov in skupin znotraj njih.

Predvsem pa bi se morali na Univerzi odločiti, kaj pravzaprav hočemo biti. Sedaj so nekatere članice Univerze vrhunske znanstvene ustanove, primerljive z evropskimi in svetovnimi univerzami. Na njih se poleg pedagoškega dela v okviru podiplomskega in mentorskega raziskovalnega dela ustvarja novo znanje, ki združuje visok nivo teh članic in omogoča njihovo povezavo s svetom. Druge članice pa svojo vlogo vidijo poleg poučevanja bolj v razvoju stroke in prenašanju novih znanj k nam. Obe usmeritvi sta seveda tudi za majhen narod, kot smo mi, nujno potrebni in enako pomembni, mogoče strokovna še bolj kot znanstvena. Do težav pa pri nas prihaja, ker hočemo z enakimi merili ocenjevati dvoje tako različnih dejavnosti. Zato bi se moralo za vsako članico oziroma skupino vedeti, kaj je njena osnovna naloga, in jo ocenjevati glede na to. Razmisliti bi bilo treba, če je možno uvesti tako delitev znotraj obstoječe Univerze, sicer pa bi jo bilo potrebno razdeliti na raziskovalno Univerzo in neke vrste Visoko strokovno šolo. V zadnjem času se pojavljajo tudi misli o razdelitvi na družboslovno-humanističen del in na tehničen oziroma naravosloven del, vendar se s tem ne bi mogel strinjati. Pomanjkljivost obeh delov je namreč premajhen stik s svetom in razdrobitev tega vsekakor ne bo odpravila.

Vsekakor bi morali ugotoviti, da je pri nas v preteklem obdobju prišlo tudi do inflacije univerzitetnih nazivov. To predstavlja še poseben problem, ker veljavnost nazivov, podeljenih v zadnjem času ni omejena z reelekcijo. V neki daljnji perspektivi bi morali priti do tega, da bi imeli sorazmerno majhno število rednih profesorjev, katerih celotno pedagoško in raziskovalno dejavnost bi financirala država, ostali pa bi bili zaposleni le za določen čas in vezani na projekte. To bi vodilo do večje konkurenčnosti in gibljivosti. Bolj drastična možnost je, da bi za nove nastavitve obvezno, za obstoječe učitelje pa kot neobvezno uvedli izvolitev po mednarodnih kriterijih. Druga varianta je, da bi Sekretariat za raziskovalno delo prispeval za določeno število učiteljev na Univerzi stalen dohodek (npr. 50 %) k njihovim osebnim dohodkom, kar bi zagotovilo njihovo celotno

pokritost. Te eminentne učitelje bi morala izbrati Univerza po svojih kriterijih, ki bi bili v skladu s kriteriji Sekretariata.

Univerza bi potrebovala svoje ministristvo, če pa to za sedaj ni možno, bi bilo primerno, da bi bil zanjo pristojen Sekretariat za raziskovalno dejavnost, v okviru katerega bi se lahko formiral sklad, katerega upravni odbor bi bil odgovoren republiški skupščini. Če bi Univerza ostala »med dvema stoloma« bi bila rešitev s skladom sploh edina primerna, ker bi odpravila težave, ki izvirajo iz dvojnega financiranja. Ureditev bi zagotavljala avtonomijo Univerze in vodila do njene prepotrebne večje centralizacije.

Celoten študij, kamor bi bilo treba šteti vse do vključno doktorata, je odločno predolg. Glede na to, da v Nemčiji razpravljajo podiplomski študenti o tem, ali bodo po letu 1992 še konkurenčni, ker bodo na trg prišli angleški doktorji, ki doktorirajo kako leto mlajši, se moramo zavedati, da s 30 ali več let starimi doktorji ne bomo šli enakopravno v Evropo. Zato je treba omejiti dodiplomski študij na najmanjšo možno mero in ga bolj fleksibilno urediti, magistrski naziv pa naj bi dobili le tisti podiplomski študentje, ki opravijo izpite, vendar iz kakršnegakoli razloga ne dosežejo doktorata.

Najbrž bi bilo v tem obdobju, ko se stvari spreminjajo, potrebno na novo opredeliti odnose med raziskovalnimi inštituti in Univerzo.

V teh prelomnih časih se najbrž spodobi, da omenim tudi svojo politično usmeritev: nikakršna. Tudi v preteklosti nisem bil član nobene stranke. Kljub temu nisem imel nikoli občutka, da bi bil kakorkoli preganjan, kar je sicer lahko le posledica moje neobčutljivosti. Vem, da so primeri političnega preganjanja v preteklosti bili, vendar mislim, da je glavni problem zadnjih 45 let na Univerzi pomanjkanje kriterijev, ki bi stimulirali kvaliteto, kar pa je bila itak osnovna lastnost celotne družbe.

(povzetek)

TOV ZA REKTORJA

Razmišljanja

ob kandidaturi za rektorja Univerze v Ljubljani (1991)

Razmišljanja izhajajo iz nekaterih osnovnih dejstev:

1. Slovenci imamo eno Univerzo s skoraj štiristoletno tradicijo in drugo bistveno mlajšo. Mogoče bomo kdaj dobili še tretjo.

2. Zaradi majhnega števila univerz le-te med sabo ne morejo konkurirati, ampak se lahko le smiselno dopolnjujejo.

3. Prav zaradi majhnega števila univerz morajo biti te kvalitetne. To pomeni, da morajo dosegati po kvaliteti vsaj povprečje dobrih zahodnoevropskih univerz, najbrž pa si vsi želimo, da bi ta nivo celo presegli, če želimo enakovredno, to je ustvarjalno sodelovati z Evropo.

4. Univerza mora vzgajati diplomante, ki bodo deset ali petnajst let po končanem študiju sposobni prevzemati najodgovornejša mesta v državi. Od njih zato upravičeno pričakujemo, da bodo svoje odločitve sprejemali strokovno kvalitetno in z največjo moralno odgovornostjo. Od njih bo odvisna usoda naroda.

Da bi to dosegli, je potrebna temeljita moralna prenova Univerze

1. Učno osebje

Pri izbiri učnega osebja morajo odločati izključno strokovno kriteriji s pogojem, da imajo kandidati tudi sicer visoko postavljene splošne moralne kriterije, ki so veljavni v civilizirani družbi.

Njihova glavna skrb mora biti skrb za čimboljše pedagoško delo in s tem povezano raziskovalno delo pri vzgoji študentov na dodiplomskem in podiplomskem študiju. Zato naj bo ljudem delo na Univerzi ne samo poklic ampak tudi edina služba.

2. Učni programi

Program je zdaj po številu ur in vsebini primerljiv s programi povprečnih ameriških univerz, ki so bili reformatorjem ves čas pred očmi in s katerimi so ves čas skušali prepričati manj informirane ljudske množice. Pri tem pa so pozabili povedati nekaj bistvenih stvari:

a) »kontaktne ure« v ameriških programih so zamenjali z navadnimi urami, pri nas poleg tega še s »šolskimi urami«, ki trajajo samo 45 minut;

b) v ZDA se lahko nekdo, ki ima samo diplomi (B.Sc.), zaposli samo kot tehnik (laborant);

c) večina sposobnih študentov nadaljuje s podiplomskim študijem, ki se praviloma konča z doktoratom, pri redkih manj uspešnih pa z magisterijem;

d) po končanem doktoratu morajo doktoranti opraviti še eno ali dve leti postdoktorskega izpopolnjevanja, praviloma na drugi univerzi (pri nas ta kriterij ni poteben niti za redno profesuro);

e) podiplomski študij je dobro organiziran in financiran, saj po znanih podatkih poteka kar 90 % osnovnih raziskav na univerzah v okviru podiplomskega študija tudi zato, ker so že zdavnaj spoznali, da so na univerzah raziskave najcenejše, saj zanje porabijo samo 10-15 % denarja, namenjenega raziskavam.

3. Študenti

Osip med študenti Univerze je velik. Najresnejši so programi in kvaliteta različnih šol ter neustrezna selekcija pri sprejemu na Univerzo. Zaradi pogostih sprememb zaškriplje zdaj na prehodu iz osnovne v srednjo šolo, drugič na prehodu iz srednje šole na Univerzo.

Najprej moramo temeljito pregledati vse učne programe od osnovne šole do končanega doktorata in jih ne reformirati ampak uskladiti in slabe strani popraviti. Poskrbeti moramo tudi za uvedbo gimnazij z enotno maturo za vso Slovenijo.

4. Prostorski razvoj Univerze v Ljubljani

Področje »univerzitetne četrti« naj bi bilo rezervirano za Univerzo, ustanovil naj bi se univerzitetni zemljiški fond, ki bi počasi odkupoval zemljišča, ki bi bila naprodaj. Na tem območju naj bi zgradili tudi Univerzitetni kolegij z ustrežno infrastrukturo za 250 ljudi, namenjen študentom podiplomcem in gostujočim profesorjem.

Povzetek

Prof.dr. Branko Stanovnik
Oddelek za kemijo FNT

Glavne naloge Univerze in cilj naših skupnih prizadevanj so:

1. Prizadevanje za avtonomijo in ustrezno financiranje visokega šolstva.

2. Skrb za najkvalitetnejše pedagoško in raziskovalno osebje, izbrano po kriterijih evropskih univerz, ki bo sposobno v najkrajšem času dvigniti univerzitetni študij vsaj na evropsko raven.

3. Obnova dodiplomskih programov in popolnoma na novo organiziran podiplomski študij s kvalitetnimi osnovnimi raziskavami in ustreznim financiranjem.

4. Sodelovanje pri izdelavi programov osnovnih in srednjih šol, ki naj zagotovijo primerno izobražene in selekcionirane študente za študij na Univerzi.

5. Skrb za ustrezni prostorski razvoj Univerze.

Zavedam se, da so naloge zahtevne in se jih ne bo dalo uresničiti v naslednjih dveh letih. Toda s skupnimi prizadevanji in voljo lahko marsikaj naredimo. Od vlade in njenih predstavnikov želim, da bi sprejeli naša prizadevanja z razumevanjem, kajti le tako bomo uspeli.

Labor omnia vincit improbus!

(povzetek)

POČITNICE BODO, ČE BO DENAR

Čas brezbriznosti ter počitnic ob morju in v gorah se neizbežno približuje. Seveda pa to pravilo ne velja za vse slovenske študente, saj imajo na mnogih fakultetah izpitne roke tudi do druge polovice julija. Študente pa predvsem tare kronično pomanjkanje finančnih sredstev, zato bodo nekateri potrebne denarce skušali pridobiti z delom preko študentskega servisa. Navkljub temu pa bodo letošnje počitnice zaradi splošne ekonomske in politične krize krajše, kot so bile v preteklih letih.

NADJA ULCEJ, 1. letnik geografije:

»Kot trenutno kaže, bom imela letošnje počitnice kar pestre, seveda pa bom do takrat morala narediti čim več izpitov. Predvidevam, da bom od srede meseca julija do konca avgusta v Angliji. Tja bom odpotovala preko turistične agencije, čuvala pa bom majhne otroke. Seveda bom za to delo plačana. Dobila bom približno 30 do 40 funtov na teden. Upam pa, da bom imela čas tudi za ogled znamenitosti Londona. Po povratku iz Anglije pa bomo s kolegi odšli na avtoštop v Španijo.

MOJCA SARĐO, 1. letnik biotehniške fakultete:

»Upam, da bom večino izpitov opravila junija, tako da si bom lahko privoščila praktično trimesečne počitnice. Nameravam odditi na morje v tujino. S kolegicami bomo odpotovale v Italijo do Benetk. Prav tako pa bom za nekaj dni odšla tudi k sestri v Stinico. Po pravici povedano, imamo gore raje kot morje, vendar pa na Jadran odhajam le zaradi barve. Verjetno bom tudi odšla na Triglav. Največji problem pa je seveda denar, saj imam štipendijo občutno prenizko.«

BRANKO ČAS, 2. letnik matematične fakultete:

»Izpitne roke imam do 10. julija, tako da bo do takrat kar naporno. Potem pa bova s punco najverjetneje odšla za teden dni na Lošinj, seveda pa bova kot vsi mladi ljudje imela probleme z denarjem. Upam, da nama bodo kaj pomagali starši, v nasprotnem primeru pa bo kar malce težko. Igral bom tudi tenis ter seveda tudi študiral, če bo potrebno. Razlog za kronično pomanjkanje denarja pa je tudi premajhna štipendija, saj si zaradi nje kaj posebno dragega ne moreš privoščiti.«

MARJANA AMERŠEK, 4. letnik kemijske fakultete:

»Trenutno sem izredno obremenjena z izpiti, tako da o počitnicah za zdaj razmišljam le površno. Nekaj dopusta pa sem vseeno načrtovala. Tako bom najverjetneje v mesecu juliju odšla na štirinajstdnevne počitnice v Fažano. Sicer pa grem preko kluba OZN, kjer je tovrstno organiziranje počitnic že tradicionalno. Šli bomo v šotore, zato mislim, da se bomo imeli super. Edini problem, na katerega ne moremo vplivati, pa je politična situacija, saj lahko zaradi novih zaostritev dopust tudi odpade.«

MOHAMED NAGMELDIN, absolvent gradbeništva:

»Predavanj nimam več, ostalo pa mi je še kar nekaj izpitov. V glavnem bom med temi kratkimi počitnicami študiral. Tako da ne bom imel časa niti za obisk sorodnikov in prijatelje v rodnem Sudanu. Eden od bistvenih zadržkov je seveda tudi pomanjkanje denarja. Štipendije nimam, zato se moram kar nekako znajti. Mogoče bom odšel edino za teden dni na morje. Na Reki imam namreč prijatelje, študente iz Sudana, tako da jih bom najverjetneje obiskal, da se malce pozabavamo.«

ANAMARIJA LEKŠE, 2. letnik kemijske tehnologije:

»O dopustu in predahu po napornem študiju bom razmišljala šele po 20. juniju, ko se mi končajo junijski izpitni roki. Precej problemov bom seveda imela z denarjem, ker nimam štipendije. Zato bom poskušala honorarno delati preko študentskega servisa. Sicer še ne vem kaj in kako, kar pa niti ni najbolj važno. Bolj pomembno je, da dobim kaj denarja. Verjetno bom šla s fantom za teden dni v gorsko kočo. Sicer pa mi starši denarja ne dajo veliko, zato si bom morala počitnice financirati kar sama.«

ANA ŠTERBINC, 4. letnik slavistike:

»Zares ste me presenetili s tem vprašanjem, kajti o počitnicah kaj preveč intenzivno še nisem razmišljala. Do 10. julija, ko bom imela zadnji izpit, pa se s podobnimi zadevami tudi ne mislim preveč obremenjevati. Poskušala bom dobiti delo preko študentskega servisa, čeprav štipendije niti nimam tako slabe - dobim namreč 2800 dinarjev. Mislim pa, da si bom v avgustu skoraj prav gotovo privoščila 10 dni počitnic na Jadranski obali. Seveda bodo moji načrti odvisni tudi od tega, kam jo bodo mahnili prijatelji in kolegi.«

Foto: Matjaž MAZZINI

MARJETA ŠRIMPF, 2. letnik sociologije kulture:

»Počitnice že kar težko pričakujem, saj so obveznosti na fakulteti naporne in utrudljive ter zahtevajo veliko koncentracije. Izpitne roke imam do konca junija, potem pa si bom malce odpočila. Kako bo z denarjem, bom še videla. Šla bom tudi delat k teti za tri tedne v slaščičarno, tako da bom zaslužila nekaj denarja. Nameravam tudi odditi s prijateljicami za deset dni na morje v začetku avgusta. Sicer imam kar solidno štipendijo, vendar pa brez finančne injekcije s strani staršev ne bo šlo.

Domen Rant

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

Univerzitetna nogometna ekipa v Celovcu

V zgodnjem popoldnevu 23. maja se je ljubljanska univerzitetna ekipa podala na prijateljsko srečanje z ekipo profesorjev ter študentov s celovške univerze. Naša ekipa, prekaljena z mednarodnih turnirjev v Marseilleu, Bologni, je to pot kljub strokovnemu vodstvu prof. Staniča s FER podlegla odlično uigrani domači ekipi z rezultatom 2:1. To ni zlomilo duha ekipe, ki se je ob obilni večerji v restavraciji ob Vrbskem jezeru zabavala skupaj s celovškim moštvom. Dobili smo celo pokal. Polni načrtov za prihodnje srečanje smo se v poznih večernih urah poslovili. Športne stike z Univerzo v Celovcu je navezal Dušan Gerlovič, vodja DE Interesne dejavnosti ŠC, ki je skupaj s študentsko vlado tudi organiziral športno srečanje.

član vlade ŠOU:
Andrej Kobe

Letujte v Ankaranu!

Študentski center je v petek, 31. maja organiziral v sodelovanju s študentsko vlado izlet v Ankaran. Namen izleta, na katerega so bili izrecno vabljeni tudi študentje parlamentarci, člani delegatske konference ter »študentski ministri«, je bil obiskati študentski tabor v Ankaranu. Ta se letos predstavlja v novi preobleki. Predstavniki ŠC nam je tabor razkazal, predstavil spremembe ter načrte, ki jih ŠC s taborom ima. Študentje smo z očiščenjem skladišča simbolično prispevali k tem naporom. Dan je prehitro minil v jedači, spoznavanju Ankarana ter zmernem nalivanju s pivom, ki ga je induciralo primorsko sonce. Ne gre zanemariti popoldanskega igranja odbojke, ki ga je skoraj popolna zasedba študentskega odbojkarskega kluba, nove formacije, ki jo podpira ŠOU, spremenilo v pravi mali turnir. Tabor, katerega obala me je sicer rahlo

razočarala, ima vse možnosti, da se razvije v osrednji cilj študentske poletne migracije. Bližina Ljubljane, naveza s slovenskimi primorskimi mesti ter vsa potrebna infrastruktura, ki jo tabor ima, vabijo. Ker prave študentske identitete tabor še ni prevzel, vam priporočam, da se pojavljate v klapah. Vsekakor bom jaz svojo že v kratkem privlekel dol.

Študentska vlada ima s ŠC v načrtu organizacijo mednarodnih študentskih kampov, ki bodo v prihodnosti močno razgibali dogajanje v taboru. Do tedaj moramo vtisniti študentskost taboru. Študentska vlada se bo v tem pogledu potrudila, vi pa morda izrabite nas »foteljaše« s kakšno konkretno pobudo.

Pridite in videli boste, prav sladko vam bo.

A.K.

Poročilo športnega ministra, maj 1991

Glavna organizacija, namenjena interesnim dejavnostim študentov na področju športa v stari strukturi UK-ja je bila UZŠŠO - Univerzitetna zveza študentskih športnih organizacij. Organizacijska struktura UZŠŠO ni bila zastavljena funkcionalno. Po eni strani ni omogočala prave povezave med fakultetami, po drugi pa je bilo vodstvo UZŠŠO omejeno s statutom zveze. Poleg tega tudi ni ustrezala novemu konceptu študentskega organiziranja. Vse funkcije tedanjega IO UZŠŠO sem prevzel sam kot resorni minister v novi vladi. Študentska vlada ni na vrat na nos silila v novo organiziranje. V športu smo kakor na vseh drugih področjih hoteli najprej posneti dejanski interes, ki bi ga potem v skladu s študentsko ustavo kot tudi novo zakonodajo prenesli v neko določeno organizacijsko strukturo. Pri tem smo poskušali biti kar najbolj odprti, imeli pa smo zato tudi legitimeteto, zagotovljeno s strani parlamenta ŠOU.

Da skrajšam: kaj je vlada storila v »100 dnevih« na področju športa?

1. ŠV - ŠC

V okviru reorganizacije, ki jo ŠC v tem letu izvaja, so v zaključni fazi pogovori o odcepitvi DE Interesne dejavnosti, ki naj bi v prihodnosti prišla pod okrilje ŠOU. Gre za edino smiselno alternativo, saj se bodo s tem sredstva, strokovni potencial ter izvajanje vseh študentskih interesnih dejav-

nosti na nivoju Univerze zbrali na enem mestu. V to ne gremo nepripravljeni, saj že od samega začetka z DE ID intenzivno sodelujemo. To se kaže v našem skupnem programu na področju športa in kulture za to leto, preprečitvi nekaterih nepotrebnih podvajanj ter tesni povezavi v izvedbi programa.

2. Športna prvenstva Univerze

S pripravo na ŠPU smo morali pohiteti, kar je botrovalo ne ravno ugodnim terminom in tudi delni nesinhronizaciji na relaciji Matična katedra - ŠV - DE ID. Tudi večina »svežih« idej je dala prostor ustaljenim tokovom. Letos bomo s pripravami začeli že junija in mislim, da se nam naslednje šolsko leto obetajo zares lepa in kvalitetna prvenstva. Vsem, ki so sodelovali na enem ali več od devetih športnih prvenstev, organiziranih v tem letu, bi se zahvalil in jih povabil na prvenstva 91/92.

a) Mednarodni študentski šport

ŠV se trudi študentski šport internacionalizirati, tako na meduniverzitetnem kot tudi državnem nivoju. V ta namen se morajo formirati univerzitetne ekipe, ki so sposobne dostojno predstavljati Univerzo. Nekaj takšnih ekip že obstaja, nekaj jih je v nastajanju. V okviru ŠOU so to projektne skupine, ki z vodjo, po možnosti univerzitetnim profesorjem, ki zagotavlja odprtost in strokovnost, enakopravno nastopajo v programu ter finančnem načrtu ŠOU. Mednarodne vezi so se v tem letu močno okrepile. Naj omenim le nastope smučarske, tekaške, nogometne in odbojarske ekipe. Sam sem se z nekaj študenti Univerze v Ljubljani udeležil tudi zimske Univerzijade v Sapporu. Naj izkoristim priložnost in posebej pohvalim študentko Katarino Groznik, vodjo pariške ekipe za kros, prof. J. Staniča s FER ter vodjo ID Dušana Gerloviča za prizadevnost in odlično opravljeno delo na tem področju. Omeniti moram tudi močno mednarodno korespondenco, ki jo vodi ŠV preko mednarodnega resorja.

b) Ljubljana - Maribor

Sodelovanje z Mariborom je bilo tudi letos kar zgljedno, odnosi po osamosvojitvi ter formiranju slovenske organizacije za študentski šport pa se bodo, upam, tudi formalizirali. Projekt je zelo aktualen, pa tudi potreben, saj je YU USOFK-a (Univerzitetni Savez Oganizacija za fizičku kulturo Jugoslavije) popolnoma neprimerna,

ŠZS pa specifičnosti študentskega športa ni sposobna požreti.

c) ŠV - športne organizacije po fakultetah Naveza med ŠV in športnimi organizacijami po fakultetah je bila z redkimi izjemami bolj klavrna. Pobude študentske organizacije po fakultetah niso posredovale niti direktno niti preko svojih poslancev v parlamentu. Tudi zanimanja za delo ŠV na tem področju ni bilo. Organa v stilu skupščine UZŠŠO torej res ne potrebujemo, bi pa še enkrat pozval vse, predvsem pa študente-športnike, kajti s profesorji je ŠV povezana vsaj preko Matične katedre, naj s predlogi, pobudami ali kritiko kontaktirajo ŠV ali svoje parlamentarne poslance.

Celotno poročilo o vseh aktivnostih ŠV se bo v kratkem ob koncu šolskega leta začelo pripravljati in bo skupaj z načrti za prihodnje leto, programom ID in razporedom univerzitetnih prvenstev pospremlilo študente v novem šolskem letu.

Naj sklenem poročilo še s pomisleki o nezagotovljeni kontinuiteti dela ŠV in s tem tudi študentskega športa, ki je z vpeljavjo novih odnosov močno vezan na ŠV. Do določene mere so ti pomisleki upravičeni, zato razmišljamo o posvetovalnem organu, sestavljenem iz profesorjev, študentov in npr. študentskega prorektorja, ki bi bil konstituiran na Univerzi. Tak organ bi predstavljal podlago za razvoj študentskega športa tako interesne dejavnosti študentov kot tudi športa v okviru izobraževalnega procesa na Univerzi. Študentje ŠOU imamo z univerzitetnimi profesorji popolnoma enak interes: zagotoviti optimalne pogoje za izvajanje športa na Univerzi. Boj za to bo potekal tako preko zagotavljanja materialnih pogojev kot udi spreminjanja programov ter vpejavanja novih odnosov študent - Univerza. Smisel športa na Univerzi ni bolj ali manj umetniški podpis v indeksu ampak celovit psiho-fizični razvoj vseh študentov.

minister za šport študentske vlade

Andrej Kobe

Op. Ta članek je nastal iz govora, ki ga je imel Andrej Kobe 27. maja letos na Univerzi ob slovesni podelitvi ekipnih priznanj ob zaključju športnih prvenstev.

POSVET O ŠOLSTVU NA SLOVENSKEM

»Nadstrankarski« odbor za šolstvo pri LDS (Liberalna demokratska stranka) je v torek, 11.6.1991 pripravil posvet o šolstvu na Slovenskem. Lepo je, da še koga zanima šolstvo, vendar se je kljub impozantnemu seznamu vabljenih pogovora udeležil samo tisti »del« šolstva, ki je najbolj prizadet: učitelji in dijaki oz. študentje. Torej tisti, ki že dolgo vedo, da brez dobrega šolstva in s tem znanja ne bo samostojnosti in razvitega gospodarstva. Del, ki tega še ni dojel, je na posvetu »manjkal«. In ker je omenjeni del manjkal, smo se skoraj v vsem strinjali in bili jako zadovoljni, ko smo na koncu ugotovili, da je glavni problem *denar*.

Seveda brez razhajanj ni šlo in tudi famoznih 45 let nismo pozabili omenjati. In ker smo študentje in še bolj dijaki, naveličani te zgodbe o neverjetnem trpljenju zadnjih 45 let, sem predlagal, da pač tisti, ki so od vsega tega pritiskanja utrujeni, po 45 letih gredo v zasluženi pokoj in prepustijo mesta manj zatrtim ali celo nezatrtim, če taki sploh obstajajo. Seveda me niso ravno pohvalili.

Doživeli smo tudi pravo razsvetlitev; ravnatelji (zlasti z Gimnazije Vič) so ugotovili, da je zaključni izpit slabo pripravljen in da so se že od začetka zavzemali za krčenje izpita ali oratorij. Gospa Sonja Lokar (SDP) pa je zaključila, da bo treba univerzi »sesuti«. Ob dejstvu, da ima omenjena stranka kar nekaj članov v vrhu, zlasti ljubljanske univerze, to ne bi smel biti problem. Da pa ne bi bilo dolgčas, je gospod, ki je član Strokovnega sveta, izjavil, da je šele ob dijaških demonstracijah dojel, da zaključni izpit ni matura. To je seveda tisti strokovni svet, ki je celotno zadevo zakuhal in pri njej trmasto vztrajal. Celotni posvet je izzvenel kot paberkanje o zaključnih izpiti in dijaških demonstracijah. Nekateri predstavniki univerzitetnih učiteljev pa se že veselijo, da na univerzo prihaja Matej Kurent in pričakujejo, da bo tudi tam naredil »red«. Ker pa je Matej Kurent, bister otrok, se je vpisal na kemijo, kjer red bolj ali manj že obstaja in je, kljub slabim plačam, učiteljem v veselje, da študente naučijo nekaj kemije. Sam pa mislim, da bo moral red, tam kjer ga ni, narediti nekdo,

ki se na stvari spozna (mednarodno priznani strokovnjaki) nikakor pa ne študenti. Če bi bili študenti toliko strokovno podkovani, da lahko delamo red med univerzitetnimi učitelji, vsekako ne bi bili več študenti. Ali pa so ponekod učitelji res tako slabi?

No, vse skupaj ni bilo tako grozno. Škoda je le, da bodo naše misli odšle Dylanovo pot in da tisti, ki bi jih morali prestreči, še vedno ne vedo, kaj bi nas res popeljalo v svet. *Znanje in razvito gospodarstvo*. Pri obojem pa zadnje mesece neverjetno varčujemo. Kazen bomo plačali takoj po 26.6.1991.

Matjaž Tavčar

PARIŠKI OBISK

30. maja so bili na obisku pri članu študentske vlade iz Ljubljane študentje EBS (European Business School) in Pariza. Pogovarjali smo se o načinu študija, kar je zlasti zanimivo v času, ko ekonomska fakulteta naše Univerze uvaja programe, ki bodo odprli vrata evropskemu načinu študija ekonomije in zlasti poslov. Gostje so nam opisali, kakšen je njihov način študija in kakšne so možnosti po končanem šolanju. Dobili smo občutek, da bodo študentje ekonomije, ki se pri nas šolajo po starem programu, ostali tako rekoč na cesti, saj ne bodo sposobni slediti mednarodnim dogajanjem na svojem področju. Na ekonomski fakulteti bodo morali nujno iznajti možnost tudi za te kadre. Med obiskom se je pokazala tudi pripravljenost za sodelovanje med študenti in obljubili smo, da bomo s študenti ljubljanske ekonomske fakultete pripravili temelje za izmenjavo znanja in izkušenj med obema šolama.

Matjaž Tavčar

STANARINE LETIJO V NEBO, ŠTIPENDIJE PA...

Marsikoga izmed študentov je presenetilo zadnje povišanje stanarin v Študentskem centru, še posebno zato, ker se štipendije že dolgo časa niso povišale. In tako je navada stare oblasti, ki je usklajevala stroške bivanja in štipendijsko politiko, ostala le stara navada stare oblasti.

Sicer nam je direktorica Študentskega centra Ksenija Preželj poslala pojasnilo k zadnjemu povišanju. Zadnji val podražitev

po devalvaciji je po njenih besedah prinesel nove stroške poslovanja, ki so se morali izraziti tudi v višjih stroških bivanja. Gre namreč za 34,5% podražitev ogrevanja, 24,5% plina, 34,5% ogrevanja vode in za 25% povišanje cene električne energije. Ob upoštevanju rasti cen proizvajalcev industrijskih proizvodov, negativnih rezultatov poslovanja ŠC v prvem štirimesečju (subvencije so zaradi proračunskih težav "nezanesljive") lahko ugotovimo, da so se stanarine v ŠC za mesec junij zvišale povprečno za 26 odstotkov.

B.Č.

ŠC: 84 POSTELJ VEČ

»Za človeštvo je to nepomemben dogodek, za študente, študentski center in Univerzo pa izjemen,« je dejal ob otvoritvi prenovljenih oziroma dograjenih apartmajev v Rožni dolini Niko Žibret, predsednik začasnega upravnega organa, katerega delo se izteka. Pridobitev ŠC je precejšnja: 80 postelj apartmajskega tipa in 2 apartmaja za gostujoče profesorje (3 takšne apartmaje so predstavili že pred dnevi). Niko Žibret se je uvodoma zahvalil predvsem stanovalcem bloka, v katerem so potekala prenovitvena dela, ki so strpno prenašali »štiri mesece vrtnanja v glavo«, saj so nove sobe v podstrešju.

Otvoritve so se udeležili eminentni gostje: podpredsednik slovenske vlade Matija Malešič, minister za šolstvo Peter Vencelj, rektor ljubljanske Univerze dr. Sket, kandidata za rektorja dr. Tišler in dr. Stanovnik, predstavniki občine Ljubljana-Vič, predstavniki Študentske organizacije in drugi. Podpredsednik Malešič, ki je prerezal trak, je v pozdravnem govoru dejal, da je vesel, da takšnim slovenostim damo svoj pomen in težo tudi v teh težkih časih. Po njegovem mnenju gre za izjemno pridobitev v trenutku, ko je investicij izredno malo. Pohvalil je ŠC, da ne razmišljajo samo za današnji trenutek, temveč tudi za naprej. Ob tej priložnosti se je zahvalil začasnemu poslovodnemu organu in njenemu predsedniku Žibretu. Napovedal je adaptacijo telovadnice v Rožni dolini (ki se je v bistvu že začela) in odprte nove sprejemne, sodobno opremljene pisarne. Ob koncu je omenil še načrt izgradnje štirinajstice v prihodnjem letu.

Po besedah direktorice ŠC Ksenije Preželj je po dosedanjih izračunih gradnja stala okrog 14 milijonov dinarjev, sredstva pa je prispevala izobraževalna skupnost, nekaj pa jih je tudi iz amortizacije. Direktorica Prežljeva je kasneje predstavila tudi načrt nove sprejemne pisarne, ki je tik pred realizacijo in bo izboljšal poslovanje Centra. Govorila je tudi o možnostih, ki jih ima ŠC pri vključevanju v turistične tokove mesta Ljubljane in z domom v Ankaranu, ki ga nameravajo vključiti v mrežo Alpe-Jadran. Prežljeva je še poudarila, da je v ŠC dovolj energije in pripravljenosti za uresničitev vseh načrtov.

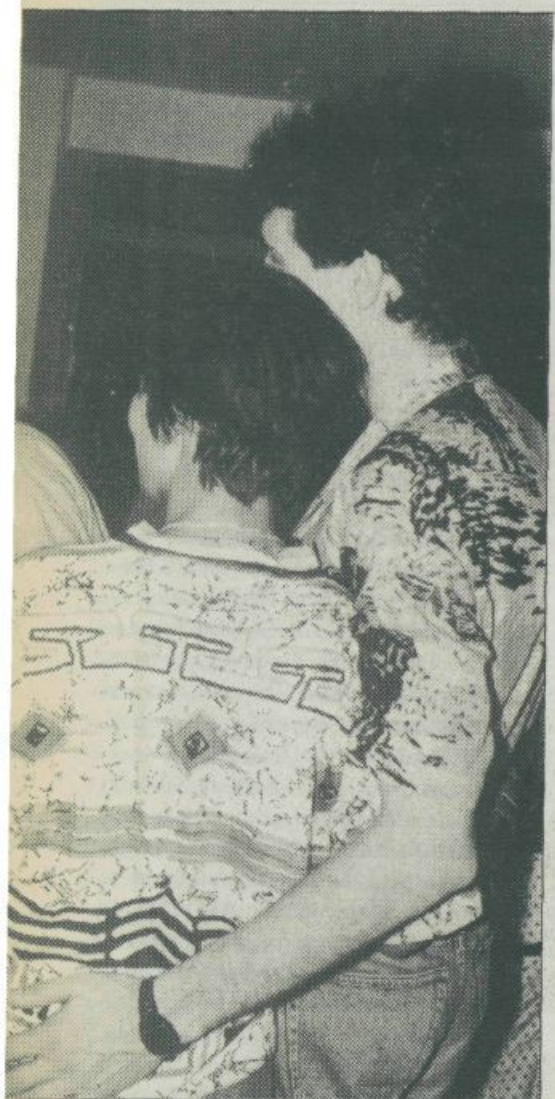
B.Č.

Foto: Tomi Drozg

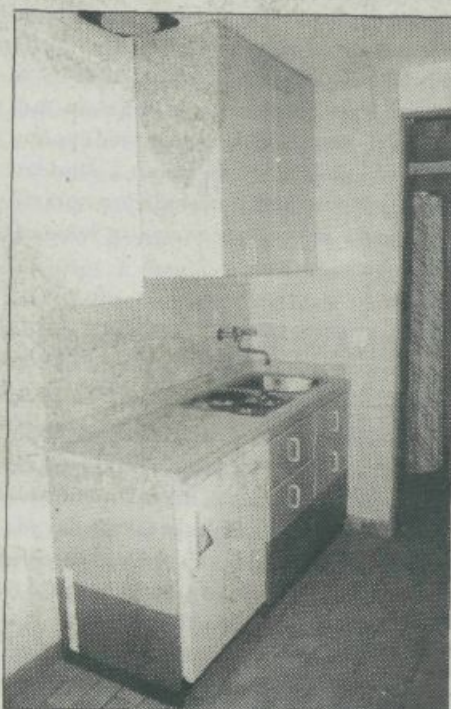

Prvič...

Drugič...

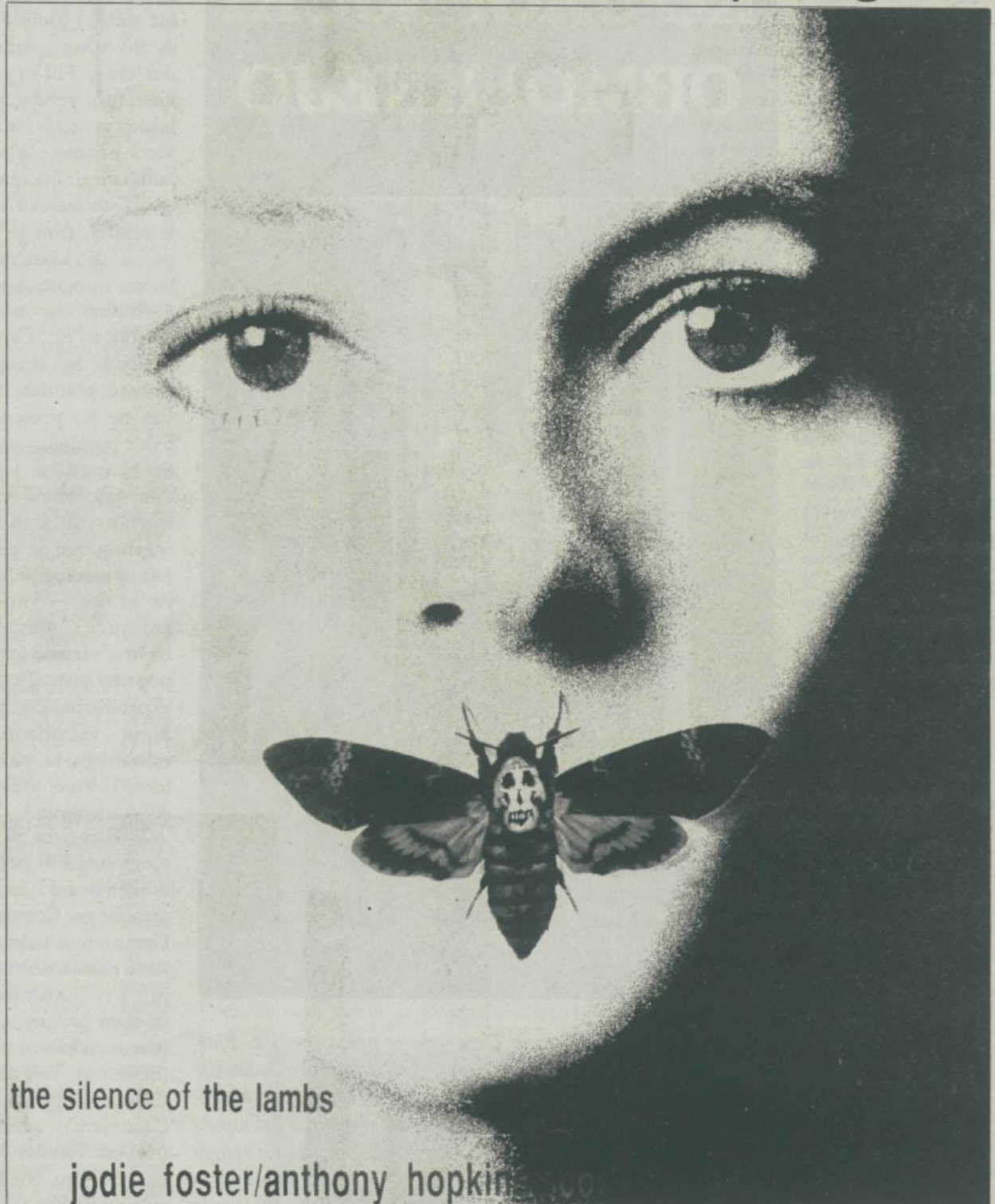

V središču pozornosti je bila študentska ministrica za socialo Petra Globočnik.

Sobe so zares udobne in prostrane.

serijski morilec na sedežu poleg vas

the silence of the lambs

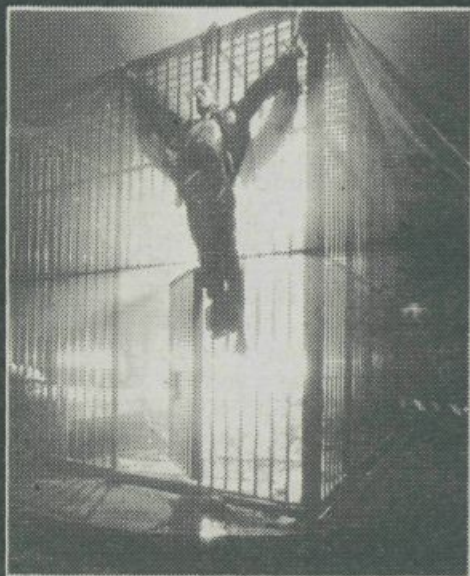
jodie foster/anthony hopkins

ko jagenjčki obmolknajo

Po glasbenih videih in filmih (*Stop Making Sense*, film o koncertih skupine Talking Heads), čudovitih dekletih z malo nenavadnimi seksualnimi orientacijami (*Something Wild* z Melanie Griffith) ter mafijskih nevestah (*Married to the Mob* z Meg Ryan) se je Demme lotil še serijskih morilcev. Na najavni špici je sicer prva Jodie Foster, toda to naj vas ne zavede - glavni zvezdi filma sta oba psihopata Hopkins in Levine. Hannibal The Cannibal je po Demmeju posebljeno zlo, hudič v človeški podobi, duhovni aristokrat, ki mu nič ne more ostati skrito. Zaprt in s tem na videz oropan zmožnosti delovanja, drži niti usod drugih ljudi tako v bolnišnici (nori Miggs iz sosednje celice) kot zunaj (senatorkina hči Catherine, naslednji kandidat za del kožne jakne Buffalo Billa). Falirani transseksualec Buffalo Bill je njegovo nasprotje: bastarden križanec vietnamskega veterana, desničarske ideologije in pop kulture, toda ne brez izdelanega stila (eksotična ličinka v grlu žrtve in razparana obleka kot posetnica na kraju zločina). Jodie Foster alias Clarice Starling je le nujno zlo, ki drži skupaj film. Jagenjčki iz naslova so sicer v zvezi z njo oz. njeno preteklostjo, toda to stvari ne spremeni.

Demme se je obeh psihopatov lotil temeljito: psihološki portret Buffalo Billa je dal preveriti, Lecterja pa se je sploh lotil z ljubeznijo. Stilizirana gotška scenerija, v kateri se giblje, evocira nadrealno dimenzijo, maske in prisilni jopiči pa spominjajo na tiste izpred nekaj stoletij. Precej sreče je imel tudi z

KO JAGENJČKI OBMOLKNEJO

(THE SILENCE OF THE LAMBS)

Produkcija: ORION Pictures Release, 1991.

Scenarij: Ted Tally, po bestsellerju Thomasa Harrisa.

Režija: Jonathan Demme.

Fotografija: Tak Fujimoto.

Glasba: Howard Shore.

Montaža: Craig McKay.

Igrajo: Jodie Foster, Anthony Hopkins, Scott Glenn, Ted Levine.

Zadnji film Jonathana Demmeja je psiho thriller. Plot: Clarice Starling (Jodie Foster) je študentka Akademije FBI, ki jo Jack Crawford (Scott Glenn), šef oddelka za »behavioral sciences« pri FBI pošlje obiskat psihologa-psihopata dr. Hannibala Lecterja (Anthony Hopkins), zaprtega v strogo zavarovani psihiatrični bolnišnici. Crawford »kao« dela portrete serijskih morilcev in Lecter je eden izmed njih: naziv Hannibal the Cannibal si je prislužil zaradi zaščitnega znaka svojih umorov: dele teles žrtev je namreč imel navado pojesti. Toda Crawfordov pravi motiv je drugačen - prek Clarice poskuša dobiti podatke o Lecterjevem profesionalnem kolegu Buffalo Billu (Ted Levine), čigar zaščitni znak so odrta trupla žensk, ki nosijo modrčke št. 14. Bill je odrł že peto žrtev, Crawford je vodja preiskave.

igralci. Hopkins je prepričljiv od prvega kadra dalje, tudi Levine ni nič slabši. Jodie Foster je svojo vlogo kmečkega dekleta v FBI-ju odigrala korektno, vendar pa bi se lahko naučila še hitreje vleči pištolo, če se je že lahko virginijskega dialektata. Demmejeva režija je korektna, film je zgrajen po načelih klasične detektivke: nobenega vlečenja gledalca za nos, vsa dejstva so tu. Če v kadru vidite še kaj drugega kot obraze glavnih igralcev, vas ne bo presenetil niti trik s paralelno montažo. Problematična je zaključna sekvenca soočenja Buffalo Billa in Clarice Starling, saj je predolga, happy end pa je privlečen iz zraka. Vendar pa zaključni stavek "I'm having a friend for dinner" popravi vtis. (Pravzaprav je problematična polovica filma - vsi prizori, kjer ni nobenega iz para Hopkins/Levine; toda to je že stvar scenarija.)

V filmu se v cameo-vlogi šefa FBI pojavi tudi hollywoodski kralj B filmov Roger Corman. To je Demmeova zahvala svojemu nekdanjemu mentorju, pri katerem se je izšolala sedanja elita hollywoodskih režiserjev (Scorsese, Bogdanovich, Cimino, Coppola, Lucas in Cameron), scenaristov (Robert Towne) ter igralcev (DeNiro, Nicholson in celo Stallone).

PS. Ko jagenjčki utihnejo je spet eden izmed tistih filmov, kjer predfilm obeta več, kot pa film nudi. (Kar pa je še vedno bolje od slabega filma s slabim predfilmom.)

Uroš Prestor

SPORED LJUBLJANSKE
KINOTEKE

Ponedeljek, 17.06.91

MOST NA REKI KWAI (THE BRIDGE ON THE RIVER KWAI), Vel. Britanija, 1957. Režija: David Lean. Gl. vl.: Alec Guinness, Jack Hawkins, William Holden, Sessue Hayakawa, Percy Herbert, James Donald, Geoffrey Horne, André Morell (v barvah).

Torek, 18.06.91

GUNAN, KRALJ BARBAROV (GUNAN KING OF THE BARBARIANS/GUNAN IL GUERRIERO), Italija, 1982. Režija: Francesco Prosperi. Gl. vl.: Peter McCoy (Pietro Torrisi), Sabrina Siasi, Maria Luisa Longo, Diana Roy, David Jenkins, Sharon Wilder (v barvah).

Sreda, 19.06.91

UBIJTE CHARLEYA VARRICKA! (CHARLEY VARRICK), ZDA, 1973. Režija: Don Siegel. Gl. vl.: Walter Matthau, Joe Don Baker, Felicia Farr, Andy Robinson, John Vernon, Sherree North, Norman Fell (v barvah).

Četrtek, 20.06.91

SUPERMAN II, Vel. Britanija, 1980. Režija: Richard Lester. Gl. vl.: Gene Hackman, Christopher Reeve, Ned Beatty, Jackie Cooper, Sarah Douglas, Margot Kidder, Valerie Perrine, Susannah York, Marc McClure, Terence Stamp (v barvah).

Petek, 21.06.91

ZAKRINKANI JEZDEC (THE LEGEND OF THE LONE RANGER), ZDA, 1981. Režija: William A. Fraker. Gl. vl.: Klinton Spilbury, Michael Horse, Christopher Lloyd, Matt Clark, Juanin Clay, Jason Robards (v barvah).

Sobota, 22.06.91

BEG IZ ALCATRAZA (ESCAPE FROM ALCATRAZ), ZDA, 1979. Režija: Don

Biseri za ogrlico

VRTINEC ELEMENTARNIH
NAGONOV IN
ČUSTVOVANJA

Petek, 28.06.91

POBESNELI BIK (Raging Bull)

Konec junija, tik pred iztekom kinotečne sezone v prvem polletju (julija bo dvorana Kinoteke v Ljubljani zaprta), si bomo lahko ponovno ogledali gilm **POBESNELI BIK** ameriškega režiserja Martina Scorseseja (rojen v New Yorku l. 1942), z Robertom De Niro v glavni vlogi. De Niro je zaigral tudi v Scorsesejevih filmih **MEAN STREETS** (1973), **TAKSIST (Taxidriver)**, 1976), **NEW YORK, NEW YORK** (1977), **THE KING OF COMEDY** (1982) in **DOBRI FANTJE (Good Fellas)**, 1990), vendar je bil najuspešnejši prav z zvojm nastopom v **POBESNELEM BIKU** (nagrada oscar za gl. moško vlogo).

Scorsese je Jakea La Motto, nekdanjega svetovnega profesionalnega boksarskega prvaka v polteški kategoriji, označil kot »elementarnega človeka«. **POBESNELI BIK** je študija te »elementarnosti«: nasilja, surovosti, eksplozivnega in impulzivnega temperamenta, patološkega ljubosumja. Pripoved je osredotočena na obdobje med l. 1941-64. Jake je 15-letno lepoto Vikki (C. Moriarty) spoznal še v času svojega vzpona k prestolu svetovnega prvaka, nato pa njegova naraščajoča posesivnost in surovost do nje, problemi s telesno težo ter vdajanje pijači povzročijo njegov zaton, tako da se popolnoma odtuji OD svojega brata Joeya (J. Pesci), nehati mora boksati, Vikki pa ga zapusti in s seboj odpelje njuna otroka. Jake tone vedno globlje, preživlja se z naštopanjem v barih, kjer najavlja striptize; poskuša spet navezati stike z Joeyem, vendar brez uspeha. Scenarij Paula Schraderja in Mardika Martina se sicer opira na knjigo Jakea La Motte, slednji je bil tudi tehnični svetovalec in De Nirov osebni boksarski trener, vendar film ni niti najmanj laskava upodobitev La Mottove življenjske zgodbe: malokrat imamo opravka s tako skrajno odljudnim in antipatičnim »junakom«. To naturalistično delo (za veristično vzdušje je posebej zaslužen Michael Chapman s svojo odlično črno-belo fotografijo) so ob času njegovega nastanka nekateri navdušeni kritiki označili kot enega najpomembnejših ameriških filmov sploh in dejansko gre za briljanten dosežek svoje zvrsti, ki je prisluzil dva oscarja (gl.moška vloga in monaža / (Thelma Schoonmaker) ter bil za oscarja nominiran še v šestih kategorijah.

Igor Kernel

Robert De Niro kot Jake La Motta v **POBESNELEM BIKU** Martina Scorseseja.

Siegel. Gl. vl.: Clint Eastwood, Patrick McGoochan, Robert Blossom, Jack Thibreau, Larry Hankin (v barvah).

Nedelja, 23.06.91

ZAPRTO

Ponedeljek, 24.06.91

POT V INDIJO (A PASSAGE TO INDIA), Vel. Britanija, 1984. Režija: David Lean. Gl. vl.: Judy Davis, Victor Banerjee, Peggy Ashcroft, James Fox, Alec Guinness, Nigel Havers, Richard Wilson, Antonia Pemberton, Michael Culver (v barvah).

Torek, 25.06.91

GULLIVERJEVA POTOVANJA (THE THREE WORLDS OF GULLIVER), ZDA- Španija, 1959. Režija: Jack Sher. Gl. vl.: Kerwin Mathews, Basil Sydney, Mary Ellis, Jo Morrow, June Thorburn, Grégoire Aslan, Charles Lloyd Pack (v barvah).

Sreda, 26.06.91

TELEFON, ZDA, 1977. Režija: Don Siegel. Gl. vl.: Charles Bronson, Lee Remick, Donald Pleasance, Tyne Daly, Alan Badel, Sherree North, Patrick Magee (v barvah).

Četrtek, 27.06.91

SUPERMAN III, Vel. Britanija, 1983. Režija: Richard Lester. Gl. vl.: Christopher Reeve, Richard Pryor, Annette O'Toole, Pamela Stephenson, Robert Vaughn, Margot Kidder, Marc McClure (v barvah).

Petek, 28.06.91

POBESNELI BIK (RAGING BULL), ZDA, 1980. Režija: Martin Scorsese. Gl. vl.: Robert De Niro, Cathy Moriarty, Joe Pesci, Frank Vincent, Nicholas Colasanto.

Sobota, 29.06.91

ZADNJI STREL (THE SHOOTIST), ZDA, 1976. Režija: Don Siegel. Gl. vl.: John Wayne, Lauren Bacall, James Stewart, Richard Boone, John Carradine, Harry Morgan, Sherree North, Hugh O'Brian (v barvah).

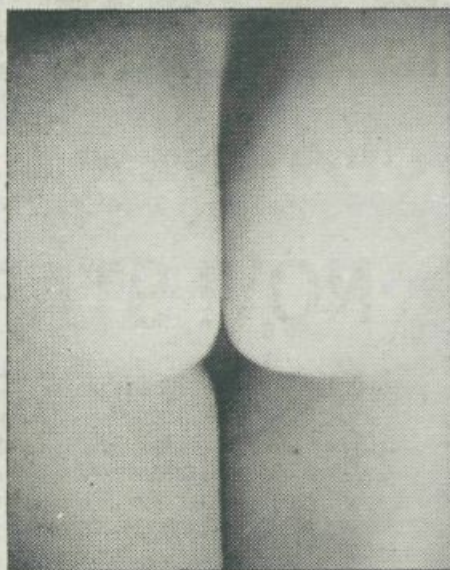
Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstev. Kinoteka si pridržuje pravico do spremembe programa.

VIVA

Ne bi želel pretirano razočarati dežurnega ugankarja, ampak moj tokratni umotvor ni posvečen njegovim križankam temveč Plečnikovim Križankam. Te v resnici, kolikor se spominjam iz šole, sploh niso Plečnikove, temveč so svojčas služile vitezom, ki bi bili, če bi dočakali današnje čase, člani krščanskih demokratov. Kot taki tega znamenitega poslopja gotovo niso zgradili, da bi v njem ob podpori številnih kilovatov razgrajali razni dekadentneži. Še manj bi v svoje prostore spustili Nevernike, zoper katere je bil njihov viteški red pravzaprav utemeljen. Zato je, objektivno gledano, od vseh prireditelj, ki predvsem po mnenju okoliških stanovalcev ne bi smele dobiti prostora v Križankah, najbolj v nasprotju s poslanstvom prvotnih lastnikov Druga godba. Resda obiskovalci tega festivala ne razbijajo sekretov in ne bruhajo po celi krajevni skupnosti, a pod pretvezo kulturnega dogajanja, ki ga je požegnal tudi osrednji TV Dnevnik, se skriva odpiranje vrat Nevernikom vseh vrst. Kar poglejte.

Letos so dogajanje odprli prišleki iz severozahodnih protestantskih dežel, zbrani pod imenom The Gun Club. Vsem pravovercem je lahko v tolažbo le dejstvo, da koncerta ni obiskalo dovolj ljudi za pokritje stroškov. Zato pa je bil popoln poraz triumf podanikov Otomanskega cesarstva, ki zase trdijo, da izvirajo iz Egipta. Ferus Mustafov ni navdušil le svojih rojakov, ki so nekoliko nepričakovano prišli na Drugo godbo (še en dokaz, da je s prirediteljvo nekaj narobe!), pač pa so z njimi zaplesali tudi ljubljanski darkerji, kvazi-intelektualci in publika kar tako. Nadaljnje ekscese so preprečili graničarji, ki v Križanke niso spustili črnih zamorcev, ker je bil eden od njih lastnik potnega lista iz leta '67 brez uradnih štempljev. Tako je bila Druga godba '91 če že ne pravoverna vsaj evropska.

Drugače pa velja ugotoviti, da se je krog obiskovalcev ustalil in so posamezni koncerti obiskani v okvirih pričakovanega. V pozitivnem smislu izstopajo kot presenečenja gostje iz nič-več-bratskih balkanskih republik, ki dokazujejo, da so urbanim Slovencem (!?) še najbolj pri srcu neparni ritmi. Kar pa ni nič hudega, saj bi se navsezadnje želodcu bolj prilegla kakšna prva leskovačka pleskavica namesto domnevni hamburgerjev, ki so jih smarili v preddverju Križank. Negativna prese-

KRIŽANKE

nečenja za organizatorje Druge godbe ostajajo slejkoprej uvoženi rokerji, ki naj bi bili najkomercialnejši del festivala, prinesejo pa samo izgubo. To dejstvo nikakor ne bi presenetilo legendarne promoterja I.V., ki je spoznal, da se organizacija nastopov manj preverjenih indie-bendov v tej devizni situaciji ne izplača, zato raje nazdravlja s šampanjcem po ljubljanskih lokalih.

A če so The Gun Club razočarali organizatorje z izkupičkom, je le treba reči, da je bilo prizorišče spodobno polno, kar se ni posrečilo nekaterim drugim, ki so malo pred tem skušali izkoristiti šarm Križank za druge koncertne prireditve. Tako so Zeleni verjeli, da bo dober namen in nešteto imen garancija za uspeh dobrodelnega koncerta, čeprav so praktično vsi lajvedovski projekti pri nas propadli. Dan za njimi je pogorela Glasbena mladina, ki je na istem odru v popoldanskih urah pripravila program od klasike do rokenrola, ki se je potem odvil

pred nekaj deset poslušalci. Menda so računali, da bodo z avtobusi prišli šolarji iz vse Slovenije, ko pa teh ni bilo, so se izgovarjali na vojsko, tanke in podobne stvari, ki so bile trenutno aktualne. Vendar to ne more biti izgovor za odsotnost ljubljanske publike; koncert je bil resda brezplačen, a kaj pomaga, če se nikomur ni zdelo vredno vložiti sto mark, da bi potencialne obiskovalce obvestili o tem.

Bolje se je godilo študentom, ki so sebi v čast angažirali Vještice, Miladojko in Bajago. Reklama je bila sicer tudi tu zanikrna, utopljena v celoti dogajanja Študentskih kulturnih dnevo, a publika je že vedela, da bo imela več od večera s tremi znanimi vendi, kot če bi ob njih nastopil še ducat anonimcev. Križanke so torej postale bolj ali manj vsakodnevno prizorišče r'n'r, pop in drugo godbenih koncertov, končno pa je padel še zadnji veliki tabu na tem področju, trava NK Olimpija. Ko so žogobrci s solzami v očeh na svojo tratico spustili rokovsko publiko, so se vsaj s tem približali Evropi, če se že drugače ne morejo. Tako je Ljubljana doživela, kolikor jaz pomnim, prvi pravi štadijski koncert. Čast razdevičenja pa je doletela Boba Dylana, ki se je za svoj petdeseti rojstni dan odpravil na par koncertov. Da je bilo praznovanje obletnice zares veličastno, priča tudi maček, ki ga je Bob pripeljal s seboj na oder. Kljub slabi kondiciji pa nam je zapel venček svojih uspešnic v izvedbah, ki jih niti lastna mati ne bi spoznala.

Tisti, ki so Dylana že videli na odru, so bili nad tem globoko razočarani, ostali pa so bili brzkone ganjeni že zaradi dejstva, da je legenda pred njimi. Sam sem se podal v inšpekcijo dopolnilnih storitev in ugotovil, da so vrste pri šankih nehumano dolge, pred stranišči pa še bolj. Piva je v glavnem zmanjkalo še pred Dylanovim nastopom. Od jedil so ponujali »slovensko klobaso«, ki mi je, kljub sorazmerno širokim kulinarčnim horizontom neznana specialiteta. Poskusil je raje nisem. V celoti gledano je bilo za dobro počutje v zvezi z vnašanjem in izločanjem hrane in pijače poskrbljeno katastrofalno, a brez panike; tudi Avstrijci, ki so nam v zadnjem času referenca, niso bili nič bolje kos množici na dunajskem koncertu Rolling Stonesov. Zato se že vnaprej lahko veselimo naslednjih spektaklov na Olimpijini trati.

Gary Gray

Foto: Miha Dobrin

Trubarjeva 34

**LOU REED - TRANSFORMER,
CONEY ISLAND BABY,
SALLY CAN'T DANCE (RCA)**

Danes nekaj plošč bolj renomiranih izvajalcev. Za začetek Lou Reed in odlična Transformer s klasiko *Walk On The Wild Side*, na račun katere služi še dandanes silne novce; seveda zato, ker so jo posemplali raperji A Tribe Called Quest. *Coney Island Baby* vsekakor preveva duh, ki potem kulminira na zadnji New York. Prav tako odlična plošča z izstopajočo *She's My Best Friend* in naslovno *Coney Island Baby*. *Sally Can't Dance* je iz Reedovega blondinskega obdobja in čeprav ni naredil slabe plošče, ta ni ravno reprezentativni izdelek. Ob poslušanju starih čakamo na novi album.

**SKINNY PUPPY - REMISSION & BITES, CLEANSE,
FOLD & MANIPULATE,
VIVISECTVI, RABIES (NET-TWERK/PLAS)**

Kanadski elektro-core bend je v trgovini Rec Rec več kot odlično zastopan. Skoraj celotna diskografija in če se posvetimo novejšim zadevam, manjka le zadnji izdelek. Trdo, še trše in do konca agresivno. Bend, ki se na koncertih poliva s sicer umetno, pa vendar krvjo in trga lutke hišnih ljubljencev, marsikdaj konča svoje žive avanture v zaporu. Radikalno in karseda ostro.

**U2 - BOY, OCTOBER, WAR
(ISLAND)**

Še en bend, ki je dandanašnji res velik, zgoraj pa so prvi trije še nekaj vredni albumi, ki so v veliki meri plod sodelovanja s producentom Steveom Lillywhiteom. Torej prva dva kulturna albuma in tretji, na katerem U2 že nakazujejo prodor v ligo velikih, seveda tudi s hitom *Sunday Bloody Sunday*. Fani navalite na C-Diske.

**TALKING HEADS - STOP
MAKING SENSE, LITTLE
CREATURES (EMI)**

Izvrstna plošča *Stop Making Sense*, ki je pravzaprav soundtrack oz. del le tega iz istoimenskega filma, ki ga je režiral Johnatan (Wild Thing) Demme in je pravzaprav artistsičen posnetek koncerta v Pentages Theatre v Hollywoodu. Odlični film, odlična plošča, ki je tudi zadnji izdelek Talking Heads v razširjeni zasedbi. *Little Creatures* pa je fina in uglajena plošča z uspešnicama *Road To Nowhere* in *The Lady Don't Mind*. In nič več.

I.I.

WHAT THE FUCK ARE WE SAYING

ALI

NOVI STARI ROCKER

(Lenny Kravitz, 22.5.91, Zirkus Krone, München)

What The Fuck Are We Saying je Münchenski koncert začel eden od največjih, če ne celo največji hipi današnjega časa Lenny Kravitz. No, sicer pa pojdimo lepo po vrsti in začnimo z dogajanjem pred dvorano, kjer je bilo zaradi razprodanega koncerta povpraševanje po kartah neverjetno veliko; te so bile izjemna redkost, cena pa je dosegala tudi do trikratno vrednost vstopnice v predprodaji. Mi, torej družba, ki jo je s prisotnostjo počastil tudi veliki Gary G., smo si v silni paniki uspeli nekako zagotoviti karte in si tako pravočasno ogledali predskupino, ki se je predstavila z imenom *Stress*. Bend, ki je nesramno spominjal na *Inxs* z manjšimi odkloni, je bil iz skladbe v skladbo slabši in manj zanimiv, ob tem pa že prvi štikle ni bil ravno prepričljiva stvar. Omladna predstava se je končala v 45. minutah.

Lenny Kravitz pa je pričel z omenjeno *What...* in nadaljeval z *Always On The Run*, torej hitom z aktualne (druge) plošče *Mama Said*. Odziv publike je bil od samega začetka neverjetno močan, Kravitz sam pa ga niti v tem trenutku, niti kasneje ni izkoriščal v namene cenenih flirt koketiranja z odra. In na tak način, malce odmaknjeno, z interpretacijo pa neverjetno blizu, je bil popolnoma prepričljiv. Seveda mu je ob vsem tem več kot dobro sledil 7 članski bend, v katerem je bil poleg bobnarja, basista in kitarista še slepi klaviaturist, trobentač in dva saksofonista, od katerih je eden po potrebi zaigral še flavto ali klaviature. Odlično ozvočenje in fantastičen light show sta seveda pogojila še bolj intenzivno pozo Lennyja Kravitz, koncert pa je minil res v

duhu promocije nove plošče. S svojega prvega albuma nam je predstavil namreč le štiri skladbe in sicer *I Built This Garden For Us*, *Mr. Cab Driver*, nato v prvem dodatku odlično akustično verzijo *Rosemary* in na koncu v drugem in zadnjem dodatku seveda še *Let Love Rule*, ki se je potem, ko je Kravitz že zapustil oder, končala v skorajada neznoznem, obenem pa kar nekako katarzičnem crescendo ostalih članov benda.

Pravzaprav kratek koncert, na katerem je Kravitz odigral vsega 13 štiklov, je več kot očitno zadovoljil, kar se je dalo tudi videti. Hecno, ob tem pa je pravzaprav to, da Lenny v glasbi uporablja le stare in preizkušene ter seveda dobro znane prijeme - in ob vsem tem prepriča. Velik delež v razlagi, zakaj tako, vsekakor odigra sama pojavnost oz. nevsiljiv, preprost imidž, ki je ob obilici odrskega in ostalega glamourja večine današnjih etabliranih rockerjev ravno zato privlačen; poglavje zase pa je seveda fantastičen vokal, s katerim Lenny v živo pokaže neverjetne sposobnosti - mogoče kar vokalne akrobacije, ki se gibljejo od povsem umirjenega do skoraj boleče kričečega, v enem in drugem ekstremu pa neverjetno čutnega interpretiranja v glavnem ljubezenskih besedil.

In zaradi vsega tega bo Kravitz verjetno v zelo kratkem času zelo velik; če natančno pogledam, je pravzaprav že. Po koncertu v Münchenski dvorani Zirkus Krone je to povsem jasno. Serije koncertov pa seveda še ni konec...

Igor Ivanič

RAZSTAVNI KOTLIČEK

»Risba ni nekaj, kar nekdo vidi, temveč to, do česar ga pripraviš, da vidi«

»Risba ni forma ampak način, s katerim formo vidimo.«
(Edgar Degas)

In če to velja tudi za skulpture, potem smo nad našim kiparstvom v tem trenutku lahko samo razočarani.

Tudi na razstavi v **Galeriji GT** bi lahko znova razglabljali o materialu, odnosu umetnika do materiala, formi, diagonalah, vertikalah, figuri in še o čem. Tako mimogrede bi omenili Deacona in morda celo Jetelovo. Skrajni čas, da pride k nam razstavljat še kak drug umetnik in bomo morda lahko razglabljali še o čem drugem. Sicer pa - še enkrat si preberite Degasove misli. Zelo na mestu so.

Sicer pa smo doživeli dosti bolj zanimiv dogodek kot kaj presunljivega v izboru razstav. **Team spectra** je v **Modičevi slikarski šoli** (bivša Galerija Feniks) pripravil multi medialen performance, ki so ga omogočili (finančno) sponzorji (ŠKUC film,

Galerija ŠKUC, občina Krško, Housing computers, Slovenija vino, Vino Bizeljske Brežice, Gambit). Glasba, instalacije, računalniška grafika, risanka (ki je sicer zaradi tehnične okvare nismo uspeli videti) so preplavljali dvorišče in

notranji prostor. Vse se je odvijalo brez večjih stresov, dokler se niso pojavile uniformirane osebe in grobo prekinile celotno zadevo. Baje je bilo to kaljenje nočnega miru in avtorje so celo popisali. Saj človek ne bi verjel, če ne bi na lastne oči videl. In Ljubljana je lahko v miru zaspala. In po vsej verjetnosti še spi.

Razen argentinskega konca. V **Mestni galeriji** imajo namreč pregledno razstavo slikarke **Bare Remec**, ki je živela v Argentinii: obogatila vas bo z barvami in motivi, ki so plod ustvarjanja na čisto drugem koncu.

Tribunino oko: Nives Klinc
Foto: Blaž Samec

POGOVOR Z RAZLOGOM

Sena Mustajbašić z Brankom Šturbejem, tudi dobitnikom nagrade na MES-u

Sarajevska igralka Sena Mustajbašić je dobitnica nagrade 32. festivala jugoslovanskih tearov (MES) za najboljšo mlado igralko. To priznanje si je prislužila z vlogo Lulu v istoimenski predstavi pod režisersko taktirko Zagrebčana Branka Brozovca in koreografiji Ljubljancanke Jasne Knez.

TRIBUNA: Bosenska kinematografija se je po zaslugi Kusturice in Kenovića precej afirmirala, tako v Jugoslaviji kot svetu. S teatrom je ravno obratno - je pod jugoslovansko ravnijo...

SENA: Nekoč sem v Mostarju dejala: Na deskah se bom vedno borila za teater. In resnično, naredili smo odlično predstavo Lulu. Toda ob tem postaja jasno, zakaj je kultura v Bosni zaposlana. Gre namreč za politiko, po kateri Bosancev ni. Toda obstoj nekega naroda se lahko potrdi prav skozi in s kulturo. Ta pa obstaja, pa naj nas še tako ovirajo. O meni so ljudje slišali, ker sem napisala dve drami in sta na sporedu. Torej, če sama sebi ne bi napisala vloge, kdo bi me povabil? Kdo bi mi dal možnost? Kje so moji izvrstni kolegi z Akademije, ki so že takrat naredili izvrstne predstave? Kdo jim je dal priložnost? V televizijskem projektu »Aleksa Šantić«, kjer je 150 vlog, je zelo malo igralcev iz BiH. Ne moreš dobiti niti epizodne vloge. Pravijo, da sarajevska šola ni dobra. Toda naš profesor, režiser, pripelje za stransko vlogo igralko iz Beograda. Hkrati pa je plačan, da v Sarajevu izšola igralko. Politika ignoriranja bosenskega naroda se kaže tudi z nepriznavanjem našega govora. Pravijo, da ne govorimo dobro, ker se sliši, da smo Bosanci. S scene se moramo boriti za svojo kulturo. Moj kolega pravi, da bomo uspeli takrat, ko naš »ba« ne bo več primitivizem in bo prav tako priznan kot »bre« ali pa »kaj«. Naš govor ne more biti avtohton, ker nas ne priznajo kot avtohton narod. To pa smo! Tukaj smo in to je dejstvo. Zanimivo je, da Bosanci za druge narode obstajajo. Toda v vicih - »zabiti Bosanci«, Bosanci

Sena Mustajbašić, rojena leta 1962, je končala sarajevsko Akademijo scenskih umetnosti v razredu profesorja Bore Stjepanovića in je tudi absolventka na sarajevskem filozofskem fakultetu. Je avtorica dram Biče, biče in Mrakuša, ki sta na repertoarjih bosenskih gledališč. Ima stalni angažma v mostarskem Narodnem gledališču, kjer nastopa s predstavo Lulu. Gostovala je v številnih bosenskih teatrir, ima tudi nekaj vidnih filmskih vlog v Kuduzu in Hamburg Altoni ter nekaj stranskih filmskih vlog.

na »začasnem delu«, Bosanec za vleko...

TRIBUNA: Zakaj se potemtakem ne angažirate politično: z neposrednim ukvarjanjem s politiko, s stranko ali pa skozi politično gledališče?

SENA: Ne želim biti nikakršen politični aktivist in sodelovati v tej norišnici. Kar zadeva politični teater, menim, da je njegov čas že mimo. Lahko si ga delal takrat, ko so v politiki vladali tabuji. Zakaj bi se matrali, da bi politiko umetniško artikulirali, ko je stokrat hujša od predhodne. Treba jo je popolnoma ignorirati in mislim, da je največja ironija in največji politični aranžma enostavno ignorirati jih. Običajno pravijo, da tisto, kar umetnost ni opazila, enostavno ni obstajalo. Na bruhanje mi gredo vsi ti ljudje, ki se želijo izprazniti z vojno...

TRIBUNA: Ne razumem te...

SENA: Moja kolegica Kača Korić pripravlja v Narodnem gledališču predstavo Lizistrata, o ženskah, ki bi želele moške odvrniti od vojskovanja. Kako? Ne želijo se ljubiti z njimi. Izkaže se, da je ljubezen pomembnejša od vojne. Če sem indiskretna - zdi se, da je nekaterim moškim ostalo samo še vojskovanje, s katerim lahko dokažejo svojo moškost.

TRIBUNA: Za konec. Kaj ti pravzaprav

pomeni igranje? Je to beg? Si težko prišla »ven iz vloge«?

SENA: Igranje je poklic, v katerem, tako kot v vsakem poklicu, obstajajo pravila. Ne želim biti igralka, ki bi se identificirala z neko drugo osebnostjo, ker je igranje moj poklic. Na sceni delam zavestno. Nekje v glavi vem, da sem Sena Mustajbašić. Obstaja neka druga nevarnost. Na primer vaje za Lulu so trajale petnajst ur dnevno in to osem mesecev. Petnajst ur dnevno sem razmišljala o Lulu. Po vajah se nisem ukvarjala z mojimi, temveč njenimi problemi. Takrat sem uvidela, da sem sebe nekje pozabila, pustila. Po premieri sem imela občutek, da sem se ponovno srečala. Samo v tem primeru lahko govorimo, da je težko vrniti se k sebi.

Hajrudin Redžović

Zdenko Roter

POZABLJENA PRETEKLOST

Naši razgledi, 1991

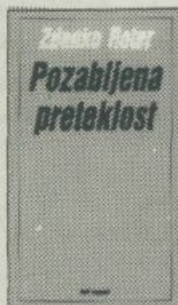
V vsaki normalni potrošniški družbi bi bila knjiga dr. Zdenka Roterja z naslovom *Pozabljena preteklost* že zdavnaj razprodana vsaj iz dveh razlogov: prvi je predgovor, ki ga je spisal predsednik Milan Kučan, drugi pa je spremna beseda tačas najbolj priljubljenega slovenskega filozofa dr. Tineta Hribarja. Ker pa (še)ne živimo v normalni državi in Roterjeva *Pozabljena preteklost* ni knjiga o normalni državi, jo je vredno kupiti in prebrati predvsem zaradi avtorjeve velikokrat povsem točne napovedi dogodkov, ki smo jim priča danes. Knjiga je pravzaprav zbirka Roterjevih politično-publicističnih zapiskov, ki so v letih 1989-90 izhajali v *Naših razgledih*. V njej je zajet čas morda ne najusodnejšega, vsekakor pa najbolj izzivalnega, vznemirljivega, protislovnega in razpotij polnetga političnega življenja Slovencev, je v predgovoru zapisal Milan Kučan.

Za tehtno analizo političnega življenja in kredibilno napoved, ki jo premore malo slovenskih publicistov, je potreben določen instrumentarij, ki ga Roter ima. Je namreč doktor socioloških znanosti in redni profesor na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, je pa tudi verjetno eden izmed najpomembnejših slovenskih sociologov religije in javnomnenjskega raziskovanja. Tako je s pojmovnim aparatom sociologa religije zlezal pod kožo politike Slobodana Miloševića v zapisku *Rekonkvista* že maja 1989. Takrat je opozoril na obnovo fundamentalizma v komunističnem gibanju v Srbiji in podobne še nepravladujoče težnje v nekaterih drugih delih države. Pokazal je na temelj srbske rekonkviste, ki se je že takrat izražal (danes pa je to več kot očitno) v restrukturiranju uradne kulture z vključevanjem tradicionalnih nacionalnih mitov in nacionalistične mitologije. Ta mešanica je, po Roterju, prisotna v inačici paradržavljanske religije kot splet posvetnih (komunističnih) vsebin z obeležji pravoslavlja.

Velja izpostaviti tudi zapis z naslovom *Strašilo klerikalizma*, v katerem avtor na precej prepričljiv način ovrže tezo o vzponu klerikalizma pri nas. Roter pravi, da nov, drugačen poskus oživitve strašila klerikalizma temelji v dejanskem strahu, spominih na nekdanjo klerikalno vladavino in predvsem bistveno pomanjkljivi obveščeni javnosti o spremembah v slovenski in svetovni Cerkvi. Zato je vrnitev Cerkve na javno prizorišče učinkovala kot veliko presenečenje, za nekatere razburjenje, žaljivo in moralno odbijajoče dogajanje. Roter napoveduje, da se bo strašilo klerikalizma samo umaknilo s prizorišča, prav tako kot »strašilo o rdeči nevarnosti«, ki ga nekateri obnavljajo in uporabljajo kot opravičilo za lastno nesposobnost.

Skratka: če se želite sprehoditi skozi čas, ki ga novinarji označujejo kot slovensko pomlad, potem to naredite skupaj z Roterjevo knjigo *Pozabljena preteklost*. Z njo boste obudili - nekoliko melanholično - polpreteklost in utrgali 38 cvetov. Toliko je namreč zapiskov.

Marko Končar

David Malouf

AN IMAGINARY LIFE

Picador, Woollahra (Avstralija), 1988

Maloufova novela *An Imaginary Life* (Umišljeno življenje) je ena izmed tistih knjig svetovne literarne zakladnice, ki je povprečni Slovenec ne bo nikdar bral. Napisal jo je namreč avstralski pisatelj, ni prevedena v slovenščino in jo je težko dobiti.

David Malouf je izraelsko-avstralskega porekla. Kot eden izmed najeminentnejših ustvarjalcev »kangoroo« celine preživi večino časa v Londonu in Italiji. Njegova usoda je podobna usodi rimskega pesnika Ovida, velikega »disidenta« Avgustovega časa.

V omenjeni noveli je Ovid, znameniti pesnik in izgnanec, glavni protagonist, pripovedovalec in tisti, ki se z nivoja realnosti dviga na metafizični nivo sanj iz otroštva. Pregon je na rob »znanega sveta«, na meje rimskega imperija, obale Črnega morja. Tam se sooči z vso grozoto periferije - od enoličnosti narave do ozkih svetovnih nazorov domorodcev. Veliki pesnik nenadoma postane le še domača žival, ki ne pozna lokalnega jezika, ni uporaben za nobeno hišno opravilo, nenehno bulji v strop in kontemplira svojo zlo usodo. Nivo jezika je torej jasno naznačen - saj veste tisto znani Wittgensteinovo »Meje mojega jezika so meje mojega sveta«.

V trenutku pa, ko postane »udomačen«, se pojavi mora iz otroštva - divji otrok, nemočni človeški mladič, ki ga od rane mladosti vzgajajo volkovi. Domorodsko pleme se odloči ugrabiti ga in Ovid, ki ni uporaben za nič boljšega, naj skrbi zanj in ga naredi koristnega. Seveda pa to ne gre. Znakovni sistem je za divjega otroka trajno izgubljen. Njegov komunikacijski kod je živalski in tak bo ostal. Ubogo nevedno pleme pa oba »čudaka« razglasi za utelešenje črne magije, ki prinaša samo zlo in nesrečo v vojni s sosednjim plemenom. Nastopi torej čas za umik s prizorišča. Vlogi se zamenjata. Ovid je nemočni izgubljenec v divjini narave, divji otrok pa je tisti, ki mu narava pomeni edino pravo realnost. Pobegneta v neznano, preko velike reke, meje med družbenim in biološkim. Ovidova alternativa se je torej vsilila preko absurdnosti življenja, ostaja pa enako nepreklicna. Njegovo življenje v družbi se je skazilo, izgubilo vrednost, se sfižilo. Narava pa se ponuja odprtih rok in v njej se bo znašel le preko pomoči divjega otroka - inkarnirane more iz otroštva. Zveza biološko - družbeno, moč in nemoč, otrok - pesnik, center - periferija, domače - tuje, vse v eni sami preprosti fabuli.

Gre torej za izredno delo. Njegova literarna podoba - na slogovnem nivoju - je naravnost očarljiva. Z lahkoto ga lahko primerjamo z Greenom ali Forsterjem. Domiselnost fabule in njenih prispevkov pa težko primerjamo s komerkoli. Metafore so očitne in bodejo v oči, hkrati pa so zelo subtilne in zahtevajo pazljivost. Izbrane so iz sveta človeka kot antropološkega fenomena, iz vseh slojev njegove spoznavnosti. Tu književnost postane sredstvo za razmišljanje o relativnosti človeka, hkrati pa cilj za približanje sfere umetnosti s sfero bivajočega.

Malouf je uspel uresničiti svoj veliki projekt. Uspelo mu je udejaniti vse zgoraj naštet. Našim založnikom pa je uspelo še enkrat popolnoma ignorirati že tako ne preveč znano literaturo Avstralije. Morda, nekega dne, ko zmanjka prostora za pogrošnega Kinga in prozornega Segala, pride na vrsto tudi Malouf..

Anja Stefan

3BUNA VS. THE FACA

Prejšnji torek (4/6) je bila v Križankah tiskovna konferenca, na kateri ni bilo postavljeno prav nobeno (!) vprašanje. Novinarji ne provocirajo novinarjev, bi se lahko glasila poanta. Poleg tega je folk najbrž čakal, da se vse čimprej konča in se spravi na obložene kruhke, tortice, sok, likerje, vino in celo pir. Igrali so JPM, sprehodile so se celo tri mladenke, šlo pa je... za krstni marš novega slovenskega magazina: FACA!

Epilog: Željna nekaj več podatkov, se je 3BUNA odpravila poizpraševati enega do dveh odgovornih urednikov Matjaža Korošaka.

3BUNA: Najprej, zakaj dva odgovorna urednika?

KOROŠAK: Ja, na prvem sestanku smo se dogovorili, da bomo določili dva odgovorna, ker je nemogoče, da bi en redni študent sam urejal revijo, ki sicer izhaja dvot tedensko. Poleg mene je to še Marko Krautberger.

3BUNA: Zanimivo je to, da ste v redakciji sami študentje. Kakšna je povprečna starost?

KOROŠAK: Če izvzamemo čisto tehnične in finančne zadeve - niti ima v rokah izdajatelj, privatna založba Luxuria d.o.o. - delamo revijo (za sedaj) v bistvu res le študentje novinarstva, pretežno iz 3. letnika. Največja prednost tega je najbrž ta, da se nam ni treba pretirano pomladiti, da bi se približali ciljnim publiki. Napaka drugih najstniških revij je to, da pišejo za mlade starejši.

3BUNA: Ciljna skupina so torej najstniki?

KOROŠAK: Da. Seveda pa se bomo trudili, da bo zanimiva tudi za starejše.

3BUNA: Kako pa se mislite diverzificirati od npr. Groma, Antene ali Pisanega (ex-Pionirskega) lista?

KOROŠAK: Naj začnem pri slednjem: PIL pokriva osnovno šolo, Grom je glasbena revija, ki ostalim področjem sicer posveča nekaj prostora, vendar ne dovolj, medtem ko je Antena revija, ki nima natančno določene ciljne publike, lahko jo bere vsak. Tu vstopamo mi: z relativno visoko tehnično kvaiteto v prazen prostor.

3BUNA: Okej, prav številka je tu. Kljub nekaterim pomanjkljivostim...

KOROŠAK: katerim?

3BUNA: No, na primer: slabo viden začetek teksta Wicked Games ali pa nejasen poster Sherilyn Fenn...

KOROŠAK: Diase za to smo dobili od zagrebške VPA; diapozitiv s Sherilyn jebil pred povečavo videti povsem dober. No, do tega ne bo več prihajalo. Delamo na tem, da bi dosegli čim višjo kvaliteto, da bi dobili čim več fotografij, ne da bi kradli, se pravi kopirali...

3BUNA: Torej, kljub pomanjkljivostim je kul. Toda - ali je tržišče za slovenski Bravo dovolj veliko?

KOROŠAK: Z Bravom se ne moremo primerjati, ker je to predvsem glasbena revija. Za tržišče pa upamo, da bo odzivno, saj slovenski prostor takšne revije v tehničnem in konceptualnem smislu doslej ni imel. Že v naslednji številki gremo na štiri strani več, kasneje pa se bomo širili po zmožnostih, odvisno od sponzorjev. Čimvečkrat se

bomo potrudili razveseliti bralce z najrazličnejšimi presenečenji: v 2. številki bo tako 16 strani dolga priloga. In cena bo nižja.

3BUNA: Ime smrdi na londonski The Face - naključje ali namerna prireditev za dolino šentflorjansko?

KOROŠAK: Gre bolj za slučaj, saj se med izbiranjem imena in določanjem koncepta revije na vajah pri dr. Manci Koširjevi nihče ni spomnil na The Face. Ime FACA smo izbrali, ker je bilo kot eden izmed zelo uporabljenih slengizmov v Sloveniji najustreznejše.

3BUNA: Kakorkoli že. Ime aludira na image-magazin. Glede na to, da ste na tiskovni obelodanili strategijo totalnega stika z bralci - ali boste v »kulturnem« brzdanzju teh naših anardhoidno revoltiranih dijakov dajali prednost kateremu izmed stilov ali pa bo FACA za vse?

KOROŠAK: Ha-ha, naslovnica prve številke je zelo simbolična; nam je fotografija s pretirano količino asfalta pomenila predvsem sivino našega šolstva. Brzdati ne mislimo nikogar, ker to ni naš namen, bomo pa med naročniki vsak mesec izžrebali nekoga, ki bo dobival našo štipendijo - ne glede na to, ali že ima drugo. Pozitivno usmerjanje torej. Kar pa se selekcije tiče - do tistih, ki bodo hoteli sodelovati, je ne bo. Trudili se bomo pokrivali vse.

Miodrag Djurdjević

D A T A L I F E

RIBIŠKA

Junjski *Playboy* (ameriška izdaja) je prinesel nekaj zanimivosti: najprej Amerika. Odbor Združenih držav za geografska imena je zabredel v dokajšnje težave v svojem pogumnem poskusu dodati več indijanskih imen na zemljevide ZDA. Za primer navajajo polno ime jezera *Char* v zvezni državi Massachusetts, ki se glasi - brez zajebancije - *Chargoggaggoggmanchaugagoggchaubunagungamaug*. Grobo prevedano bi to pomenilo: »Ti loviš ribe na svoji strani, jaz na svoji, nihče na sredini.« Povsem v redu. Brez izjem bi bil svet dolgocajtn.

DELAVSKA

»Lepo mesto za delat, toda mi tam ne bi radi živeli,« komentira ista številka dejstva, da je populacija **Vernona** v Kaliforniji podnevi 45000, ponoči pa 152 (!!!). Vernon je sicer industrijsko »predmestje« Los Angelesa (s skoraj 10 milijoni prebivalcev drugega največjega mesta v ZDA, tik pred Chicagom), oziroma je v losangeški konurbaciji kar »četrt« v L.A.-ju - če vam kaj pomaga; je dejansko v samem centru somestja, kjer se stekajo vse železnice, ki vodijo v Angeles in večina pomembnih cest. V zračni črti je cca. 15 km vzhodno od Hollywooda oz. Beverly Hillsa... Prispevamo komentar: ni lepšega, kot najti miren kotiček sredi ameriškega vele mesta, pa

čeprav samo ponoči. Šalo na stran: Los Angeles je baje najbolj odtujeno mesto na svetu, saj je kos zemeljskega površja z najvišjo stopnjo samomorov na prebivalca.

POLICAJSKA

Kitajčki pa ne nehajo presenečati. Potem, ko smo jih že nekajkrat omenjali na tej strani - v kar kontradiktornih dejstvih - jih moramo še enkrat. Nedavna briljantna zamisel kitajskih oblasti, kako omejiti število rojstev, je ustanovitev armade 150 tisoč stalno in en milijon (!) začasno zaposlenih delavcev za kontroliranje rojstev, ki v svojih okoliših beležijo ženske menstrualne cikluse, da bi tako pravočasno zaznamovali morebitne ilegalne nosečnosti. Glede na to, da je Kitajcev v LR Kitajski po nekaterih izračunih že za 100 milijonov več (!) od milijarde in se absolutno hitreje od njih množijo le še Indijci, si ne morem drugega, kot da to dejanje oblasti (pa čeprav komunističnih) razumem. Pač kot eno v seriji poskusov obupa, da bi vsilil hitro množičim se državljanom pravilo »enega otroka na par«. Četudi smo pri nas občutili represivnost totalitarnega režima, menim, da se bo večina Jugosov severno od Save in Donave ter zahodno od Une strinjala z mano, kar pa seveda ne bi mogli reči za ostale, kakor tudi ne za uboge kitajske nosečnice, ki se izogibajo razkrinkanju tako, da se švercajo med različnimi okrožji - mamice gverilke proti splavu!...

KAPITALISTIČNA

(*Business Week* 6/5) Nekoč smo že pisali o najbogatejših na tem zajebanem svetu in se ukvarjali z milijardami ameriških dolarjev. Tokrat se bomo zadržali na milijonih, kar pa tudi ni kar tako: preberite si, kdo so najbolj plačani top-managerji v ZDA, katerih prihodki kljub stagnaciji tamkajšnjega gospodarstva segajo vedno više, postavljajoč vsako leto nove rekorde. 1986 Chryslerjev **Lee A. Iaccoca** (ime, ki vam najbrž ni neznano) 20,5 mio \$; 1987 **Charles Lazarus** (Toys 'R' Us) več kot 60 mio \$; 1988 Walt Disneyjev **Michael Eisner** z 40.1 mio \$; predlani podjetnik **Craig O. McCaw** s 53,9 mio \$... Toda lani sta dva moža, zahvaljujoč spojitvam družb pridobila dobesedno bajnoslovne vsote: **Steven J. Ross** iz *Time Warner* (*Time* + *Warner Communications*) 74,9 mio \$ (!) in - bog ga ima rad - **Donald A. Pels** iz *LIN Broadcasting-a* (spojitev z *McCaw Cellular Communications*) kar 186,2 mio

\$ (!!!), pa čeprav večinoma v vrednostnih papirjih. Na spodnji tabeli si oglejte še ostale najbolj plačane »direktorje« v ZDA - med bolj znanimi niso uvrščeni ITT-jev **Rand V. Araskog** (7,0 mio \$), Paramountov **Martin S. Davis** (6,26), Avonov **James E. Preston** (6,25) in Coca-Colin **Roberto C. Goizueta** (6,24 mio \$). Poleg njih so seveda tudi drugi, ki se ne morejo pritoževati nad prihodki: različni športniki (tudi pri nas - konec koncev), filmske zvezde (npr. **A. Schwarzeneger**, ki je v 1990. povlekel 32 mio \$ iz filmov *Total Recall* in *Kindergarten Cop*) in njihovi rock/pop kameradi - tako je **Madonna** zaslužila lani lepih 25 mio \$. No, na drugi strani pa je oseba, trenutno še popularnejša od Madonne v ZDA, ki je upravljala z multimilijardersko operacijo z več kot 250 tisoč »zaposlenimi«, dobila plačo zgolj \$ 103,927 in 60 centov - da ne pozabimo: to je že napol legendarni general **H. Norman Schwarzkopf**, ki je med kampiranjem v Saudovi Arabiji dobival celih 100 \$ dnevno za »neposredno nevarnost« (!!!)...

M.D.

NAJBOLJE PLAČANI ŠEFI KOMPANIJ

	total (v mio \$)
1. Stephen M. Wolf (UAL)	18.30
2. John Sculley (Apple)	16.73
3. Paul B. Fireman (Reebok)	14.82
4. Dean L. Buntrock (Waste Management)	12.29
5. Leon C. Hirsch (U.S. Surgical)	11.67
6. Michael D. Eisner (Walt Disney)	11.23
7. Joseph D. Williams (Warner-Lambert)	8.48
8. David O. Maxwell (Fed. Natl. Mortgage)	7.56
9. George V. Grune (Reader's Digest)	7.46
10. P. Roy Vagelos (Merck)	7.14

KRTOVA NAGRADNA KRIŽANKA

Med pravilno rešenimi križankami bomo izžrebali 3 nagrajence. Prva nagrada: Knjiga založbe KRT. Druga in tretja nagrada: polletna naročnina na TRIBUNO.

SESTAVIL: SIMON BIZJAK	OKOSTJE	ANGLÉŠKA POP PEVKA SICER S FIDŽIJA	GLAVNO MESTO GRČIJE	GORA V JULIJCIH	ALUMINIJ	OSTER, MOČEN VETER	BOGOVI V GERMANSKI MITOLOGIJ	FEREDŽI PODOBNO OBLAČILO	NEOBČUT- LJIVOST ZA ZUNANJE DRAŽLJAJE	PEVKA	POVRŠIN- SKA MERA
MESTO V VZHODNEM SREMU											
SNOV, KI POVZROČA KATALIZO											
TURŠKO MESTO OB IZALIVU MARICE					SLOVENSKI MLADINSKI PISATELJ (KAREL)						RIHADR JAKOPIČ
SL. LIT. ZG. LEGIŠA					VIKTOR KONJAR	VZHODNO GOTSKI KRAJ	ŽLAHTNI PLIN ZA SVETLOBNE CEVI	DVOJICA			
VZPORED- NOST								KRAJ NAD VPAVO			

mónalníško postavlí IGOR SITAR	VELIKA JADRNICA IZ 15. IN 16. STOLETJA	VRSTA DVIGALA	KORIST, UGODNOST	OČE ELIA KAZAN		VZDEVEK GOETHE- JEVE MATERE	POTOMCI SPANCEV V J. AMERIKI	TANTAL				TRIBUNA
MAJSKI HROŠČ					KRADLJIVEC			PES ILI- ROV (PASTIRŠKE PASMÉ)				NEKDANJE FR. DESNI- ČARSKO GIBANJE
PORAZDE- LITEV DOBRIN					KOSITER			ANCONA SNOV NANEŠENA NA POVRŠINO		TRIMESTNO ŠTEVILO		
ZADODNO- EVROPSKI VELETOK				POKRAJINA V JZ. HRVAŠKI			PETER NOVAK		OTOK V PACIFIKU	EST. PEVEC (GEORGIJ)		
ARABSKI ZDRAVNIK IN FILOZOF (980-1037)				CELJE		SL. PEVKA PRODNIK	MESTO V SZ. FRANCIJI				VRHUNSKI ŠPORTNIK	
STARA DOLŽINSKA MERA					RENU		ZADRUGA V CARSKI RUSIJI				ANG. VIOLINIST IT. RODU (ANNUNZIO)	TRIBUNA
FIGURA PRI ČETVORKI				ISLAMSKI VERSKI POGLAVAR			USTROJ, SESTAVA					THOMAS YOUNG
ZJITNA ZA SPAJANJE KOVINSKIH DELOV				EDEN OD LETNIH ČASOV			TINE HRIBAR		FR. DRAMATIK ŠP. RODU (FERNANDO)	POZICIJA PRI ŠAHU		
TROPSKA PAPIGA				EVGENIJ ZAMJATIN		GLEDALI- ŠČE	REKA NA ŠKOTSKEM	JOŽE TISNIKAR	VRSTA IGRALNE KARTE	MADŽARSKI PESNIK (JANOS)		
									IMPORT			

												HRVAŠKI POLITIK (VICA)
								TANČICA, PAJČOLAN			VALJEVO	
								PREGO- VOR			JAKOB ALIAŽ	
						UNIČEVA- LEC						
						STANE SEVER						
									POLOŽAJ MED MEDI- TACIJO			
								TRIBUNA	LJUBA TADIČ		INDIJ	

LET NAD OSLOVSKIM HLEVOM

ALI KAKO BO SLA PO NESKONČNOSTI USODNA ZA NEK NAROD

Še zadnjič, ljube bralke in dragi bralci, se Vam oglašam iz Jugoslavije! Še zadnjič kot državljani Socialistične federativne republike Jugoslavije. Sliši se perverzno. Naslednjič bom torej čisto drug človek. In kaj bo pravzaprav drugače?

Nič, ljubčki dragi. V tem je štos. Še naprej boste plačevali v dinarčkih in jih na trgu pri jajčarci menjavali v orlčke, še naprej boste potovali z rdečim potnim listom in boste na vsaki vstopni vizi v tujini ožigosani kot Jugoslovan, če Vam je prav ali ne. Meje na Kolpi ne bo in bodo lahko srbski zdravarji še naprej hodili sem na pivo in sploh bo velik hec. Da ne govorim o armadi, ki bo še naprej vedrila pod milim slovenskim nebom, se šla politični subjekt in tekala z griča na grič (Vitomil Zupan je že zdavnaj prokužil, kako važno je priti na grič!).

Meni nič tebi nič bo Slovenija postala država: samostojna, neodvisna in sploh država. Nekako tako, kot če bi norišnica postala banka. Brez varovanega vhoda, lastnega denarja, hranilnih knjižic (potnih listov) in kar je najhuje: popolnoma skrahirana.

Vino, s katerim bomo zalivali nastanek nove države, bo torej prekleto kislo. Marsikdo si ga bo res iskreno privoščil. Toda maček z glavobolom bo divji.

Narkoza, s katero nas mazilijo politiki, bo kratkotrajna: da nikoli noben trenutek ne bi bil pravi, sicer drži, toda manj pravi, kot je danes, bo tudi težko. Če bo papež molil za nas, je za Peterleta sicer veliko priznanje, za tiste, ki živijo na zemlji, pa je to prekleto slaba tolažba. Kakšne poteze so naši vrlji možje vlekli pod mizo v pogovorih z evropskimi veljaki, sicer ne vemo, a garjave ovce še butas kmet noče v hlevu. Evropa nas tako nedonošenih ne bo sprejela v inkubator, sedaj prav gotovo ne, samo leto potem pa bo tudi za nas že zdavnaj prepozno.

Usoda je torej v božjih rokah in vendar dvomim, da bodo obiski pri papežu za kaj takega dobro zdravilo. Bog se z majhnimi pač slabo razume. In če bomo že vse definicije državnosti speljali na tanek led, bomo prazne želodce zelo težko. Saj ne, da bi hotel vrlim Slovencem pokvariti ta svečani trenutek, a nek vulgaren pregovor jasno pravi, da se dobro serje samo s polno ritjo.

Da pa se s Srbi še naprej živeti v eni državi ne da, je tudi res. A to je zgolj tragika nekega zgodovinskega trenutka, v katerem smo se vsi skupaj znašli. Če bo to upoštevala usoda, je seveda druga pesem.

Naj Vam za slovo zaželim lepo odcepitev in sončen 26. junij! Spremenilo se tako ne bo nič bistvenega, za kak kozarček več pa bo le dober izgovor! Na zdravje!

V Ljubljani, SFRJ, 13. junija 1991

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Še dve tri o naslovu: v Letu nad kukavičjim gnezdom so si ga norci kar dobro privoščili. Norci v gnezdu so pač boljša firma kot osli v hlevu. Pa še za norce se je slabo končalo!

OLIMPIJSKE IGRE

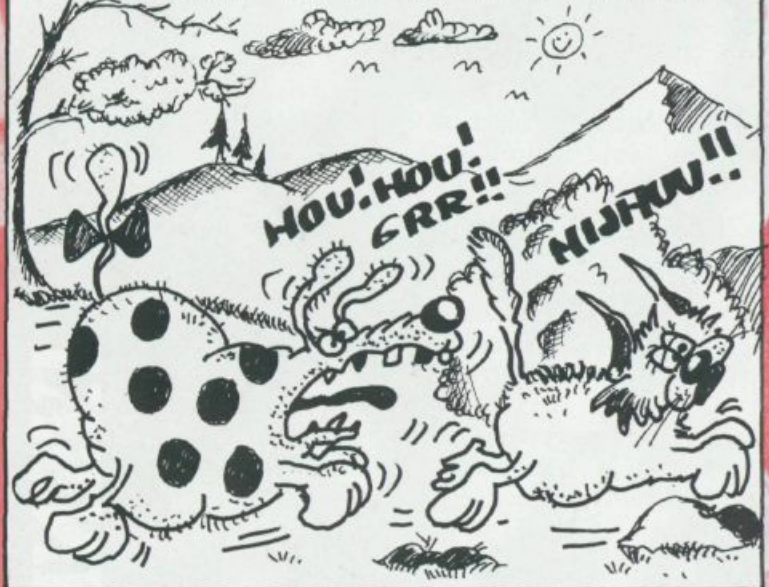
ZARADI APOLITIČNE REŠITVE SO DEBILUS TUPUGLAVUŠA TAKOJ ODPELJALI NATAKNITI NA KOL

ODLIČNO REŠITEV JE IMEL BUTLUS PANTAKANUS, KI JE REŠIL NALOGO TEORETIČNO Z MISELNIM EKSPERIMENTOM...

... NEKOČ V DAVNIH ČASIH JE ODŠEL NA SPREHOD TARZAN, CUCEK ČAROVNICE ČIRA ČAROVIC.

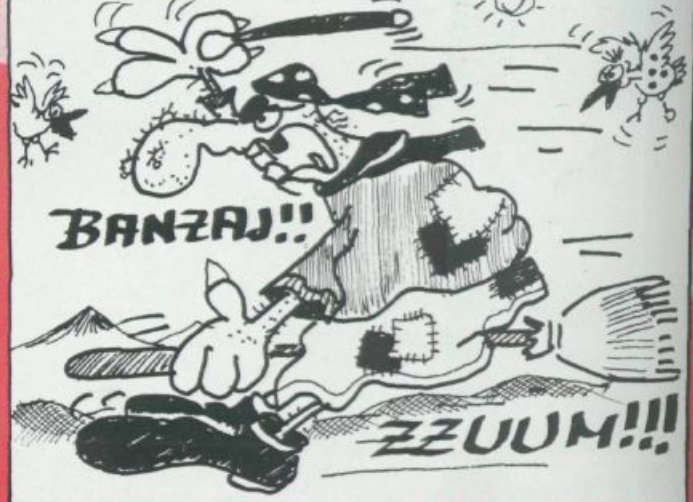
SREČAL GA JE DINOZAVER ALES-POPAPUS...

IN GA POŽRL ZA POPOLDANSKI PRIGRIZEK

LEPA ČAROVNICA JE VSE DINOZAVRE SPREMENILA V BOLHE IN, TAKO MAŠČEVALA TARZANA...

nadaljevanje sledi